

CJ
231
H39

HaverKamp, Syvert

SIGEBERTI HAVERCAMPPI
DISSERTATIONES
DE
ALEXANDRI MAGNI
NUMISMATE:
QUOQUATUOR SUMMA ORBIS TER-
RARUM IMPERIA CONTINENTUR
ut et
DE
NUMMIS CONTORNIATIS.
Cum Figuris & scis

LUGDUNI BATAVORUM.
Apud JANSSONIOS VAN DER AA, bibl.
M DCC XXXII.

ILLUSTRISSIMIS ET NOBILISSIMIS

VIRIS,

**ACADEMIAE LUGDUNO-
B A T A V A E**

C U R A T O R I B U S,

**D. D. WILHELMO, BARONI
W A S S E N A R I A E,**

Dynastae in Sterrenberg, &c. Equestri
Ordini Nobilium Hollandiae Praefidi,
Magni Sigilli Custodi, &c. &c. &c.

D. D. HUBERTO ROSENBOOM, JC.
Toparchae in 's Grevelsregt, Supremae
Batavorum Curiae Praefidi, &c. &c. &c.

D. D. HERMANN VANDEN HONERT,
JC. Reipublicae Dordracenae Consu-
lari, Aggerum Alblafferwaerdensium
Comiti, &c. &c. &c.

* 2

E O-

EORUMQUE COLLEGIS,
VIRIS AMPLISSIMIS,
REIPUBLICAE LUGDUNO-
BATAVÆ
CONSULIBUS,
D. D. CONRADO RUISCH, J.C.
Consulum Praesidi, &c. &c.
D. D. CAROLO CRUCIO, JC.
&c. &c.
D. D. DANIELI VAN ALPHEN, JC.
&c. &c.

UT ET
VIRO GRAVISSIMO
D. D. PETRO GYS, JC.
Civitatis Lugdunensis Scabino, & Il-
lustri Curatorum & Consulum Confes-
sui à Secretis,

*Hacce Dissertationes,
grati & devoti animi testimonium,*

D. D. D.
SIGEBERTUS HAVERCAMP.

*ILLUSTRISSIMI, NOBILISSIMI,
AMPLISSIMI, GRAVISSIMI
DOMINI.*

Estivum ex PUBLICA quondam
LÆTITIA in PRIVATO mihi
nunc GAUDIO natum videba-
tur Argumentum. CIRCENSES &
Panem præ omnibus optabat quondam
Gens Togata, *Romani Rerum Domini*, ut
asserit ¹ *Juvenalis Satyrographus*; ut ita, pla-
cato illo, qui auribus caret, ventre, varia vo-
luptate oculi quoque pascerentur. Nec mi-
nus, ubi intermissum per crebras in Republi-
ca turbationes, repetitum hoc fuit Studium;
Communis Hilaritas omnium votis & ap-
plausu expetita & excepta fuit. Nequaquam
Veteri Romæ cedere. *Nova* voluit, sed &
cum Ædificiorum Splendore, Incolarum
Nobilitate, ipsius Cæsaris præsentissimo

¹ *Sat. x. v. 81.*

D E D I C A T I O.

Numine CIRCUM & CIRCENSES fibi exhiberi postulavit. Ille, ruderibus suis obrutus & *Turcica* Barbarie extirpatus, ex conspectu hominum est ablatus, ita ut vix Ruinarum in Libris supersint Delineationes; Hi vero etiamnum memoriam sui in superstitionibus adhuc, satis magno numero, ostentant Nummis. **CONTORNIATA**, ubi hæc dico, **NUMISMATA** innuo, quæ jam **CONSTANTINI MAGNI** præcipue tempore (quamvis & *Vetere Roma* rerum potiente similes quodammodo Nummos productos existimo) cudi cœpta, ad *Placidium Valentinianum* usque, ut & aliquot ex sequentibus Imperatoribus, perpetuata sunt. Singularia fane, Typis, Arte, Metallo; in quibus cernere liceat, nunc gloriam & studium clamosi Cirri, varias Ferarum Venationes, clausos Indagine Saltus; nunc sublimi Curru vectos antiquos novosque Athletas, & Hieronimcarum gloriæ æmulos Imperatores, Consules, atque Viros Patricios: Veterum præ-

DEDICATIO.

præterea Cæsarum, *Neronis*, *Vespasiani*, *Trajanii*, *Severi*, *Caracalli*, *Alexandri Mammææ* Filii, *Gordiani*, forsan & aliorum, renovatas Imagines, Titulos, Victorias. Imo si-
cūt Sacris olim in Ludis in arenam quoque
descenderunt graves Auctores, de præ-
stantia Carminum & Scriptorum virtute
certatur invicem; ita Principes hosce Hu-
maniorum Literarum, omnisque Elegan-
tiæ Doctores & Largitores, cum Athletis suis.
imo & Imperatoribus commendare *Con-
stantinopolitana* Festivitas voluit. Bene,
quod in Ære perennanti permaneant, qui
aurea quondam præcepta memori instilla-
runt Pectori; quod oculos nostros pascant,
qui animum oblectant quotidie; quod tan-
quam præsentes venerari liceat, quorum nun-
quam non cogitatio facro horrore animos
Elegantiorum percavit Hominum. Quæ
quidem omnia dum sese oculis & menti in-
gerunt, fragilitatem Humanæ ostendunt Po-
tentiae, & quam cuncta a Meta sua tandem
ad

D E D I C A T I O.

ad Carcerem evadant , percurso durationis
suæ spatio ; manente illo quod in Æternum
permanebit , vel ipso hoc genere docente
Numismatum , solius C H R I S T I Regno.

Hacce itaque , quæ mihi sub ILLU-
S T R I S S I M A UMBRA BENIGNATIS
VESTRÆ hisce diebus natæ sunt , Academicī
laboris Primitias , dum aliud atque ingens
sub prælo crescit opus , supplex offerre
VOBIS volui ; non quidem ullo modo pa-
res , & recenti satis , & novo iterum lon-
geque speciosiori in Me collato Beneficio ;
verumtamen grati animi & non incuriosæ
diligentiæ testes.

Sane quum , Rex ille *Perſarum* oblatam
sibi limpidam ex Flumine præterlabente ,
cui *Cyro* nomen erat , aquam benigne olim
exceperit , quod & *optimam* merito *Pinda-
rus* dixerit , & victoriosum *Cyri* præ fefe-
ret nomen ; nec ego repulsam vereor , affe-
rens quidem (ubi primum , post delatum

1. *Ælianuſ Var. Hist. Lib. 1. Cap. xxxii.*

no-

D E D I C A T I O.

tum in Me Honorem , affari ILLISTRIS-
SIMA VESTRA NOMINA licuit,) quod
subito præ manibus erat, festinante con-
scriptum calamo ; sed tamen satis fau-
stum in sece Omen continens, Lætitiam
scilicet Publicam & Privatam , Palmas,
Coronas, Triumphos, Veterum Aucto-
rum Effigies; Monumenta, quæ mori ne-
sciunt, omnibus quidem proposita & ex-
petenda ; sed non nisi Robore & Virtute
Athletica , eaque Animi magis quam Cor-
poris , adipiscenda.

Lugd. Bat. viii. Novemb.
MDCCXXI.

LEC.

LECTORI BENEVOLO

S. D.

SIGEBERTUS HAVERCAMP.

 Oteras , & facile , etiam sine Allocutione
admitti ; Nam & ipsum haud magna mole
Opusculum legentem non ultra paucas horas
morabitur. Quoniam tamen ille Praefandi
mos est , scito CIRCENSES LVDOS hisce Numismatibus
originem dedisse , maxime (ut opinor) frequentari coepos
Constantinorum temporibus ; Mibi vero , digerendi
paucâ hæc , quæ vides , edita hac tenus & inedita , inque
eadem commentandi , natam subito occasionem ex IL-
LUSSTRISSIMORUM ACADEMIAE Hujus CURATORUM BE-
NIGNITATE ET MUNIFICENTIA ; qui me , nil tale ex-
spectantem , & (ut decebat) sedulo , non longe a Carceri-
bus , Studiose Juventutis fletentem Habenas , Palma ,
quæ pro superatis Metis dari solet , decorarunt ; evectum
in id Fastigium , quod Meta Literato esse solet , nec ultra
quod Studius Humanioribus Arx altior superesse potest .

Si nolis runcta , quæ dicuntur , pro veris , & indubi-
tatis accipere , nec ipse tecum pugnabo ; neque enim
ille mos meus ; in abstrusis tamen hisce & reconditis Litte-
ris

P R A E F A T I O.

ris aliter sape quam Conjecturis agi non potest. In summa, in hisce **C O N T O R N I A T I S**, ut vulgo, seu, ut ex analogia, **C O N T O R N A T I S**, Ludos Circenses, Venationes, atque alios Similes Romanii Populi, tam Veteris, quam Novi, Lusus cernis & Oblectamenta. Oblectabit credo & Memoria Horum Tuam etiam Mentem; forte & docebiet aliquid; si non, & meliora sint in promtu; & nostri bac Ingenii Lusum fuisse existima.

CAROLI PATINI

Testimonium de-

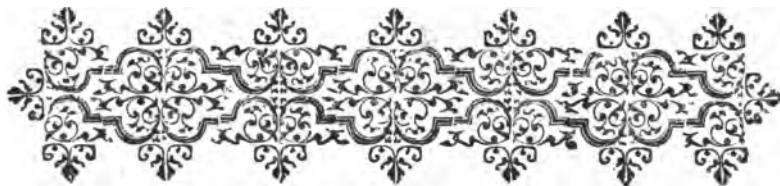
NUMMIS CONTORNIATIS.

In *Introductione ad Historiam Numismatum*, Cap. XVIII.

„ *HOS PODRO DIGNOS ARBITROR, QUORUM
DESCRIBENDIS ELEGANTIAS, ET ENODAN-
DIS ÆNIGMATIBUS CURIOSÆ MENTES &
SUAM IMPENDANT OPERAM: NONDUM
ENIM LICUIT EORUM ORIGINEM ASSEQUI.*
Confer *Opusculum hoc*, pag. 43.

Idem, in Fine Notarum ad Suetonium:

„ *HOS OMNES, SI QUI IN REIPUBLICÆ LI-
TERARIE ORNAMENTUM ÆRI COMMIT-
TERE, COMMENTARIISQUE ADORNARE
SIBI PROPOSERET, ET NUMMOS, ET DE-
LINEATIONES, ET CONJECTURAS MEAS
QUALESCUNQUE, LUBENS, VOLENSQUE
SUPPEDITAREM. NEQUE TAMEN, SI AD-
SPIRAVERIT FORTUNA, ISTUD CONSI-
LIUM OMNINO PERIBIT, QUO MINUS DO-
CTIORUM HOC IN ARGUMENTO CONATI-
BUS DEFICIENTIBUS, IPSE HANC PRO-
VINCIAM FORTE SIM SUSCEPTURUS.*
Confer *Opusculum hoc*, pag. 156.

SIGEBERTI HAVERCAMPY
DISSERTATIO
DE
ALEXANDRI MAGNI
NUMISMATE,
QUO QUATUOR SUMMA ORBIS TERRARUM
IMPERIA CONTINENTUR.

Carolus Patinus, Antiquarius insignis, multisque Ingenii Monumentis immortalem in Literis Gloriam adeptus, complura publicavit volumina, in quibus eruta tenebrofis ex terræ visceribus clara in luce pulcherrima posuit Numismata. Ipse enim omnis metalli, moduli, formæ, *Grecia* atque *Romana* non tantum possedit plurima, sed in tam immensa copia, tanta varietate & singularitate præstantia, ut merito dubitem, an ulli privato conjuncta cum indefesso studio unquam contigerit similis felici-

A tas.

tas. Hosce tam delectabiles Thesauros, omnibus & universis, quantum in se fuit, fecit publicos, patefacto ad eisdem aditu oculis & ingenii eruditorum elegantiorumque hominum, per æri perennanti incisos eorundem typos.

Habemus itaque Viri ejus liberalitate, ut insigniora tantum commemorem, non modo *Suetonium Numismatibus suis rarissimis illustratum*, sed & præclarum illud Opus, quod majore formâ primum *Argentorati*, Anno MDCLXXI. dein & *Parisiis* MDCXCVII. prodiit. Complectitur illud Imperatorum *Romanorum* ex ære mediæ & minimæ formæ Numismata, *Latina* pariter & *Greca*, etiam in Colonis *Romane* Ditionis percussa, quæ non tantum depicta sed & enarrata ab eodem pro singulari sua in istis rebus eruditione cernere licet.

Sed & præter illud, Opus aliud, minore forma, seu in 4°. ut vulgo vocatur, in lucem edidit suis impensis, *Amstelodami* Anno MDCLXXII. & *Parisiis* MDCXCI. quod verissima appellatione appellavit *Thefaurum Numismatum*. In illo enim ex suo tantum Musæo, seu potius Cimeliarchio (quod, vel certe maxima ejus pars, in Regias *Galborum* Monarchæ gazas postea transiit) & aerea, & argentea, & aere majoris atque maximi moduli, accurate delineavit atque enarravit Numismata. *Thefaurum* autem inscripsit, quoniam illa modo continet, quæ metallo, typis & raritate sunt conspicua, quorumque longe maxima pars etiam in Beatissimorum desideratur Collectionibus.

Hunc ego *Thefaurum*, cum avidius perscrutarem, quam vel temperato splendens usu aurum atque argentum posset is, qui divitiis suis incubat, non potuit non vel primo

primo obtutu oculos meos ad fese rapere insigne Numismatum par, quod delineari atque describi curavi ex Amstelod. qua utor Editione pag. 100. Verum si nuda illorum forma tetigerat oculos, non minus animum afficiebat elegantissimi istius Viri verba, quæ mox post illorum typos subjecerat. Hoc autem modo concipiuntur.

„Prospere adveniet qui horum Numismatum solvet enigmata. Sedet mulier quædam habitu Regiae; Sceptrum enim habet in læva, summis potentia symbolum: Caput ejus Turribus insignitum est. Hinc inde adstant & Vir & Mulier, ille Bipennem tenet, prorsus ut in Smyrnæorum Nummis, hæc, quæ Turritum etiam habet Caput, Lauream impónit Capiti Regiae sedentis. Infra cernuntur Quantuor fabulosa Monstra, quibus Chimeræ vel Sphinges representantur, virgineas habent facies, alas, pecudumque pedes. Sub Solio decumbentes videntur duæ Figuræ, quæ cùm arundines teneant, ad diuos Fluvios referri possunt.

„Nostram in conjicendo agnoscimus tenuitatem, cùm præsertim idem ipse typus, & monstrosis Diis, nimirum Ægyptiis conjunctas sit, & Capiti Alexandri Magni. Tanta istius Expositionis aviditate tenemur, ut lubenter rem pro umbra desereremus, explicationemque Nummorum ipsis antiquis Nummis, quamvis maximi pretii, compensaremus.

Sensi, fateor, pro eo, quo ejusmodi elegantiarum teneror desiderio atque studio, nescio quem stimulunt, perlicitandi ingeniolum meum, si quo modo possem penetrare ad veram Numismatum horum, seu si ita appellare malimus, Ænigmatum obscurorum notitiam atque in-

tellectum. In quo utrum vera an verosimilia divinando simus assecuti, judicium penes Benevolum sit Lectorem.

Prioris Numismatis si bene successerit interpretatio, de Posteriore minus laborabimus, luce enim illius ultra clarescere incipiet.

In Primo itaque expressa cernimus ab altera parte duo Capita Humana, ab altera novem icones sive hominum sive animalium. Hæc quidem singula accuratius nobis inspicienda veniunt & consideranda.

Singulari fane, & quali nuspia videre contigit, habitu eadem Capita exprimuntur. Illud quidem, quod ad dextram est partem Pileatum est, Longa difflente ab inferiori parte Coma, retro illud conjuncta Quatuor visuntur Cornua. Illud vero quod ad sinistram conspicitur, totum est Nudum, Breviore Capillo, & nullo plane ornato insignitum. Immaniter in utroque Hiantia cernas Ora plane ad horrorem composita; verum nefcio quid longe terribilius spirat Nudum illud, ita frontis iratæ contrahuntur rugæ, ita ardoris inimici flamas intenta oculorum minatur acies. Larvas crederes, quibus in scena viis territi diffugiant pueruli, & non sine abortus periculo spectent fœminæ, prout olim accidisse tradunt, quum primus personarum usum in Theatrum introduxit *Æschylus*, & serpentibus suis *Furiarum* ora horrere fecit. Verum ego toto hoc sce-mate Ænigma nobis repræsentari puto Summi in Terris Imperii, quod per rapaces homines in quatuor istis decantatis Monarchiis, *Chaldaeorum*, *Persarum*, *Græcorum*, *Romanorumque* violentissime fuit exercitum. Nullum enim in Numismate vel punctum est, quod non exa-

examissim in formidabilem istam quadret Potestatem.

Capita cernimus Humana; & sane sicut inter animalia princeps Homo est,

*Pronaque cum spectent animalia cætera terram,
Os Homini Sublime dedit, Cœlumque tueri*

Jussit, & Erectos ad Sidera tollere Vultus,

quemadmodum de creatione Hominis a Deo loquitur *Ovidius Metamorph. Libro I. §. 84.* ita inter membra *Caput imperare, non pedes scite dixit Imperii Orbis ipse Caput Severus, apud Spartianum, in Vita ejus, Cap. XVIII. quum senem podagricum contemnerent milites & filio Bassiano adularentur.* Merito itaque Summam in Humanis Potestatem CAPUT designat HUMANUM.

Hujus generis DUO quod cernimus, non alio est referendum, nisi ad Duplicem illum Orbem, qui rerum habenas penes se se tenuit, ORIENTIS scilicet illum & OCCIDENTIS, apud utrumque enim per longum tempus Summum viguit Imperium. Et quidem sicut illud *Chaldaeorum atque Persarum tempore fuit prior, ita Capite illo innuitur, quod honoratiorem obtinet locum.* Id quod facile & in promptu est ostendere. Evinci Duobus iisque irrefragabilibus potest Argumentis, Pileo scilicet isto Barbarico, & Longis istis Promissisque *Perfico more Crinibus.*

Pileus ille Barbaricus proprium antiquissimorum *Asiae* populorum capitis fuit gestamen. Hinc passim in *Attidis & Ganymedis Phrygii Antiquis* conspicitur Monumentis. Formam ejus Nummo nostro convenientissimam ita describit *Hieronymus Epistola ad Fabiolam:*

*Quartum genus est vestimenti ROTUNDUM
PILEOLVM, quasi sphæra sit divisa, ut pars al-
tera imponatur in capite. Hoc Græci & Noſtri TIA-
RAM, nonnulli GALERVM vocant. Ut ita non
multum abſuerit ab Apicibus Saliorum, quos Græco-
rum Κυρεαῖς comparat & Conicos Pileos appellat Dio-
nysius Halicarnass. Antiq. Roman. Lib. II. pag. 129.
Edit. Sylburg. MDLXXXVI. his verbis: Καὶ τὰς καλυμμένες
Ἀπίκες ὅπικειμένοι ταῖς κεφαλαῖς, πίλαις ὑψηλάς εἰς χῆμα συνα-
γομένες κανονεῖδες, ἃς Ἐλληνες περσαγορέουσι Κυρεαῖς. id est,
*Gestant etiam capitibus quos vocant Apices, fastigia-
tos in coni formam pileos, Græci Curbasias appellant.*
Quam ob rem Strabo in Geogr. sua lib. xv. p. 734. Ed.
Cas. seu 1067. Ed. Alm. habitum describens Persarum,
inter cætera gestare eosdem dicit ὡὲ τῇ κεφαλῇ Πίλημα
Πυργωτὸν. id est, TURRITVM in Capite PI-
LEVM, quod fastigiatum tegimentum ab anti-
quioribus in Imperio Populis, Medis scilicet, sicut
multa alia, accepisse eos ostendit idem Libro
XI. pag. 526. Ed. Cas. seu 797. Ed. Alm.
Τιάρῃ γάρ τις καὶ κίδασε, καὶ ΠΙΛΟΣ, καὶ χειροδιτοὶ χιτῶνες,
καὶ ἀναξεύides, ἐν μὲν τοῖς φυχροῖς τόποις, καὶ περσέδροις, ὅπι-
τειδεῖαι ἐστι Φορέματα, οἷοι εἰσὶν οἱ Μυδικοὶ· ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἔπιστα,
id est, *idque verum esse (plurima scilicet, ut ante dixit
a Medis transiisse ad Persas) maxime e vestitu appetet:*
*nam tiara, PILEVS, tunicae manicatae, & anaxy-
rides (bracciarum genus est) in frigidis locis & aqui-
lonaribus, ut sunt Mediae, gestamen sunt commodum,*
in austrinis minime. Sicut autem a Medis ad Persas,
*ita a Persis ad Parthos, eorum in terræ & Imperii par-
te successores, idem gestamen transiit; unde Pikeati di-
cuntur a Martiale Libro x. Epigt. LXXII.* Ad*

*Ad Parthos procul ite PILEATOS
Et turpes humilesque, supplicesque
Pictorum sola basiate Regum.*

Nec alia de causa in Marmoribus & Nummis fatis multis, illorum Reges ita exhibentur, sive suppliciter rapti reddeantes signa, sive decorantes Romanos Triumphos.

Secundum quod pro *Barbaro & Asiatico* Imperio militat Argumentum Prolixum sunt Capilli. Hoc enim *Parthorum* Regibus in more fuisse tum Vetera ostendunt passim Monumenta, tum & *Vespasiani* non multo ante obitum jocus, negantis ad fese *Stellam Crinitam*, quæ in coelo apparuerat, pertinere, verum ad *Parthorum Regem*, qui *CAPILLATUS* esset, ut notat *Suetonius* in ejus Vita Cap. xxiii. Et hoc ipsum *Parthi* ex *Persarum* habuere moribus, quos abinde *Carmitas* antiquissimis jam temporibus fuisse appellatos docet *Oraclum* illud, quod *Milesias* datum fuit juxta *Herodotum* Lib. vi. Cap. xix. pag. 537. Edit. *Gronov.*

Καὶ τότε δὲ Μίλητος, πακάροις θεμιθύαις ἔργοι,
Πολλοῖσι δευτέρῃ τε τῷ αὐτῷ σῶσε γένος·

Σαὶ δὲ ἀλλοχοι πολλοῖσι πίσσας νίψασι Καρμίταις.

Id est,

*Tunc quoque commentrix operum Milite materum,
Permutris cœna & prestantia manera fies,
Crinitisque pedes tua pluribus abluet uxor.*

Quod mox ita interpretatur *Herodotus*: Τότε δὲ ταῦτα τὰς Μίλητους πατελάμεσσι, ὅποτε ἄρδες μὲν οἱ πλεῦνες εἰσείμενοι τὸν τοῦ Περσέων ἐντόπιον Καρμίταιν, γυναικεῖς ἢ τοὺς τέκνα ἐν αὐτορόδων λόγῳ ἔγινοντο. Id est, *Hæc tunc Milesias contigerunt, quam ex iis plerique viri a Persis, qui Criniti-*

ti erant, sunt cæsi, uxores vero ac liberi in mancipiorum numerum cesserunt. Nec solum Longam sed & Densam Comam Medos seu Persas nutritse docet *Æschylus*, in cuius Epitaphio, quod sibi Miles iste fortis & Poëta ingentis spiritus ipse composuit, Μῆδος Βαθυχατίης cognoscitur. Legitur apud *Athenæum* Libro xv. pag. 627.

Α'λκην δέ εὐδόκιμον Μαρεγθάνιον ἀλεσθεῖν εἴπου,

Καὶ ΒΑΘΥΧΑΤΙΗΣ Μῆδος θησαύρῳ.

Id est,

Praeclaram animi fortis constantiam prædicabit

Marathonius Lucus,

Expertusque Medus ipse, Coma Densa CAPILLATUS

Solebant præterea iidem Capillorum suorum singularem habere curam, ita ut in varios Cincinnos contortos dependere super Humeros finerent, quod in illis Numismatibus ab Ill. *Spanhemio*, in Majori Operæ de *Præstantia & Usu Numismatum* publicatis, Tom. I. pag. 449. videri potest, imo quod & idem Vir longe Doctissimus probat, gemmis aliquando & auro distinetos. Nostro Nummo, Comæ Longioris minorisque curæ respectu, non absimilis est, qui ibidem loco primo profertur.

Scio barbatos, & satis prolixæ, ibi, aliisque in Monumentis *Parthorum* depingi Reges, imo ipsum *Darium*, modice barbatum occurrere in antiquissimo illo remotæ vetustatis Anaglypho, quod post Clarissimum *Asie Metatorem Corn. de Bruin* delineavit atque illustravit in *Notis suis ad Herodotum* pag. 912. Præstantissimus quondam Magister meus, nec sine Hono-

re

re nominandus *Jacobus Gronovius*. Verum id sculpi-
tori condonari potest, qui forte, dum singula Imperia
in maximo ætatis vigore atque robore repræsentare vo-
luit, inberbem elegit faciem, qualem & ipsis *Medis*,
Persis, atque *Affyriis* necesse est fuisse, *antequam pro-*
missam barbam ætatis dedit incrementum.

Atque hæc de primo CAPITE, quo *Asiatica* de-
picta sunt Imperia, sufficient. Veniamus jam ad se-
cundum illud, quod undecunque terribile, nullo pileo
vel galero tegitur, sed Capillum habet Breviorem, ve-
rum ad formidinem arrectum negle&tumque. Dubita-
ri nequit, quin hoc Symbolo *Europæa* Imperia desig-
nentur, *Græcorum* scilicet & *Romanorum*. Utrique
enim nudis incedebant capitibus; quique prioris & au-
ctor fuit & consummator Monarchiæ, *Alexander Ma-
gnus*, nudo capillo in Antiquis depingitur Monumen-
tis, & ut in hoc Nummo ad Frontem Figura nostra,
densa satis coma. Sed & ille factorum *Alexandri* æ-
mulus, & propter rerum gestarum ambitum, cognomine
Magni par *Pompejus*, quem non immerito jecisse fun-
damenta quodammodo *Romanæ* Monarchiæ dixerimus,
non tantum conspicuam istam κόμην ἀναστλων ubique in
præstantioribus adhuc ostentat Nummis, quos sæpe
summa cum voluptate spectavi, & quotidie etiam in
loculis nostris venerari licet, sed & passim hoc nomine
a Scriptoribus celebratur. Hinc merito impie contre-
statam eandem nefanda manu, in miserabili tanti viri
cæde indignatur *Lucanus* Lib. VIII. §. 676

Degener, atque operæ miles Romane secundæ,

Pompeji diro sacrum caput ensè recidis,

Ut non ipse feras? O summi fata pudoris!

B

Im-

*Impius ut Magnum nōset Puer, illa VERENDA
Regibus HIRTA COMA, & GENEROSA FRON-
TE DECORA*

CÆSARIES compressa manu est.

Imo quod adhuc magis ad rem nostram facit, in eo etiam similitudinem ejus cum *Alexandri Magni Statuis dilucide agnoscit summus ille Auctor Plutarchus*; qui in *Vita Pompeji*, statim in initio pag. 619. ita scribit:

"*Ην δέ τις καὶ αὐτοῦ ἡ κόμης ἀγέμων, καὶ τὸν φέρει τὰ δημοσία
ἡμῖν οὐρατης, τὸν περσάπι πειθον μᾶλλον λευκομήνιων οὐ Φαι-
νομένων ὄμοιότητα. τερψ τὰς Ἀλεξάνδρου τῶν βασιλέως εἰκόνας. Η
λα τένομα πολλάκι ἐν δέρχῃ συσκιφερόντων, σύν ἔφυρον οἱ Πομπεῖοι.*

*Id est, Jam modice surrecta coma, oculorumque le-
nis modulatio, reddebat faciei ejus usurpatam magis
sermonib[us], quam representatam cum Alexandri Re-
gis statuis similitudinem. Ob quam nomen etiam mul-
tis ei Alexandri, in principio tribuentibus, non defu-
git id Pompejus. Hinc pariter posterioribus tempori-
bus omni ætatis tempore nudo fuit capite ille inter ma-
ximos & luculentissimos Imperi Romani Monarchs
numerandus Hadrianus, quem & ipsum ad *Alexandri
Magni* adspirasse in plurimis similitudinem constat, &
plurifariam notavit Nicasius in doctissima Disser-
tatione de *Hadriani Nummno Pantheo*, ad Ill. Span-
hemium. Unde in Vita ejus sribit Spartianus Cap.
xxiiii. *Peragrat[ur] sane omnibus partibus CAPITE
NUDO, & in summis plerumque imbribus atque fri-
goribus, in morbum incidit lectualem.**

Restat ut ad utrique Capiti communia veniamus im-
mani Hiatus Patentia Ora, & quæ retro eadem conspi-
ciuntur, Quatuor Cornua.

Distortum in iis cernimus Labiorum hiatum, non
eo;

eo ritu, quo moventur pandunturque, ut naturæ & ventri, qui secundum *Livium* auribus caret, satisfiat, sed quo feroce belluæ atque indomitæ in prædam involant, discripturæ cuncta obvia, ut ingluvici suæ gratificantur. Significatur itaque Patulo hoc Rictu & ferina crudelitatis specie, absorpta cuncta ab his Imperiis atque devorata fuisse. Nec immerito rei inanimatae, qua dissipatur quid ac perditur, applicantur esus, deglutionis, atque vorationis vocabula, sola alias illis propria, quæ & os habeant ad deglutiendum & stomachum ad digerendum, quum in utrisque idem agnoscatur effectus. Ita scilicet Persæ, Ignem colentes, rem voracem atque insatiabilem, flammis alimentum portantes, hortari solebant ut ederet. Docet id nos *Maximas Tyrias Dissertatione* xxxviiii. his verbis:

Τὸ δὲ οὐρανοῖς ἀπειλεῖται μὴ ξενίοι δὲ θεῖς, κατεῖσθαι δὲ
ἀνθρώποις αἴτιοι εἶσθαι. Πέροι μὲν πῦρ, ἄγαλμα ἐφίμερον,
ἄκρεσον καὶ αἰδηφάγον καὶ θύεσι. Πέροι πυρὶ, θηροφάγοις αὐτῷ τὸν πυρὸς τροφιῶν, θηλάγορτες, ΠΥΡ ΔΕΣΠΟΤΑ ΕΣΘΙΕ.

id est, *Inter Barbaros vero, qui Deos non agnoscat, nemo est: alia tamen illi atque alia signa dedicant. Ignem Persæ, quotidianum hoc elementum, rem voracem atque insatiabilem. Igni sacrum faciunt Persæ, igni alimentum suppeditant, acclamantque, COMEDÆ, O DOMINÆ.* Ita ut mirari haud debeamus Sacris Scriptoribus comedî & vorari ab hostibus idem esse, quod supreme affligi & tantum non penitus excindi, quomodo Deus inducitur a Davide vindicaturus illatas sibi ab hostibus populi sui injurias, qui illos tanquam panem comedérant, οἱ κατεῖσθαι τὸν λαόν μη βρεῖσθαι ἄρτου. Psalmo xiv. § 4. prout eadem locutio

repetitur Psalmo LIII. ¶ 5. Nec aliter mali pastores, qui pecus haud tondebant, sed deglubebant, *carnem populi comedere dicuntur apud Micham Cap. III.* ¶ 3. οὐ τρόπον κατέφαγον τὰς σάρκας ἢ λαὸς μν. Imo potentia illa qua excellerent aliquando lugentes Zionis, quum imperaturi essent omnibus hostibus suis, exprimitur per *comedere robur* eorumdem. Ita enim inter alia promittit iis Deus *Esaie LXI.* ¶ 6. ἵχω ἐθνῶν κατέδεσθε. Quod tanto efficacius hisce Monarchiis potest tribui, quoniam potentia & crudelitas per eosdem exercita, eadem plane locutione exprimatur a *Daniele Cap. VII.* ¶ 7. ubi ad Secundum illud Animal, quod Emblema erat Imperii *Medorum* atque *Perfarum*, dicitur, ἀνάσθι, φάγε σάρκας πόλεως. Ubi autem eodem Capite versu Septimo agitur de Quarto isto Animali, *Romano Imperio*, quod non aliter ac Caput hoc Nudum, φόβεσθε καὶ ἔκθαμβον dicitur, narratur idipsum dentibus suis ferreis cuncta comminuisse atque devorasse, καὶ οἱ ὁδόντες αὐτῆς σιδηροῖ, ΕΣΘΙΟΝ, καὶ λεπίσυνον, καὶ τὰ θηλώπα τοὺς ποστὸν αὐτῆς εωσπάτει. Ita ut merito concludere liceat *Asiaticas* hasce Monarchias cuncta deglutiisse, deinde & ipsas a *Græca* & hanc a *Romana*, cum cunctis minoribus in Orbe Imperiis, fuisse devoratas, quod ipsissimis verbis affirmat *Trogus Pompejus*, prout adhuc legere est apud *Justinum Libro xxx. Cap. iv.* quem locum, longiorem licet, quoniam admodum scopo nostro est conveniens, apponere integrum non pigebit. Scribit itaque in hunc modum: *Eodem anno inter Insulas, Theram & Therasiam, medio utriusque ripæ & maris spatio, terræ motus fuit. In quo, cum admiratione navigantium, repente ex profundo cum calidis aquis Insula*

sula emersit. In Asia quoque eadem die idem motus terræ Rhodum, multasque alias Civitates gravi ruinarum labe concussit, quasdam solidas absorbuit. Quo prodigio territis omnibus, Vates cecinere: ORIENS ROMANORVM IMPERIUM VETVS GRÆCORVM AC MACEDONVM VORATVRVM.

Supersunt explicanda, quæ retrò Capita ista cernuntur, conjuncta Quatuor Cornua. Potentiae symbolum ab omni ævo fuisse, clarissima & diffusissima eruditione undique Illustris ostendit Spanhemius, in Dissertationibus illis longe pulcherrimis de Uso & Præstantia Numismatum; cuius insignis Operis quoniam hic merito mentio incidit, curiosiores admonitos velimus, haud omnia illa quæ in posteriori illa Editione; quæ prodiit Amstelodami in 4°. Anno MDCLXXI. ad verbum (ut sæpe fit) in novissima illa luculentissima *Anglica & Batava*, duobus insignibus majori forma voluminibus, expressa fuisse. Verum consulto Auctorem, dum præstantissimam illam Editionem immensis augeret thefauris, prætermisssè quædam, quæ in priori illa Editione quæri vellet, ad quam etiam ipse sæpe Lectorem suum ablegat, ita ut neutra ex illis carere possit, qui ullo harum deliciarum studio tenetur. Peculiaria itaque multa de *Alexandro* ejusque Successoribus hac occasione profert Vir Illustrissimus, Dissertatione v. pag. 346. & seqq. Editionis Minoris, Majoris vero auctiorisque Tomo Primo, Dissert. vii. pag. 387. & seqq. Ex quibus pauca, quæ maxime ad Numisma nostrum faciunt delibabimus, additis illis quæ domi nata, ut nostra proferimus.

Nihil mirum, potentiae & roboris Symbolum CORNU fuisse, sicut enim animalium cura humano generi inter primas fuit occupationes, ita ad arcendas coeli injurias, qui quiete & pacifice agebant, pellibus & exuviis sese vestierunt pecorum atque ferarum; unde de rudi ista ætate, nullis artibus inventis, quibus excoleatur genus humanum, ita canit *Lucretius* Libro v. §.

951.

Necdum res igni scibant tractare, nec uti

Pellibus, & spoliis corpus vestire ferarum.

Illi vero qui rapto vivebant, sive, cupiditate imperandi accensi, finitimos vi & bello aggrediebantur, ab iisdem animalibus horrificum sibi habitum & terroris plenum quæsiverunt. Unde postquam æs & ferrum terræ visceribus est erutum, non contenti soliditate munimenti, formidabiles etiam forma esse voluerunt. Hinc *Thracobus* quibusdam adscribit *Herodotus* Libro vii. Cap. LXXVI. pag. 406. Edit. Gronov. ὅτι τῷ τοι κεφαλῆσι κρέας χάλκεον τείχονεγίνεται, ὅπερ τε καὶ ΚΕΡΕΑ περοῦ βοὸς χάλκεος. i. e. in capitibus ereas cassides, & super cassides, ex terra factas aures bovis & CORNUA. Illustrari ex simili more potest (nam nec *Thraeces* id fecerit soli) factum illud *Sedekiae*, filii *Cnaäni*, vaticinantis *Achabi* potentia protritos iri *Syros*, de illo enim legitur, Libro i. Regnum Cap. XXII: II. Καὶ ἐπίστησεν ἡ αυτῷ Σεδεκίᾳς, ὃν οὐ καναὶ ΚΕΡΑΤΑ σιδηρᾶ, οὐδὲ ἔπει, πάδε λέγεται Κύρος, Ἐν τούτοις ΚΕΡΑΤΙΕΙΣ η Συρίαν ἔως συντελεσθή. Hinc quoque postea Gentilium Diis, Fluiis, Heroibus, Regibus, commune Potentiae Symbolum, arietina, taurina, hircina fuere cornua, prout in permultis Monumentis ab Ill. Spanhemio allatis videre licet. Sed & apud *Hebreos*,

85,

as, postquam Cornuti Altaris ænigmaticus invaluit usus, pro Summi Potestatis Emblemate CORNU fuisse habitum infinita S. S. docent loca. Ita Messias Potentia Regni-que ejus firmitas exprimitur per exaltationem CORNU ejusdem. *I Sam.* *ii.* *10.* qui idem CORNU diciter illud, quod *Davidi* excitatus sit Deus, *Psalmus cxxxii.* *17.* ut scilicet regnet in æternum, atque omnia Regum confringat Cornua, quæ memorantur in Prophœtia *Danielis Cap. vii.* & *viii.* Adeo enim insaniit *Alexander*, ut ad nativitatem suam ex *Jove* illo *Annone*, & Diis parem potentiam ostendendam, Cornutam Capitis formam repræsentari voluerit, quod ferè omnes, qui illum exceperunt *Asia* atque *Grecia* Reges variis modis sunt imitati. Narrat *Athenaeus* inter alia stupendæ *Ptolemaei Philadelphi* Pompæ ornamenta prælata fuisse, in Potentiæ scilicet Symbolum, Cornua aurea. Locus est Libro v. pag. 202. Edit. *Casaub.* Ἐπόμπευσι. ἐγ όθόνοι πολλοὶ εἰς εἰλέφαντον καὶ χρυσὸν κατεπευαμένοι, ὡν εἴφερεν εἰς φάνη χρυσῆ. ἐπί ἀλλα τοῦτο τοῦ ΚΕΡΑΣ χρυσῖν, ἐπί ἀλλα τοῦτο τοῦ ΣΤΕΦΑΝΟΥ χρυσῖς, καὶ εἰς ἀλλα τοῦτο τοῦ ΚΕΡΑΣ διόχρυσον. Id est, Evidetur sunt *in pompa Sella Regiae multæ ex auro & ebore compactæ. Super una harum jacebat limbus aureus, super alia CORNU aureum, super alia autem corona aurea, super alia autem CORNU ex auro solidō.* Ita enim *Athenæi* verba verti debent. Quid differant στέφανον & στεφανό, solide contra *Dalechampium* ostendit *Isaacus Cusaubonus* in *Animadversionibus suis*. Lib. v. Cap. viii. ad istum admirabilem Scriptorem. Cornu vero illud ultimum a priori differre existimo & materiæ quantitate & ratione significatus. Hoc sci-licet fuit ex solido auro, arietina forsitan forma, Poten-tia:

tiæ certe Symbolum. Illud vero concavum fuisse videatur, & merito, quo *Cornu Copiæ* referre imaginem posset, quale passim in *Ægyptiorum Ptolemaeorum* conspicitur Nummis, ut eo indicetur fertilitas regionis illius, quæ clausis horreis tantum non famem Orbi indicere poterat. Sicut autem pro Regum ambitione, felicitate, atque Imperii propagatione, aliquando binæ in *Ptolemaeorum* Nummis conspiciuntur Aquilæ, qualem unum servo Medallionis forma, mole conspicutum, in quo ab altera parte *Jovis* barbati caput est diadematum; ita & in aliis, qui penes me & multos Antiquarios sunt, duæ visuntur conjunctæ *Cornu Copiæ*. Quod ipsum duplikatum *Cornu* non defuit in ista Pompa, addit enim pauculo post idem *Athenæus*, δίνεος τρέψις ἵκταπηχυ. *Geminum* præterea CORNU, cubitorum octo. Imo ipsos illos Reges *Ægyptios* Arietinis Cornubus tempora sua exornasse vult Ill. *Spanhemius*, & inde *Hermaam* quamdam seu Statuam Antiquam, quæ biceps est, facie virili & muliebri, ad aliquem Regem *Cyrenaicum* ex *Ptolemais*, cum conjuge ejus, esse referendam existimat. Videre Statuæ hujus delineationem licet in præstantissimo ejus opere pag. 363. in 4°. pag. vero 397. Tom. I. in fol. Verum falli Excellentissimum Virum credo, & effigies illas *Liberi* & *Liberæ* esse, Antiquariis satis cognitas. Sæpiissime enim *Bacchus* senili & barbato effingitur habitu, ut plenius ad *Parutæ Siciliam* Numismaticam docebimus, *Liberæque* suæ, ut in Nummo Familiaæ *Cassiae* aliisque conjungitur. Loto etiam Reginæ *Ægyptie* & *Cyrenaice*, non vero corona florea, ut hoc puellare caput, exornantur.

Verum redeamus eo unde digressi sumus, CORNU sci-

scilicet potentiae esse Symbolum, & ideo Quatuor haec Cornua Quatuor Summa in Orbe Imperia designare. Solidissime id evincunt *Danielis* verba, qui secundae atque tertiae Monarchiae potentiam per Cornuta expressit Animalia, Arietem & Capram Cap. viii. 3. & v. 2. & 21. Nec immerito, sicut enim dux gregis est Aries, ita *Medorum*, atque *Persarum* Imperium, omnia Orientis sub se continuuit Regna. CORNU illud alterum Arietis, serius ortum, Potentiam *Persarum* indicat, quæ post illam *Medorum* orta, magnitudine tamen sua illam obscuravit, CAPER vero & villosus quidem. *Greciam* & in illa *Macedoniam* Pellei juvenis (*Alexandri* patr.) am optimè designat; neque enim modo traditur *Cætanus* primus *Macedoniae* Rex, ducibus CAPRIS *Edeßam* occupasse, quam postea *Ægæas* vel *Ægas* cognominaverit, sed & passim quoque CAPRÆ figura cernitur in *Macedonum* residuis adhuc Nummis. Ita par Caprarum procumbentium cernitur in *Philippi Macedonis* Numismate æreo apud *Goltzium* in *Græcia Universa* Tab. xxx. Numero, viii. & in ipsius Urbis ejus, cuius modo meminimus, quæque *Ægæa* a Caprarum ductu appellata fuit, Nummo æreo, in quo ab altera parte *Apollinis* laureatum suspicicur caput, ab altera Capellæ caput, ore, ut existimo capistrato. Exstat Nummi pictura inter Selecta Numismata *Jacobi De Wilde* Tab. viii. Num. 47. qui Vir Praclarissimus, omnis verendæ Antiquitatis custos & patronus insignis, senex nuper, bonis tamen satis immature, vitam hanc mortalem reliquit; gaza vero ejus incomparabilis alium jam querit Dominum.

Quod vero Capistrum esse putem id quod mandet
C ore

ore Capra, diserta faciunt *Justini* verba, quæ quidem adscribere non pigebit. Leguntur autem Lib. vii. Cap. ii. Sed & CARANUS, cum magna multitudine GRÆCORUM, sedes in MACEDONIA responsò Oraculè jussus querere, quum in ÆMATHIAM venisset. Urbem EDESSAM, non sentientibus oppidanis, propter imbrium & nebula magnitudinem, gregem CAPRARVM, imbrum fugientium, secutus, occupavit; revocatusque in memoriam Oraculè, quo jussus erat, Ducibus CAPRIS Imperium querere, Regni sedem statuit; religioseque postea observavit, quocunque agmen moveret, ANTE SIGNA EASDEM CAPRAS HABERE, cæptorum DUCES habituros, quos Regni babuerat auctores. Ex hisce colligi posse videtur, Capras hasce, duces semper itineris, CAPISTRATAS fuisse, ut scilicet commode, quocunque Rex vellet, duci possent, & id ipsum Nummo isto indicari.

Jam & aversa seu postica nos vocat pars Numismatis. Conspicitur ibi sedens cum Summa Potestate Figura Muliebris, Dextra elevata, ritu aliquid imperantis, admirantis, seu alloquentis. Læva insigne Imperii Hastam Puram tenet. Caput Tutilus seu Modius, Colla Paludamentum tegit, ornatur Pectus insigni Gæmma, quæ torque seu monili baccato, lumbos etiam cingente, firatur. Adstant duæ Figuræ, altera Muliebris, a sinistra, capite turrito, læva Hastam tenens, dextra vero Coronam Lauream, quam imponit Capiti Muliebris Figuræ, quam sedentem diximus; a dextra altera est, Virilis, Lorica, Clypeo, Hastâ, Bipenni armata, Pectus Paludamento tegitur, Caput Galea ex Lupi pelle confecta. Ad Genua Imaginis fedentis Alata Quatuor

DISSERTATIO DE ALEXANDRI M. NUMISMATE. 19

tuor sunt Animalia, Duæque Aræ, in infima Numismatis parte Icunculæ Duæ procumbentes isto ritu, quo Fluvii in Nummis effigiari solent.

Sicut autem in priori parte Quatuor ista Cornua, universi Orbis quatuor Summa designabant Imperia, ita eadem in posteriori hac parte per Quatuor illa exprimuntur Animalia. Non dubito, quin respiciant celebrata totidem, alis item exornata, atque ad easdem spectantia Monarchias Monstra apud *Danielem* Cap. vii. ¶ 3--7. & apud *Ezechielem* Cap. i. ¶ 5--10. Quod vero non illa varia & diversa, quæ ibidem Animalibus istis apud Prophetas assignantur, verum uniformi figura, quatuor sua animalia expresserit Sculptor hujus Numismatis, id non sine magna ratione factum ab illo puto. Elegit scilicet in cunctis *Sphingis* formam, idque duplice de causa. Hoc enim ipsum Numisma, quid haec tenus fuit nisi Enigma, in quo interpretando *Davum* fe, non *OEdipum*, ultro professus est Clarissimus *Patinus*? Nec effectum a Sculptore, nisi ea de ratione existimo, ut tractantium illud spectantiumque exerceret ingenia. Solebat vero (ut fabulantur Veteres) crudelè hoc Monstrum infelices conjectores hostiliter aggredi atque unguibus suis dilaniare, non aliter, quam spectandum nobis datur inter Gemmas *Gorleanas* Tom. ii. N. 527. Ita sane cuncta hæc Imperia, quæcumque viribus suis essent inferiora, comminuerunt, sibique violenter subjecerunt. Virginem autem os & pectus, una cum aliis, Monstro huic afficta fuisse, cuncta *Thebana* (aliter enim & fine aliis *AEgyptia* formatur) *Sphingis* docent Monumenta. Ita adstante *OEdipo* sedet in rupis cacumine, in citatis modo *Gorleanis*,

Tom. 11. Num. 526. Spectatque aræ imposita dilani-
antes postratum taufum duos leones , ibidem Num.
528. volat etiam cum impetu Num. 627. infelicem ve-
ro conjectorem , satis nefarie , aggreditur a tergo , Num.
527. In *Chiorum* præterea obolis & assariis aliiisque Num-
mis , quales quatuor diversos protulit Antiquitatis scien-
tissimus *Begerus* Thes. Brand. Tom. 1. pag. 419. 420.
& Tom. 111. pag. 46. sedens eadem figura conspicitur ,
ita ut etiam in uno , qui *Homerum* sedentem legentem-
que ab altera parte refert , monili vel collari ornata ,
plane ut in nostro , appareat. Ex porphyrite ejusdem
Signum , fractis vetustate alis , idem protulit *Begerus*
Tom. 111. pag. 370.

Atque ita Cornuum numero Quatuor conveniunt A-
nimalia , Quatuor Summa exprimentia Imperia ; sicut
autem Orientis & Occidentis per duo Hiantia Ora ex-
pressa vidimus ; sic eundem numerum servant Duo Al-
taria & totidem Flumina.

Nec mirum violentæ istius potestatis Flumen adhi-
beri in Symbolum ; non aliter enim mersat cuncta at-
que late vastat , in quæ impetu suo fertur gradiens su-
perbe Rex , cui resisti non potest , *Proverb.* xxx. 31.
quam

--- --- --- RAPIDUS montano flumine TORRENS
Sternit agros , sternit sata lata , bouisque labores ,
Præcipitesque trahit sylvas.
ut canit *Virgil. AEneid.* II. y 303. aut , velut apud
eundem *AEneid.* II: 496.

--- --- *Aggeribus ruptis cum spumeus AMNIS*
Exiit , oppositasque evicit gurgite moles ,
Fertur in arva furens cumulo , camposque per omnes .
Cum stabulis armenta trahit. Hinc

Hinc non uno in loco, sub Fluviorum, Maris, & violentarum Undarum typo, apud Scriptores Sacros, populi feroce exprimuntur, a quibus maximum damnum Terræ Sanctæ foret exspectandum. Omnis enim multitudo atque copia *inundandi* verbo exprimitur apud *Latinos*, ut in Carmine de *Phœnicio*, quod inter *Claudiani* illa exstat Carm. **XLIV: 66.**

Aestuat, & venas recidivus sanguis INUNDAT
quod ex Ovidii esse patet & Virgilii imitatione; ille enim ita loquitur Libro *Metamorph.* **xiv: 194.** ubi aliquem ex sociis *Ulyssis* optat *Polyphemus*, cuius, inquit,

---- viventia dextra

Membra mea laniem, cuius mibi sanguis INUNDET

Guttur

Hic vero *Aeneid.* lib. **x: 24.** & **xi: 382.**

---- & INUNDANT sanguine fossæ.

Imo & multitudo armatorum, qui globo facto in adversum hostem irruunt. De hisce *Virgilius* Lib. **xii: Aeneid. 280.**

---- Hinc densi rursus INUNDANT
Troës, Agyllinique, & pietis Arcades ar-
mis.

Nec hoc Poëtarum tantum est, sed & Historicorum, eorumque, qui soluta scripserunt oratione. Neque enim aliter turbam Simulacrorum ipsorumque artificum expressit *Tertullianus* in *Apologetico* Cap. **xxv.** *Non-dum enim tunc (Numæ tempore) ingenia Græcorum atque Tuscorum fingendis simulacris Urbem INUNDAVERANT.* Apud *Justinum* etiam *Mithridates*, seu potius *Trogus Pompeius*, cuius ipsissima sunt verba, vim istam

istam pro acquirendo Imperio *procellæ* vocat INUNDATIONEM. Ita enim loquitur Libro xxxviii. in extremo Cap. iv. *Simul & a Germania Cimbros, immensa millia ferarum atque immittium populorum, more procellæ INUNDASSE Italiam; quorum tametsi singula bella sustinere Romani possent, universis tamen obruantur.*

Succedunt Aræ seu Altaria duo, quæ in extremis Nummi oris conspicuntur. Horum numerus ad illum Fluviorum atque Capitum expressus est, denotat autem, ut existimo, summos illos, quos ambitiose quæsiverunt, imo & Divinos honores, quos nefarie haberi sibi siverunt hi Orbis Monarchæ, qui in *Asia* atque *Europa* Nationes omnes subegerunt. Huc spectat aureus ille Colossus *Nebucadnesaris*, apud *Danielem* Cap. iii: i. & ejusdem superba vox de Metropolis suæ atque Regiæ Urbis amplitudine atque pulchritudine iv: 30. Hinc *Belsazar* Deo dicata vasa aurea petulantissime suæ consecravit libidini.. *Persarum* vero Reges quis adiit unquam, nisi adorato illorum, tanquam præsentissimi in terris Dei, Numine? Hoc abunde docent Historiæ; & quomodo in tali necessitate constitutus *Thebanorum Legatus Ismenias*, consilio pudorem vicerit, & rem *Græcis* turpem, sibi suisque condonandam patraverit, lepide narrat *Aelianus* Lib. i. Cap. xxii. Misfus enim Reipublicæ caussa ad Regem, & cum ipso coram agere desiderans, ne adorare videretur, ut primum in conspectum *Artaxerxis Mnemonis* Venit, annulum, quem gestabat, digito detractum, clam ad pedes abjecit, confessimque procumbens, tanquam adoraret, sustulit iterum, atque ita adorationis opinionem Per-

Per *sarum Regi* *injecit*, neque tamen ignominiam *Græcorum* attulit moribus, quæcunque autem voluit perfecit atque a Rege impetravit. Quid *Alexander Macedo*? Non modo huic fastui successit, sed & cum de decore optimi patris, matrisque inter mulieres generosissimæ, *Jovis Ammanis* filius nimia ambitione haberi optavit; imo vel a *Græcis* suis, mortalis oblitus conditionis, Deus & credi & haberi voluit, quem *Lacconice* satis pro brevitate sua *Spartani* olim, *quoniam Deus esse vellet*, *Deum esse* pronunciarunt. Ut jam de *AEgyptiorum* reliquorumque *Alexandri Magni* Successorum vesania nihil dicam, qui & adhucdum Dii in Monumentis ævi sui dicuntur, & posse etiam non mori, aliquando crediderunt. *Romanis* vero Imperatoribus nonne & Templa & Altaria, mortuis & viventibus sunt dedicata? Nonne & Uxoribus illorum, ne dicam Catamitis, similis honos est habitus? Innumerata id Antiquitatis ostendunt. Monumenta, quorum vel brevissima recensio longa impletet volumina. Ut adeo non immerito pro supremo illo inter mortales fastigio, & affectato Immortalis Dei Numine & cultu, in curiosissimo hoc Numismate, Duo, pro totidem Orbis partibus, ex qua omnes prodiere Monarchiæ, constituantur Altaria.

Sequuntur porro Figuræ Duæ, sedentem Mulierem circumstantes, Virilis altera, altera Muliebris, Virilis quidem Loricâ armatur, Balœo præcingitur, Paludamento ornatur, Læva Lanceam gerit Clypeumque, Dextra vero Bipennem, Caput Galea Pellicea ornatur Lupi præferente rictum. Quorum armorum duo præcipue consideranda veniunt genera, Bipennis & insolita Galeæ figura.

In-

Inter antiquissima arma fuere Bipennes, Heroum praecipue gestamina. Hinc *Pisandrum Trojani Antenoris* filium *Agamenonem* in pugna adortum, ærea Bipenni armat *Homerus Iliad.* Lib. xiii. v. 611.

— ὁ δέ τος ἀσπίδῃ εἴλετο καλῶ
ΑΞΙΝΗΝ ἐνχαλκον, ἐλαῖνῳ ἀμφὶ πελέκῳ,
Μακρῷ, ἐνξέσω.

Id est,

*Ille autem defub scuto sum sit pulchram
SECURIM, ex ære scite factam, oleaginum in-
fertum habens manubrium,
Longum, bene politum.*

Formam vero istius teli adinstar Securis fuisse, velut in hoc Numismate, & illo *Pisandri* cum manubrio suo, apparet inde, quod conjungantur ambo apud eundem *Homerum Iliad.* Lib. xv: 710. ubi pugnam Græcorum, naves suas a violentia *Hectoris* defendentium, describens, dicit, eos non e longinquo hastis & jaculis, sed comminus Securibus & Bipennibus decer-
tasse.

Αλλ' οἵ γ' ἐγγύθεν ἰσάμβων, ἵνα θυμὸν ἔχοντες,
Οξισι δὴ ΠΕΔΕΚΕΣΣΙ καὶ ΑΞΙΝΗΣΙ μάχοντο.

Id est,

*Sed hi comminus stantes, unum animum haben-
tes,
Acutis jam SECURIBUS & BIPENNIBUS pug-
nabant.*

Imo pro Securi clarissime posuit *Virgilius* 11. *Aeneid.*
626.

*Ac veluti summis antiquam in montibus ornum
Cum*

Cum ferro accisam crebrisque BIPENNIBUS, instant

Eruere agricolæ.

Imo & Georg. Lib. IV: 331.

Vre sata, & validam in vites molire BIPENNEM

Quod quia fecerat Bacchi hostis Lycurgus, ab Ovidio appellatur BIPENNIFER Libro IV. Metamorph.

22.

*Penthea tu, venerande, BIPENNIFERUMQUE
Lycurgum*

Sacrilegos mactas.

Amazonum alias propria hæc fuit armatura, prout passim adhuc in infinitis Smyrneorum Nummis aliisque Veteribus Monumentis cernitur. Unde a Paride imbelli imperfecto fortissimo Achilli, magnum (inquit Ovidius) mortis fuisset solatum, si magnanima Penthesileæ dextra, quæ Bipenni armabatur, cecidisset. Versus ejus sunt Lib. XII: 610.

At si fæmineo fuerat tibi marte cadendum;

Thermodontiaca malles cecidisse BIPENNI.

In cuius Penthesileæ morem atque imitationem illa apud Virgilium AEneid. Lib. XI: 648.

--- --- Medias inter cædes exsultat Amazon,

Unum exerta latus pugnæ, pharetrata Camilla.

Et nunc lenta manu spargens hastilia denset,

Nunc validam dextra rapit indefessa BIPENNEM.

Heroas vero præcipue gestasse vel inde patet, quod in præmium cursus ornata argento atque distincta Bi-

D pen-

pennis proponatur ab *Aenea*, apud *Virgilium Aeneid.*
Lib. v: 306.

Gnoffia bina dabo levato lucida ferro.

Spicula, cœlat amque argento ferre BIPENNEM.

Quare inter Argolicos juvenes, qui in *Calydonium*:
istum *Diana* armabantur aprum, *Bipennem* gestat in-
felix *Arcas*, cuius fata narrat *Ovidius Libro VIII. Me-*
tam. §. 391..

Ecce furens contra sua fata BIPENNIFER Arcas,

Discite fæmineis, quam tela virilia præstent,

O juvenes, operique meo concedite, dixit.

Ipse suis licet hunc Latonia protegat armis;

Hunc tamen invita perimet mea dextra Diana.

Pergit dein cum Securi, ut superius diximus, confun-
dens §. 396.

Talia magniloquo tumidus memoraverat ore:

Ancipitemque manu tollens utraque SECURIM,

Institerat digitis primos suspensus in artus,

Imo & ipse Virgilius, ubi *Camillam* fecit *Bipenniges-*
ram, comitem ejus *Tarpejam* inducit *Securigeram*,
æquali scilicet armatura, Lib. *Aeneid.* xi. § 656.

Tullaque & eratam quatiens Tarpeja SECURIM.

Nec mirum, nam Bipennis nomen est adjectivum, in
quo *nar' cœvoi* intelligi debet Securis, unde sæpe sola
ponitur, sæpe etiam pro illa Securis, nonnunquam
integre conjunguntur, prout docet *Varronis locus ex*
Parmenone in voce *Bipennis* a *Nonio* adductus.

Ferens ferream humero BIPENNEM SECURIM.

Quæ forte ratio fuit, cur inter Donaria, æque ut alia
bellica instrumenta apud vetetes agnoscatur, prout in-
ter *Apollinis Delphici* illam agnoscit *Pansanias* in *Pho-*
ci.

ticis, sive Libro x. & *Plutarchus* in Libello de *Pythiae Oraculis*. Bipennes vero istae, juxta utrumque, a Tenediis fuerunt consecratae, in quorum passim adhuc Nummis apud *Golgothium*, *Begerum*, *Cuperum* aliosque, conspicuntur. *Pausanias* pag. 329. Edit. *Wetzel.* MDLXXXIII. haec sunt verba οἱ πελεκεῖσ πευκάτες Ἐ' Εὐθυμαχού Τενέδιος αἰρόπες ὅπλα λόγῳ ἀνάθημα εἰσὶν δέχαισι. At *BIPENES* Perichyti, *Euthymachi* filii, Tenedii hominis donum sunt. Ad quod idem factum spectant illa *Plutarchi de Pythiae Oraculis*. pag. 399. Οσπερ ἀμέλει Σελινούτιοι ποτέ χρυσῶν σέλινον αἴραθαι τίγονται, καὶ Τενέδιοι τὸ πελεκτήν. Quomodo Selinuntii quondam aureum apium (Selinum) dedicasse feruntur, οἱ Tenedii *BIPENNEM*, nimis enim ambigue vertunt Se turim, quum in Nummis Tenediorum utrimque anceps sit Bipennis. Differunt autem inter se, cur Bipennis insigni usi sint Tenedii. Rationem *Plutarchus* ponit, quod ad locum cui *Asterium* nomen est, nascantur cancri εἰ τῷ χελωνίῳ τύπῳ πελέκεις ἔχοντες qui figuram Bipennis in testa sua expressam babeant. *Pausanias* autem vult, quod inde typus sit natus, quia patrem *Cycnum* filius *Tennes*, aovercali odio male de se meritum, Insula prohibuerit, *Bipenni* abscissis navigii retinaculis. Προσορμισμός ἐτῇ νήσῳ, καὶ εξάψαντο διπλὰ τὰς περιστρεφεντὰς πέντε πέντε καλώς, Τέννης πελέκει σφῆς, ἀπέκοψεν τὸ δέ θυμός. inquit *Pausanias* pag. 330. Id est, cum itaque ad insulam appulisset (*Cycnus*, pater *Tennes*) οἱ ad saxum, sive arboris truncum navem religasset, *Tennes* ira impulsus, bipenni retinacula abscidit. Pergit dein, proverbium natum esse hinc, ut quidquid præfacte negatur, dicatur *abscissum* *Tenedia BIPEN.*

PENNI, Τενεδίω πέλεκει τόδε τὶ λόπονθετε. Novi a Viris Eruditis diversas etiam ab his tradi opinones de *Tenedia BIPENNI*, verum harum discussio instituti nostri jam non est. Id sufficit, *Tennem Heroēm*, ut sui similes, Bipenni jusse usum, qua & ipsum *Jovem Labradensem* armatum cernere est apud *Seguinum* in *Idriei Nummo* pag. 28. Edit. prioris. & in *Hecatomni* apud *Begerum Thes. Brandenb.* Tom. I. pag. 267. nec non *Pixodari*, & ipsius *Maussoli* apud *Spanhemium* in Opere Majore Tom. I. pag. 518. & 519. Habuit vero talē antiquissimam ex ære *BIPENNEM* vir Doctissimus *Laurentius Pignorius*, quam & ipsam ex ejus delineatione in ære incidi curavimus Tab. XIV. quæ occurrit pag. 122. in Libro ejus, quem inscrisit *Origines Patavinas*, nostra cura *Latia* veste donato, atque inferto Tomo VI. *Thesauri Antiquitatum & Historiarum Italiæ, Neapolis, Siciliæ &c.* Cur autem bellicum hoc instrumeatum a *Latinis* appellatum fuerit *Bipennis*, docet *Servius ad Virgilii Aeneid.* Lib. XI. §. 651. *Bipennis autem dicitur, quod ex utraque parte habeat aciem, quasi duas pinnas, quas veteres dicebant.* Unde & apparent quare eadem in *Philoxeni Glossis* δισυμφοραὶ εἰναι explicentur.

Sequitur Galea non ærea aut ferrea sed Pellicea, ut videtur, antiquissimo scilicet more, quo detracta animalibus eoria capitibus aptare solebant, sive ut tegumento essent contra pluviam, quomodo usitatam *Thesfalis* αἰγαῖς κυνῆς *Caprinam* quasi *Galeam* ruri agenti *Laërti*, patri *Ulyssis* assignat *Homerus Odyss.* Lib. XXIV. §. 227..

XII

DISSERTATIO DE ALEXANDRI M. NUMISMATE. 29

Χειρίδας τὸ ὄπὶ χερσὶ, βάτων ἔνεκ', αὐτῷ πέπερθεν
ΑΙΓΕΙΗΝ ΚΤΝΕΗΝ κεφαλῆ ἔχε, πένθος αἴξων.

Id est.

Chirothecasqae in manibus ruborum gratia, at de-
super
CAPRINAM GALEAM capite habebat, do-
lorem augens.

Ex præscripto scilicet optimi agricolæ, *Hesiodi Poë-*
tæ, in Operibus verſu 543.

— — — — — Κεφαλῆ φί δὲ πέπερθεν
ΠΙΑΛΟΝ ἔχειν αἰσκητόν, ἵνα δάκτυλοι καταδεύη-

Id est.

— — — — — *Supra caput vero*
PILEUM habeto elaboratum, aures ne hume-
fiant.

Sive etiam ut in prælio & pugna iustum telorum hosti-
lium retardarent atque hebetarent. *Homeri* enim tem-
pore tam communes fuere Pelliceæ Galeæ, præsertim
ex canis fluviatilis pelle, ut inde ex quavis materia
galeæ postea nomen sint adeptæ, ita enim de galea ex
corio taurino dixit *Homerus Iliad lib. x: 257.*

— — — — — ἀμφὶ δὲ οἱ ΚΤΝΕΗΝ κεφαλῆ φίν *Θηκε.*

TATPEIHN.

— — — — — *Et ei GALEAM capiti impo-*
suit
TAURINAM.

Longo post tempore non aliud capitis in bello tegmen
Macedonibus sub *Alexandro M.* fuit. Illos enim ga-
lea usos fuisse ex crudo bovis corio facta, docet *Xi-*
philinus in *Caracallo* p. 348. Edit. *Henr. Steph.*
MDCXII. in Fol. ubi narrat stultum illum invicti *Ale-*

D 3 *xandri*

xandri æmulum comparasse sibi phalangem ex foliis Macedonibus, in qua erant hominum sexdecim millia, καὶ αὐτῶν ἀλεξανδρεῖ τε ἐπομέσι, καὶ τοῖς ὅπλοις, οἷς ποτε ἐπ' ἄπειρον ἀπέχειντο, ὅπλοιν, ταῦτα δὲ λύ, καθίστηκαν ὁμοβολον, θώραξ λινῆς τείμιτον, ασπὶς χαλκῆ, δόρυ μακρὸν, αἰχμὴ βεγχεῖσα, κερπῖδες, ξίφος. id est, eamque phalangem Alexandri cognominavit. Hi utebantur eodem armorum genere, quo vivo Alexandro armati fuerant. Hæc erant, galea, facta ex crudo bovis corio, thorax ex lino trīplex, scutum ex ære, lancea longa, hasta brevis, crepidæ, gladius.

Nec contenti utilitate, horri & formidari inde quæsiverunt, unde dentes ferarum, ut aprorum, leonum, & id genus aliorum, adaptabant istis pellibus. Tali galea *Ulyssem ad Palladium rapiendum exiturum instruit Diomedes apud Homerum Lib. x: 261.*

— Αἱ φίδει σι κτνεννη κεφαλῆφιν ἔθηκε
‘PINOT πιντάν πολέσιν δὲ’ ἔνποθεν ἴμᾶσιν
‘Εντετάπτο σφεῖς’ ἔκποθε δὲ λευκοὶ ὁδόντες
‘Αργόδοντος’ ὃς δαμάκες. ἔχον ἔνθα καὶ ἔνθα,
Εὖ καὶ θηταιμένως

Id est,

... *Et ei GALEAM capiti imposuit
Ex PELLE factam: multis autem intrinse-
cus loris
Ligata erat fortiter: extrinsecus autem candidi
dentes*

*Albidentis apri crebri muniebant hinc atque il-
linc,*

Beneſ ſcite.

Sicut autem *Herculis caput paſſum leonis ornatur exu-
viis, ita*

... *Sa.*

— — — — *Satus Hercule pulchro
Pulcher Aventinus*

non *alio modo prælium inire* *fingitur a Virgilio Lib.*
Æneid. vii. verfu 666.

*Ipse pedes, tegmen torquens immane leonis,
Terribili impexum seta, cum dentibus albis,
Indutus capiti.*

Fera autem, cuius effigiem in Numismate nostro videre licet, nisi me fallit ratio, *Lupus* est, nec immrito, quippe *MARTIUM Animal* appellatur ab eodem *Virgilio*, qui feræ illi *Turnum* assimilat *Lycum* a fuga retrahentem atque occidentem, non aliter quam leporem cygnumve necat aquila,

*Quæsum aut matri multis balatibus agnum:
MARTIUS a stabulis rapuit LUPUS.*

Prout canit Poëta Lib. *Æneid.* ix: 565..

Ingluvies vero ista & rabies animorum, qua libidinem dominandi caussam belli habuerunt potentissimi Regum, maximam gloriam in maximo Imperio putantes, ut verba sunt *Sallustii*, *Catil.* Cap. ii. non potuit convenientius quam *Lupi* capite & rictu in Numismate nostro exprimi; ad cunctas enim Orbis Monarchias referri potest id, quod verissime quondam de *Romanis* dictum fuit: Non defore raptore*s Italice libertatis LUPOS*, nisi sylva, in quam refugere solerent, excisa:

Atque ita quum satis actum videatur super illa armata, quæ a dextris adstat, & illam quæ a sinistris est, pariter contemplemus: Muliebris illa est, haftata quidem, pro dignitatis ratione, sed nullis armis conspicenda, non clypeo, non thorace, non galea. Prout passim.

passim *Vesta* Mater, & Civitates, seu Genii Urbium effigiari solent, turrito spectatur vertice, dextra lauream tenens, quam sedentis Figuræ Muliebris capiti imponit.

Ut longiores moras tollam, dico, me exstimate duabus hisce adstantibus figuris robur laboremye simul & constantiam, seu belli pacisque artes denotari. Optime enim adductus modo *Sallustius*, *Catil.* Cap. 11. scripsit Imperium iisdem, quibus initio partum est, artibus retineri. *Quod si* (inquit) *Regum atque Imperatorum animi virtus in pace ita, ut in bello valeret; æquabilius atque constantius sese res humanae haberent; neque aliud alio ferri, neque mutari, ac misceri omnia cerneret.* Nam Imperium facile iis artibus retinetur, quibus initio partum est. Omnes enim Monarchiae, & præsertim consummatissima illa *Romana*, Orbis sibi Imperium bello & armis pepererunt, sapientia vero & moderatione retinuerunt, unde grande illud Togatae Gentis elogium apud Principem Poëtarum, Immortalis Operis Lib. vi: 851.

Tu regere Imperio Populos, Romane, memento.

Hæ tibi erunt artes; Pacisque inponere morem.

Parcere subjectis, & debellare superbos.

Quod autem non Armata illa effigies, quæ quasi Imperium peperit, sed pacifica illa, quæ consummatum, coronam lauream sedenti imponit Mulieri, id ipsum vetus illud verbum inculcare videtur:

Cedant arma togæ, concedat lauræ lingua.
ut enim alta pace fruatur secura bonis suis mortalitas
expe-

expeditis, bellum moveri solet, & quæri per arma, quæ tuto & otiose possideantur, a violentis, defendi a iustis ope pariter armorum, passim videmus.

Restat denique Figura illa Muliebris sedens, gemmeo balteo, atque insigni in pectore gemma exornata, paludata etiam, dextram attollens, læva hastam tenens, & in capite modium habens. Hæc Summum Imperium, Summamque Potestatem designare videtur; ideo enim sedens, tanquam in Throno, hastata, dextram imperantis ritu attollens, atque paludata flagitur. Prout særissime *Roma* in Nummis suis, præsertim *Nova Roma* in *Constantinopolitanis* exhibetur. Ita galeata sedens, dextra globum, læva hastam tenet in *Taciti* Nummo aureo apud *Hemelarium* Tab. XLVII. ut & *Valentiniani* apud eundem Tab. LVIII. *Theodosii* Tab. LIX. *Pristi Attali* etiam, victoriam tenens globo insistentem, Tab. LXI. atque in infinitis aliis.

Hasta Potentia Symbolum est, imo & Divinitatis fuit apud Antiquos; Paludamentum Imperii, modius, *Serapidis Ægyptii* passim ornamentum, abundantia rerum omnium; gemmæ istæ atque uniones fulgentis gloriae magnarumque divitiarum; quæ sane omnia confluxisse in universa & singula ista Summa universi Orbis Imperia, & Numisma nostrum demonstrare conatur, & nemo, ut opinor, umquam negare poterit.

Supereft, ut pauca dicamus de aliis quibusdam similibus Nummis, de ipsius Numismatis nostri similiumque metallo & figura, & tandem occasione & tempore quo signatum suspicamur.

E

Si-

NUM. II.

Simillimum ad unguem huic nostro est , quantum ad alteram partem , publicatum ab eodem *Patino* Numisma quod ab altera parte *Alexandri Magni* Caput præfert . Sicut autem ad easdem Monarchias pertinet , ita in illo *Alexandri Macedonis* exprimi Vultum arbitror , quoniam is inter omnes Orbis Monarchs , si unum spectes & singularēm hominem , longe fuit illustrissimus . Nullus enim illorum tam brevi temporis curriculo , atque ista ætate tantas res gessit unquam ; unde magnitudine animi atque immensa ambitione simillimus illi fundator iste *Romani Imperii Julius* , quem , ut in Vita ejus Cap. vii . *Suetonius* narrat , *Gades venisset , animadversa apud Herculis Templum ALEXANDRI MAGNI IMAGINE , ingemuit : quasi perteſus ignaviam suam , quod nihil dum aſe memorabile actum eſſet , in ætate , qua jam Alexander Orbem Terrarum subegiſſet . Sed & apud Lucianum in altercatione , ſeu Dialogo *Alexandri & Annibalis* , juſdicione *Scipionis & Minois* , primas tenet *Alexander* , atque omnibus belli Ducibus atque Imperatoribus præfertur .*

Notandum venit in Nummo hoc Signum quoddam , Impressum ad formam literarum P. & E , quæ in uno charactere conjunguntur . Hanc Notam fateor explicatu admodum esse difficilem , nec quidquam niſi per conjecturam ad illius illustrationem proferri posse . Observavi autem in plurimis hujus generis Nummis ; & pariter expressam , cum Vultu *Alexandri Magni* , secundus Nummus , in quo raptus *Sabinarum* , & verba insignis vi ri *Andreae Morellii* ostendunt . Sribit iste in Specimine Rei Nummariae Antiquæ , Editionis Lipsiensis in hunc modum : „ *Orares fere Capiti , quod exhibent .* ”

„bent, præferunt præfixam notam ex literis P. &
 „E. junctis conflatam; in aliis Ramusculus conspici-
 „tur, in aliis Signum aliud; quæ Notæ plerumque
 „argenteis laminulis artificiose repletæ sunt. Repe-
 „ri quosdam, nec ab antica, nec postica percussos aut
 „marculo signatos, sed figuram magno studio & labo-
 „re incisam ostentantes, quæ in quibusdam obductæ
 „sunt argenteis laminis.,, Ex horum itaque prioris
 generis numero hæc duo Numismata esse constat, li-
 teræ enim ita conjunctæ fatis clare agnoscuntur. Fa-
 cilis foret interpretatio, si punctulæ, quæ in extremo
 literæ E. conspicuntur, non illo in loco exstant, verum ex adverso illarum linearum, quæ in media sunt
 Nota, quo pacto literæ Græcæ P. & X. exprimeren-
 tur, Regnumque Christi (prout ad Honorii Nummum
 existimat Clariss. Bandurius) quod omnes istas loco
 deturbavit, & diffregit atque comminuit Monarchias,
 designaretur. Talis enim figura in innumeris aureis,
 argenteis, æreis Constantinorum aliorumque inveni-
 tur Nummis. Sicut idem Monogramma, globo inter
 duas insistens stellas laureæ inclusum, egregie conspici-
 citur in aureo Justini Nummo, apud Hemelarium
 Tab. LXIV. Posterioris quoque ævi Imperatores Constan-
 tinopolitani, ipsius Christi, ut poterant faciem ærcis
 suis Nummis impresserunt, illumque in posticis Num-
 morum suorum partibus saepissime ut VICTOREM
 IN ÆTERNUM & REGEM RÉGUM celebra-
 runt. Verum quum constans Numismatum delineatio
 virorumque Rei Nummariae peritorum testimonium
 aliam Monogrammati dent formam, potius judico expri-
 mi eodem vel faustam illam solitamque Populi Römani
 E 2 ad

ad Imperatores suos, præcipue in Theatris & Ludis acclamationem, *Feliciter & εις ΛΙΩΝΑΣ*, quæ exprimatur in his Nummis voce PERPETUO, cuius aliquot exsculpi ex Monogrammate possunt literæ; vel notam esse artificis. *Perinthiis* enim assignare non ausim, quos initiales hæ literæ, sed *Latinae* scilicet exhibent, licet Zodiaci duodecim signa, quæ pariter & in *Trajani* quodam Contorniato Nummo reperiuntur, in alio *Alexandri Severi Græco*, cum clarissima Inscriptione ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΙΩΝΩΝ exstent.

NUM. III.

Alexandri Magni Facies in eo a priori typo differt, quod caput Faschia sive Diademate habeat revinctum, *Latinam* præterea Inscriptionem, & a postica parte raptum *Sabinarum*; qui idem typus occurrit in Nummo *Antonini Pii* ex testimonio *Vaillantii* pag. 76. Edit. pr. in 4°. ut & *Contorniato quoque Neronis*, inferius Num. XIX. quoniam scilicet inter prima incrementa potentia Romanæ fuit hæc fraus, & secuta inde cum *Sabinis* societas.

NUM. IV. V.

Sequuntur duo ejusdem *Alexandri* Nummi, cum inscriptione item *Latina*, in quibus Caput Leonis exornatur spoliis. Alter horum in postica parte Virum exhibet stantem juxta Equum, e regione duæ sunt Figure, altera stans, altera sedens. admirantibus similes. Nummus alter *Solis Currum* exhibet.

Quod ad Primum attinet, illum, ut in Thesauro *Morocenico* exstantem citans *Nicasius*, in *Dissertatione de Nummo Hadriani Pantheo* pag. 11. existimat representare *Alexandrum* sibi de domito *Bucephalo* coram

ram Hephaestione & Parmenione gratulantem. Verum ego potius Equiti Patino assentior, qui in *Thesauro suo*, p. 135. Nummum exhibens, Figuram illam sedentem capit de *Philippo* dexteritatem Filii mirante. Addo Figuram illam stantem Matrem ejus denotare *Olympiadem*. Historiam plenius narrat *Plutarchus* in Vita ejus pag. 667. Quum Bucephalum Philonicus Thesalus ad Philippum duxisset, tredecim talentis venalem, descendenterunt ad equum probandum in campum. Videbatur autem morosus, & perquam tractatu difficilis, neque quemquam admittebat in sedem, nec vocem ferebat ullius Philippi comitum, verum in omnes insurgebat. Igitur ubi pertulit Philippus abduci jussit, quasi omnino ferum & indomitum, assistens Alexander ait, quem equum perdunt isti, qui propter imperitiam & mollitem tractare eum nequeunt! Id primum tacitus Philippus tulit. At crebrius quum obloqueretur & angeretur; Culpas tu, inquit, maiores natu, quasi peritior sis, aut tractare equum noveris rectius? Hunc certe, melius, inquit, aliis tractem. Si non tractes, inquit Philippus, quam paenam pendes temeritatis? Ego hercle, infit, pretium equi dependam, Alexander. Hic risus consequutus est, inde sponsio inter eos de pecunia. Mox accurrit ad equum Alexander, correptisque babenis, convertit eum ad se. Adverterat nimis rum, quod incurrentem & agitatam ante oculos umbram cernens, perceperet. Tum molliter eum ad procursum incitavit ac permulxit. Quem ubi fero- cientem vidit & exultantem, abjecta leniter chla- myde, insiliit in eum & nullo negotio concendit. Fræ-

num autem placide habenis capiens , sine verberibus vel calcaribus impetum ejus repressit. Ut ferocia leuita equum currere gestientem vidit , admisit jam eum , vocemque ferociorem ac pedum pulsus adhibuit.

ΤΩΝ ΔΕ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΦΙΑΙΓΝΙΟΝ ΉΝ ΑΓΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΙΓΗ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ. *HIC PHILIPPI COMITATUM SOLITUDO* primum ac silentium incessit : ut flexit & rite convertit equum glorians ovansque , cœteri omnes applausere : Patri vero manasse etiam aliquantulum gaudio lacrymas ferunt. At postquam desiliit ex equo , caput ejus osculatus , Quere , inquit , fili par tibi Regnum , siquidem non capit te Macedonia. Equum hunc FEROCIENTEM & EXSULTANTEM domante *Alexandro* , exhibet *Græcus Nummus Macedonicus* apud *Nicasium* & *alios* , cum domito jam gradientem ad Patrem hic noster. Rationem appellationis *Bucephali* tradit *Arrianus* Lib. v. pag. 221. Edit. *Gronov.* Σημεῖον δὲ οἱ λῷ βόδε κεφαλὴ ἐγκεχαρεγγυθήσαντας τὸ δύομα τέτο λέγουσιν δτι ἐφερεντοι οἱ δὲ λέγουσιν , δτι λευκὸν σῆμα ἔχεν ὅπερ τὸ κεφαλῆς , μέλας δὲ αὐτὸς , εἰς βόδε κεφαλικὸν μάλιστα εἰκασθήσονται. *Nota ei insignita erat bovis caput* , cuius etiam causa nomen ei *Bucephalo* inditum est ; vel quod , ut aliis placet , quum ipse nigri esset coloris , albam in capite notam haberet , bovis capiti perquam similem. Capitis enim figuram ad illam bovis accessisse , ut nonnulli putant , Vetera Monumenta & hæc ipsa Numismata refellunt.

Alter *Alexandri Magni* Nummus *Solis* Quadrigas ostendit , *Sol* ipse Orbem manu tenet , cum inscriptione *SOLI INVICTO*. Inscriptio*nes SOL INVICTUS* , & *SOL INVICTUS COMES* & *SOL INVICTUS VI-*

VICTUS AUG. & SOL INVICTUS COMES AUG. crebro admodum in Nummis, præcipue, qui ab Gallieno usque ad *Constantinorum* Imperium percussi sunt, leguntur. Aurigantis figura simillima in *Probo* exstat apud *Bandurium* Tom. I. pag. 443. sed forsitan uterque hic Nummus ad Imperatorem *Alexandrum Severum* pertinet, ut mox dicemus ad Num. VII. Hic sane gloriari poterat de domito *Bucephalo* coram *Mammæa Matre*, & Senatu, quem Genitoris colebat reverentia, ubi efferam Tyrannidis licentiam post *Elagabali* necem frænavit, & Victorias nominisque gloriam longe lateque sparsit.

NUM. VI.

Et hic cum Facie *Alexandri Magni* Nummus *Stephanum* seu *Stephanam* Athletam victrici curru exhibet, quales victoriae Athleticae sæpiissime in hujusmodi Nummis celebrantur. Imo quum idem Nomen in *Neroniano* inferius Num. XIII. aliisque occurrat, apparet, nobilis ex Antiquis Athletæ referri hic ibique memoriam.

NUM. VII.

Ænigma quoddam rufus proponit. *Juvenem Alatum*, inquit Clariſt. *Patinus*, *rūpi insidentem* exhibet, quam Cupidinem pingunt; sed quid teneat, nisi uvam, cur uvam; sane non est facile adipisci. Apparet certe Figura Juvenilis, non pro more Deorum ab umbili-
co & desubter velata, pectora autem nuda, verum pectus veste tegitur, quam post nates expansam læva manu colligit, inferioribus plane iudicis, humeris alatis, rupi insidens, dextraque botrum tenens. Puerulus non dissimilis, sed toto corpore nudus, & sine alis, bo-
trum.

trum tenens & rupibus insidens invenitur in *Trajan*i Nummo apud eundem *Patinum* pag. 156. & alios, in scripto DACIA AVGVSTI PROVINCIA. ubi adest altera item parva Figura tres manu spicas tenens, ad vi-ni scilicet & frugum abundantiam denotandam. In hoc itaque Nummo nostro *Cupidinem* cum *Baccho mixtum* exprimi puto, habitu isto denotantem duo illa insigniora *Alexandri Magni* vitia, quibus immortalem gloriam decoravit, ebrietatem scilicet & voluptatem, seu amoris intemperantiam. Uva enim, & sublata, detecto inguine, vestis, duo illa *Alexandro* minime digna facinora com-monstrant, *Clytum*, fortissimum Ducem, nutricis suæ fratrem, tergi sui defensorem, in convivio interfectum, & Regiam *Persarum*, in qua regnare ipsum decuerat, ebrio Scorto *Thaide* sententiam ferente, inter commissationes turpiter incensam; *Ingentia enim animi bona*, inquit *Curtius Lib. v. Cap. vii.* *illam indolem, qua omnes Reges antecessit; illam in subeundis periculis constantiam; in rebus moliendis efficiendisque velocitatem; in deditis fidem; in capti-vis clementiam; in voluptatibus, permisis quoque usitatis, temperantiam; haud tolerabili vini cupidi-tate fædavit*. Hinc, ut paullo post addit: *de die ini-bat convivia, quibus fæminæ intererant: non quidem quas violari nefas esset, quippe pellices, licentius, quam decebat, cum armato vivere adfuetæ*. Atque ita *Alexander* ille, cuius forsan ipsius imago sub illa *Panthei* hujus, vel *Bacchi Alati* (nam non soli *Veneris Filio*, sed & aliis Diis quandoque Alæ tribuuntur) in Nummo est, nam & victoriarum celeritate & velocitate *Indicum* illum Triumphantorem supergressus est, & (unde

de hic rupi insidet) *Arimazo Sogdiano* tutissima confiso petra, rogantique an Alexander *VOLARE* posset, apud *Curtium Lib. vii. Cap. xi.* ostendit *Macedones etiam VOLARE, & PENNAS HABERE* milites Alexandri; vino & cupiditatibus victus est. Voluere vero in hoc Numismate exstare tanti Regis hoc exemplum, quo tacite Imperatores *Romani* admonerentur, æquabiliter magnam fortunam ferre, & Athletæ (ad hos enim similes Nummos respexisse volunt Viri Docti) cogitarent hæc duo, ut vires frangentia atque enervantia, præcipue sibi fugienda esse.

Nisi præstat, ut dicamus, *Alexandrum Severum*, cuius tempore verosimile est plerosque hosce Nummos cum *Alexandri Capite* cūsos, Nummis etiam, quod dicere sæpe erat solitus, comprobare voluisse. Legit enim, ut in Vita ejus testatur *Lampridius*, Imperator hic & *Vitam Alexandri*, quem præcipue imitatus est: et si in eo condemnabat ebrietatem, & crudelitatem in amicos. In honorem vero *Alexandri* Nummos percuti jussisse locuples idem est testis *Cap. xxv. Alexandri habitu Nummos plurimos figuravit: & quidem electreos aliquantos, sed plurimos tamen aureos*. Scio & capi posse de ipsius *Severi* Nummis, habitu *Alexandri M. leonis* scilicet exuvii ornato capite, ut inf. *Num. XLVII. & XLX.* Sed tamen & plerosque ex hisce nihil vetat ad eundem referri, licet *Numisma* *iv. cum Inscriptione Magni* istius signatum, ad *Severi* nostri faciem descriptum satis multa ostendant lineamenta.

Atque hæc de Nummis istis, *Alexandri Magni* præferentibus Caput, qui in Posticis aliquid præferunt, quod ad

Athletas & ævum sequius spectat. Ipse enim Alexander isti studio haud deditus fuit, ut diserte notat Plutarchus in Vita ejus pag. 666. Apparet autem abhorruisse prorsus eum ab ATHLETARUM natione, quippe qui agones ediderit plurimos Tragedorum, Tibicinum, Fidicinum, imo etiam Rapsodorum, Nominationis cuiuscunque generis & Rabdomachie, illæ pugnare, illæ tangere tibi mutò tuò studia ēdixerit adhuc. neque PUGILATUS, neque PANCRATII studiose CERTAMEN exhibuit.

Veram Omnia hæc *Alexandri Magni* Numismata, ut & ipsum hoc, cuius gratia DISERTATIONEM hanc conscripsimus, eo ex genere & metallo sunt, quod CONTORNIATORUM nomine notum est apud Antiquarios, ex flavo plerumque metallo: nomen vero illud adepta sunt non a Civitate *Crotone*, ut renatis primum hisce litteris quidam putarunt, verum a Circulo artificioso circuitum ambiente, qui *Tornus* dicebatur posterioribus temporibus.

De hisce Nummis ita loquitur *Du Cange* in Dissertatione de Inferioris Ævi Numismatibus pag. 43., *Londini* 1720.
 „alterius generis sunt Nummi aliquot, ad Virorum Illustrium, qui prioribus Sæculis vixerant, revocandæ memoriam cuius ab Imperatoribus, quorundam alii inde REVOCATI, alii CONTORNATI ab Antiquariis appellantur. Prioris generis multo plures habentur, ab ipsomet Augusto & successoribus eius; de quibus hic non est sermo: posterioris vero tum primum occurrunt post Constantini Magni ævum, atque adeo circa Honorii tempore, Haec Vir ille Doctissimus, qui observat ibidem

dem plurimos ejus generis Nummos Neronianos a Trajanō aliisque revocatos fuisse. Huic comitem addamus laudatūm sēpius Equitem *Patinum*, qui in Introductione ad Historiam Numismatum Cap. xviii. ita scribit, ubi de Romanorum Nummis agit ex Aēc Magno: „*Ad hanc classem referunt quoque illa, quæ Imperatores Romanos repræsentant; ARTIFI-CIO SINGULARI, at Romanis inferiori;* „*CONTORNIATA vulgo audiunt; cujus nomi-nis derivationem potius ad Circulum Numisma-comprehendentem, quem CONTORNO Itali; CON-TORVR Galli vocant, quam ad Crotonem Civita-tem revocandam censerom, utpote quæ nihil cum istis Nummis commune habeat: HOS PORRO DIGNOS ARBITROR, QVORUM DESCRIBENDIS ELEGANTIIS ET ENODANDIS ÆNIGMATIBVS, CURIOSÆ MENTES SVAM IMPENDANT OPERAM.* Nondum enim licuit eorum originem assequi: Qua de re conjecturas meas, si ita Deo placuerit, suo tempore Eruditorum examini gratus submittam. Hæc ille D. Marci Eques, qui mox repetit elegantes illos esse & raros; recte fane, nec enim in privatorum pinacothecis facile conspicuntur. *Patinus* vero fidem promissam non explevit, quantum mihi quidem sedulo inquirenti apparuit; unde animum lubido subiit, quæcumque illius generis potuerim, ex ejusdem *Patini* aliorumque Monumentis, edita atque inedita colligendi, & in hoc Fasciculo BREVI COM-MENTARIOLO, pro ingenioi viribus illustrandi.

Verum, antequam ad illam pergamus Collectionem, consideranda veniunt Optimi Morellii, cuius egregios conatus importuna mors intercepit, verba. Ille enim haud ita magnifice de iisdem Nummis sentire videtur. In Praeclaro enim isto Opusculo, quod vocavit *Specimen Universæ Rei Nummariae Antiquæ*, quodque prius Parisiis, dein auctius Lipsie est editum, ubi rejecit illorum opinionem qui pro CONTORNIATIS accipiunt illos Maximi Moduli Nummos, quibus Circulus latior ex flavo metallo additus est, ut scilicet sunt inter Carpegnæ, Du Camps aliorumque thesauros aliquot vulgati ejus generis, gemmis etiam cariores magisque æstimandi, ita pergit pag. 43. „ *Tres hæc Tabella continet Nummos ex eorum genere, quos Itali CONTORNIATOS vocant, a CIRCULO in addito dictos, juxta sententiam J. Fabri in Notis ad Imagines Fulvii Ursini.* Verum hac ratione pleisque Nummi Maximi Moduli, qui additum habent CIRCULUM, CONTORNIATI vocari debent, quod tamen secus se habere ratio & usus docet. *CONTORNIATORVM ergo appellatio solis Nummis convenit, qui ab initio nullum additum habuerunt circulum, sed quibus, postquam fuerunt percussi, circulus excavatus, tortili modo eos ambiens, accessit.* Plurimi Viri Docti disquisiverunt, quo tempore & quam ob causam hac ratione Nummi confecti fuerint; nec tamen memini, ab ullo eorum certi aliquid aut explorati fuisse prolatum, neque ego in promptu habeo, quod rei huic afferre possit lucem. *A circuitu vel flexu, qui CONTURNVS dicitur in veteribus chartis,*

an-

„annotante Du Cange in Glossario, nomen quidem
 „obtinuisse videntur: Peculiaris autem illorum fa-
 „brica, a cæteris Romanis Nummis omnino aliena
 „est, & quodammodo Barbara: tanta tamen in omni-
 „bus observatur similitudo, ut eodem tempore omnes
 „conflatos existimare aliquis possit. Materia etiam
 „iis adhibita, diversa est ab aliis Nummis, & me-
 „tallum plerumque usurpatum flavum. Major eo-
 „rum pars impressas gerit Neronis & Trajani effigies,
 „quorum Nummi longe plures, quam cæterorum hac
 „forma conspicuntur. Omnes fere Capiti, quod ex-
 „hibent, preferunt præfixam Notam ex litteris P &
 „E junctis conflatam; in aliis Ramusculus conspicu-
 „tur, in aliis signum aliud; que notæ plerumque
 „argenteis laminulis artificiose repletæ sunt. Repe-
 „ri quosdam, nec ab antica nec postica parte percus-
 „sos aut marculo signatos, sed figuram magno studio
 „& labore incisam ostentantes, quæ in quibusdam
 „obductæ sunt argenteis laminis. Quidam notabiles
 „habent inscriptiones & figuræ, quarum nonnullæ
 „risum movent inspicienti, certissimo argumento eos
 „publica auctoritate non fuisse cūsos. Quis enim
 „conciliabit aversam cum adversa parte nummi, qui
 „caput Neronis ipsius nomine inscriptum refert, cu-
 „jus in altero latere DIVA FAUSTINA MATER
 „exstat? in aliis non minus incongrua reperiuntur
 „alia. Multi nomina & imagines Athletarum, equo-
 „rum, & similia exhibent; quæ faciunt ut nummos
 „hos ad Athleticum quendam usum destinatos fuisse
 „existimare liceat, nec monetæ locum obtinuisse. Im-
 „peratores in illis vix ultra Honorium signatos repe-

,,rire licet, unde eo tempore cūsos existimare aliquis
 ,,possit. Nunc ad nostros explicandos progredi-
 ,,mur.

Omnia hæc inferenda putavi, quod & quamplurima ad hos Nummos pertinentia nobis ad manum dent, &, in usum illorum, quibus hæc minus nota sunt, Illustrationibus quibusdam indigeant.

Quum autem dicit Cl. Morellius Nummos Maximi Moduli *additum* habere plerosque *Circulum*, id verum est, ut & multum a CONTORNIATIS CIR-
 CULO suo distare. Quum enim hi tortilem & exca-
 vatum habeant atque contractiorem circulum, illi la-
 tissimum habent atque planum, ex diverso nonnunquam metallo. Tales videre licet inter Medalliones seu Se-
 lecta Numismata Maximi Moduli Abbatis de Camps, &
 Cardinalis Carpegnæ. Apud priorem insignis talis
 æreo circulo amplissimo cognoscitur Nero pag. 9. Ha-
 drianus item pag. 15. idemque rursus Princeps pag.
 17. Nec non longe amplissimo duplicatoque *circulo*
 Pater & Filius, Imperatores Philippi inclusi cernuntur
 pag. 95. Verus item apud Carpegnam pag. 19. Edit.
Amst. & apud eundem pag. 143. *Antinous*, cuius
 Numisma duobus circulis circumdatur, quorum prior
 ex ære Cyprio, alter vero ex Corinthiaco confectus
 est. Similemque Antonini Pii plane insignem protu-
 lit Montfauconius Tom. I. Tab. xi.

Pergit Clariss. Morellius, scribens *CONTOR-
 NIATOS ab initio nullam additum habuisse Circu-
 lum*. Quod vel etiamnum patere potest ex faperstitibus
 nonnullis, quibus Tornus non est additus, & tamen
 ex eorum genere esse clarissime cognoscantur. Talis
 est

est *Neronianus* ille, quem proferemus Num. xv. nec dubitamus plures reperiri.

Tempus quo percussi sunt & caussam plurimos quæsivisse addit idem *Morellius*, nec certi quid constare. Id scilicet nobis invidit taciturnitas Veterum Scriptorum, qui de illis nihil (quantum adhuc compertum est) prodiderunt. Verumtamen, quum in talibus tenebris Conjecturis locus sit, non absurdum erit cogitare percussos quosdam sub iis Imperatoribus, quorum Capita referunt; sicut & in usum aliquem Athleticum, prout Vironum Doctorum opinio est, & colligere licet ex Typis plerorumque istorum, si non omnium, quos inferius proponemus.

Peculiaris, inquit, *illorum fabrica, a ceteris Romanis Nummis omnino aliena est, & quodammodo Barbara.* Quoniam scilicet singulari usui fuere destinati, nec ut pecuniae vice essent, non mirum est diffare ab aliis, neque etiam ullus eorum S. C. nota percussus est. BARBARAM tamen earum formam dicere non ausim, quum pro ratione artificum alii aliis sint perfectiores, ut inferius ex illorum patebit descriptio-ne. Cum neque omnes ROMANI illi, vel cum S. C. nota percussi, æque peritum nacti sint artificem.

Sed neque inde sequitur *eodem tempore omnes confatos*, quod tanta inter omnes sit similitudo. Quam multi enim, imo infiniti diversorum Imperatorum eadem habent figuram in postica parte, & nihil sane vel perparum inter se differunt, quum tamen luce meridiana clarius sit, diverso tempore percussos esse.

Ratio metalli, flavi plerumque, referenda etiam ad peculiarem illum Athletarum usum videtur. Quod at-

tem

tem *Neronis* aut *Trajan*i vultum plerique præferant, quid mirum est, quum ille insano Ludorum amore flagraverit, hic etiam Circo suo in omni metallo celebrari voluerit? Imo non pauci etiam *Alexandri Severi* aliorumque a nobis adducuntur. Miror, non additum, DIVO TRAJANO inscriptos multos, ut **xxviii.** aliosque, & præcipue **xxxv.** utique post ejus mortem fuisse cūsos. Nec inficior, sed tamen & post mortem ejus CIRCENSES *Trajan*i, tanquam vivo Principe & vidente actos fuisse, scribit *Xiphilinus* Libro **lxix.** Τὰ δὲ τεγμανῆ ὁσαὶ εἰς τῷ Κίονι αὐτῷ κατεῖθη, καὶ αἱ ΘΕΑΙ αἱ ΠΑΡΘΙΚΑΙ σύρματά τοι πολλὰ ἔτη ἐγένοντο. id est, *Trajan*i ossa in Columna ipsius sepulta fuerunt, & *SPECTACULA*, quæ Parthica nominabantur, per multos annos celebrata sunt.

Nota ista P. E. Ramuscus aut aliud signum argenteis laminulis plerumque artificiose repletum, & quæ plura a *Morellio* recensentur, confirmant opinionem de Athletis, quibus viliores vel pretiosiores, pro eminentia artis, donati videntur. Sed & satis multi sunt, quibus nota illa deest, ut forsan non inepte dicamus, notas illas postea in memoriam Victoriae ab ipsis Athletis impressas fuisse.

Figuræ illæ risum moventes ipsæ illæ (ut opinor) sunt, quæ in Singulari nostro Numismate cōspiciuntur, & quarum interpretationem assequi *Morellius* non potuit. Atque inde cadit ejusdem conclusio & certissimum, ut vocat, *argumentum, publica auctoritate non fuisse cūsos.*

Errori vero Monetarii adscribo *Neronem* junctum *Fauzinæ* typo, quales plures inter superstites Nummes
Ro-

Romanos quotidie observare licet. Quod autem ultra *HONORIUM* inveniantur, *Placidii Valentiniani* ille declarat, *NUM. LV.* & insignis ille *NUM. LVI.*

Verum ut hæc omnia evidentius appareant, placuit tamquam in unum Fasciculum, ut dixi, colligere omnes illos Nummos, qui ex genere **CONTORNIATORUM** sese mihi sedulo inquirenti obtulerunt, singulisque illorum brevem subjicere Explicationem.

SIGEBERTI HAVERCAMPPI
DISSESTITO
DE
NUMMIS CONTORNIATIS,
& in eisdem
COMMENTARIUS.
NERONIS NUMISMATA.

NUM. I.

Inter **CONTORNIATOS** priores *Nerone* mihi videre non contigit, nec forsitan extant ante illius tempora percussi. Sicut enim hæc illi festivitas unice cordi fuit, omnesque ejus generis ad infamiam usque tovit, non pro pudore civis *Romani*, multo minus majestate Principis, ita nihil mirum, si ejus ævo nata judicemus hujus generis Numismata, quorum typi,

G ubi

ubi semel hic mos invaluit, revocati non tantum, sed & aucti deinde, tempore insequentium *Cæsarum* fuerunt. Hinc tot Nummi ex *Centenniaturum* genere Typis aut prorsus similes, aut exiguo ornatu discrepantes, occurunt, *Neronis* scilicet, *Vespasiani*, *Trajanii*, *Severi*, *Caracalli*, *Alexandri Filiij Mammæ*, aliorumque forsitan, si adhucdum existarent; Nec *Gentilium* tantum, sed & *Christianorum* Imperatorum, inter quos familiam ducunt *Constantinus Magnus*, *Honorius*, *Valentinianus*, *Decentius* & *Desiderius*. Quorum temporibus non exiguum partem Imperatorum antiquorum revocatam fuisse existimo, noscendam ex opere atque arte rudiore, imo & multos Nummos, paullulum, quod ad Inscriptionem aversæ partis, mutatos, ut & primum percussos.

Primus itaque hic *Neronis Laureatum* exhibet Caput, cum Inscriptione IMP. NERO. CÆSAR & ab altera parte Circum Maximum, qui sœpissime in hisce Nummis exprimitur, sed passim cum aliqua ornamenterum varietate, Ludorumque discrimine; prout variegatum hoc picturæ genus agnosceré licet ex variis infra variorum Principum Nummis, & ita conferri merentur *Num. viii. xv. xxii. xxxv.*

Nolo autem obtundere Lectorem meum repetitione illorum, que alii prolixè de Circo Maximo ejusque ornamenti, Ludisque Circensibus sunt commentati, inter quos præcipue consuli meretur copiosa industria *Onuphrii Parvini*, cuius doctus labor vestibulum exornat Tomi ix. *Antiquitatum Romanarum*. & *Julii Cæsaris Bulengeri* in eodem curriculo ibidem labor.

Hunc

Hunc vero Nummum debemus industriae præstantissimi Laurentii Begeri, qui illum proculit Tomo III. *Thes. Brand.* pag. 98.

NUM. II.

Singularem hunc Nummum, & merito, prædicat Begerus, qui primus publicavit Tomo II. *Thes. Brand.* pag. 622.

Agnoscitur rursus in adversa parte Neronis Caput Laurea circumdata, cum hac Epigraphe, IMP. NERO. CÆSAR. AUG. P. MAX. Literæ autem P. & E, uno siglo comprehensæ ex adverso faciei ponuntur, suntque ex notis *Contorniatorum*.

Aversam partem merito consideratione dignam judicat Begerus. Occurrunt ibi tres Figure, omnes lugentium victorumque habitu, quarum quæ in medio est virilis atque barbata, stat revinctis in terga manibus. Hunc *Tiridatem* opinatur Clariss. Begerus, duasque alias figuræ, Utrasque *Armenias*, ita sciens: „*Vologeses* equidem Rex *Parthorum*, & *Tiridates*, ejus frater, Rex *Armenia*, a Corbulone devicti sunt, uti *Tacitus* restatur. Sed quis dijudicet, uter in Numismate credi debeat expressus. „Addit mox: „Ego *Tiridatem* agnoscere, ideo, quod assidentes lugentium more Mulieres, rite Duas *Armenias*, *Majorem* scilicet & *Minorem*, videantur præfigitare. „

Hæc Clariss. Begerus, cui Præstantissimo Viro ex nulla quidem æmulatione adversari volo, sed tamen & aliter Numisma explicari posse credo. Nemis mihi *Tiridati* fuisse videtur *Nero*, quam ut ita in publico, per omnes Gentes, per omnia Sæcula ituro Numisma-

G 2 te,

te, prostitueret. Regis enim hujus historiam ita enarrat Suetonius in Vita Neronis Cap. xiiii. Non immrito inter Spectacula ab eo edita, & Tiridatis in Urbem introitum retulerim. Quem Armeniæ Regem magnis pollicitationibus sollicitatum, cum destinato per dictum die ostensurus populo, propter nubilum distulisset, produxit, quo opportunissime potuit: dispositis circa fori Templa armatis cohortibus, Curubi residens apud Rostra Triumphantis habitu, inter signa militaria atque vexilla: & primo per devexum pulpitum subeuntem admisit ad genua, allevatumque dextra, exosculatus est: dein precanti, Tiara deducta, Diadema imposuit, verba supplicis interpretata Praetorio viro multitudini pronuntiante. Perductum deinde in Theatrum, ac rursus supplicantem juxta se latere dextro collocavit. Estque, ut patet ex Nummi nostri Inscriptione in parte adversa, ob illa Imperator consalutatus, &c, ut pergit Suetonius ibidem, Laurea in Capitolium lata, Janum Geminum clausit, tam nullo, quam residuo bello. Video supplicem Tiridatem, sed qualem, non revinctis post tergum manibus, sed magnis pollicitationibus sollicitatum, sed ad gloriam Imperatoris inanem productum, ut populo ostenderet; Quali affectu? ut Tiara deducta, imponeret Diadema, atque adeo majorem faceret, quam fuerat antea, ut allevatum dextra exoscularetur, ut juxta se latere dextro collocaret. Quæ honoris summæque existimationis signa, nisi hæc sint? Imo in Tiridatem, quod vix credibile videatur, octingenta nummum millia diurna erogavit, abeuntique super HS. millies constituit. quæ ipsa Suetonii ejusdem verba sunt Cap. xxx. Unde

Unde non mirum, amabile ejusdem nomen apud *Orientalis* fuisse *Populos*, ita, ut tradat *Suetonius Cap. LVII.* *Vologesen etiam, Parthorum Regem, missis ad Senatum Legatis, de instauranda societate, hoc etiam magnopere orasse, ut Neronis memoria celeretur.* Addit mox: *Denique quum post viginti annos, adolescenti me, exstitisset conditionis incertae, qui se Neronem esse jactaret, tam favorable nomen ejus apud Parthos fuit, ut vehementer adjutus, & vix redditus sit.*

Quæ quum ita sint, *Vologesen Regem Parthorum* potius designari quis existimet, neque enim is tantum horribilis & formidolosus, φοεγός, ut ait *Xiphilinus* pag. 181. *Romanis hostis fuit, sed etiam post, foedere jam sancito, præfractum & obstinatum ostendit animum, saepius enim, pariter ut Tiridates, accersitus, venire ad Neronem noluit, infestus illi ad extremum, atque asper scriptis suis, ut docet Xiphilinus idem pag. 187.* Sed tutius existimare, non vultum Regis alterutrius, *Vologesis aut Tiridatis*, expressum in Nummo hoc, sed in genere *Parthum*, quam gentem magni æstimatbat repulisse *Armeniam* invadentem, atque cogisse per *Corbulonem*, ut obsides daret nobilissimos ex familia *Arsacidarum*, prout testatur *Tacitus Libro Annal. XIII. Cap. IX.* foedusque & amicitiam *Romanorum* expeteret.

Sedentem Figuram de *Judea* capio, quæ irritata *Gessii Flori facinoribus*, grave bellum atque diuturnum *Romanis* movit, misso a *Nerone* cum ingenti exercitu *Flavio Vespasiano*: nec immerito illa hic finitur sedens, tanquam debellata ab eodem & præfidiis:

G 3 Roma-

Romanis firmata; respiciens ad Parthorum exemplum, ut disceret utile sibi fore, si illud sequetur.

Mulier sedens mihi non alia quam *Britannorum* *Regina Bünduica* est, de qua fusius inferius ad *Num. xvii.*

Nec sane mirum, hunc Typum Circensis Ludicris dicatum, quum ita fortium Deorum, *Herculis & Bacchi*, virtutem sele adæquare *Nero* splendide potuerit jactare, Oriente tantum non, sed & Occidente, si fas est, debellatis.

Repetitus, & longe maiore jure atque victoriarum gloria, hic idem Typus postea est sub *Trajano*; ut liquet ex *Num. xxv.* Sed tamen apparent diversitas in sculptura, ut facile pateat, non uno tempore, vel ex eadem matrice prödiisse. Longe enim alia stantis Figuræ Virilis est positio, cuius hic Pectus, ibi Tergum appareat; longe alia sedentis, cuius hic altera, ibi utraque Manus appareat; alia denique Mulieris lugentis, cuius ibi Pes sinister colli imposita seu tumulo appareat, hic vero retro absconditur. Illud autem cui hoc in Nummo infidet, prope est ut perperam a *Begeri* Sculptore exceptum credam, & potius rupem vel simile quid, quam loricam vel tropæum referre in ipso Nummo, qualis passim *Roma* Triumphantis, non Provinciae lugentis solet depingi habitus, sed tamen, quum & *Armenia* in *Aurelii* atque *Veri*, & *Germania* in *Domitianii* Nummis, ut & *Sarmatia* in ejuidem, *Dacia* denique in illis *Trajanii*, detractis sibi infideant Spoliis, litem hac de re movere nolo, quum palam sit, & in reliqua, ut dixi, Typi hujus positio-ne

ne variatum esse, ne scilicet plane sibi similes invenientur. Sed tamen opinioni meæ favere videtur Comes *Mediobarbus*, a quo ita hic Nummus describitur;
 „*Figura muliebris Rupi insidens, ante quam stat alia nuda, religatis a tergo manibus, pone hanc alia*
 „*Figura, quæ e terra surgens, Figuram sedentem respicit.* Sed quam idem *Mediobarbus* Epigraphen Capitis ita ponit, NERO. CLAUD. CÆS. AUG. GERM. in eo vel fallitur, vel ex alia matrice proucum Nummum vidi.

Sed & curvas illas lineas, quæ ab utraque parte stantis Figuræ in Nunamo nostro sunt, non satis capio, utrum ad æris rubiginem sint referendæ an vero Palmam arborem repræsentaveriat; si hoc, de *Judea* capi posset, quæ in *Vespasiani* Nummis Titique ita exprimitur, & respiciens figuræ ad *Parthiam* seu *Armeniam* effet referenda.

VESPAZIANI NUMMUS.

NUM. III.

Vespasiani hic extra ordinem Numisma locavimus, quum plane similis sit illi, qui mox Num. V. sequeatur, *Neroniano*, & unus modo *Vespasiani* sese nobis obtulerit.

In priori parte egriege delineatum cernitur Statoris istius *Reipublicæ Romane* Caput, merito suo laureatum, cum hac Inscriptione, IMP. CAES. VESPASIAN. AUG. COS. III. ad collum vero seu guttur duplex cernitur Palma, Lemnisco constricta, atque Nodo firmata. Hoc an ornatius gratia ab incisore sit factum, an propter meritum Athletæ, qui forte bis vice-

vicerat, an excellentiam victoriarum *Vespasiani* indicet, in incerto est. Passim enim unicus Palmæ ramus incidi hisce Numismatibus sclet.

Ab posteriore parte Venatio exprimitur, de quo Typo mox ad *Neronem*. Recte vero affirmat *Begerus*, ex quo desumptus Typus, Tom. III. *Thes. Brand.* pag. 102. non minus ad *Vespasianum*, quam ad *Neronem* pertinere, quum & hunc Principem *belluarum cædes in Theatris edidisse Xiphilinus narret*, Lib. LXVI. additque idem *Begerus* hæc verba: „*Licet Theatra propriæ Comicis, Amphitheatra Venationibus & Lutæ, etis, Circi Cursibus inservierint, constat tamen, antiquissimis temporibus, quibus Theatra & Amphitheatra nondum erant, omnes indistincte Ludos in Circo celebratos, indeque & Circenses dictos, licet alibi agerentur, idque more tanto tolerabilior, re, quod Thatra Semi-Circulum, Amphitheatra autem Circulum integrum obtinerent, adeoque & ipsa Circulo in Nummo expresso præfigurari possent.*”

NERONIS rufus NUMISMATA.

NUM. IV.

Nummum hunc primus exhibuit *Sebastianus Erizzo*, Nobilis *Venetus*, in Libro *Italice inscripto Discorso sopra le Medaglie de gli Antichi*, Editionis quartæ. In ipso Nummo partem alreram occupari testatur ab ipsius Imperatoris vultu, valde adhuc juvenili, & Palmæ signum juxta impressum apparere; talem vero in circuitu cerni Inscriptionem: **IMP. NERO. CAESAR. AUG. P. MAX.**

Ab

Ab altera parte vir conspicitur in quadriga dextra Flagellum cum Corona tenens, læva Palmam, Capita equorum Palmæ item ornant, & Lemniscus ex duobus item Palmæ ramis in inferiore parte conspicitur. In circuitu legitur EUTHYMIUS.

Omnia hæc manu ducunt nos ad immensum illud aurigandi studium, quo quondam ab ipsa juventute ad insaniam usque flagravit *Nero*, similis prorsus descriptioni illi quam *Vitellii* facit *Tacitus*, Hist. Lib. 11. Cap. lxxxvii. Aggregabantur e plebe, flagitiosa per obsequia *Vitellio cogniti*, scurræ, histriones, aurigæ, quibus ille amicitarum de honestamentis mire gaudebat. Quod quidem illi studium quasi hæreditarium fuisse videtur. Avus enim ejus *Domitius*, illius *Domitii*, qui *Bruti* atque *Cassii* partes in Bello Civili secutus fuerat, filius, inter amicos quondam *Augusti*, a *Suetonio* in hujus *Neronis Vita*, Cap. 1v. non minus aurigandi arte in adolescentia, quam deinde ornamentis *Triumphalibus* ex Germanico Bello clarus fuisse traditur. Itaque noster equorum studio vel precipue ab ineunte ætate flagravit: plurimusque illi sermo, quamquam vetaretur, de Circenis erat, & quondam tractum *Praasinum* agitatorem inter condiscipulos querens, objurgante *Pædagogo*, de Hectore se loqui ementitus est. Nec studio Aurigationis contentus, publicus artifex haberi voluit, unde Cap. eodem subjicit idem Auctor: *Mox & ipse aurigare, atque etiam spectari voluit sèpius*. atque exempla dein Aurigationis ejus in Urbe & Provincias addit. Unde nihil mirum, si a militari viro, quem mori jussérat, *Subrio Flavio*, quemque interrogayerat, quibus cauissimis

ad oblivionem Sacramenti processisset , ita fuerit in-
crepitus : *Oderam te. Nec quisquam tibi fidelior mi-
litum fuit , dum amari meruisti. Odisse cæpi, poſt-
quam parricida matris & uxoris, AURIGA, hi-
ſtrio , & incendiarius exſtitisti , ipsa ejus verba ſunt
apud Tacitum Annal. Lib. xv. Cap. LXVII.*

EUTHYMIUS vero ille insignis Olympionica agno-
ſcitur apud Pausaniam Eliac. Lib. II. Cap. vi. Plini-
um Lib. VII. Cap. XLVII. & alios. Patria Locren-
ſis fuit , corporis robore maxime admirabilis , prout
illum laudat Ælianuſ Variæ Historiæ Lib. VI. Cap.
XVIII. Græcis ſcribitur ΕΥΘΥΜΟΣ , multæque de illo
ſeu Historiæ ſeu Fabulae apud dictos Scriptores narran-
tur: Floruit Xerxis temporibus. Hic itaque , ſeu
ſub habitu ejusdem Nero repræſentatur tanquam Olympi-
onica Viſtricibus invectus Quadrigis.

Scribit tamen Suetonius in Vita Neronis Cap. XXIV.
memoriæ clarorum victorum ſummopere fuifſe infe-
ſtum. *Ac ne alterius HIERONICARUM memoria
aut vestigium exſtareret uſquam , ſubverti , & unco-
trahi , abjicique in latrinas omnium STATVAS
& imaginas IMPERAVIT.* Ut adeo mirum vi-
deatur , nomen hujus Euthymii huic Neronis Nummo
inſcribi. Verum ſicut Euthymio huic non tantum
mortuo (nam e conſpectu hominum ablatus , dum in
Cæcinon fluvium descendit , ejusdem filius eſt habitus,
ut Ælianuſ ait loco citato) ſed & vivo atque videnti
Divini honores tributi ſunt , prout hiſce ex Plinii Lib.
VII. Cap. XLVII. docuere Viri Docti : *CONSECRAT
TVS eſt vivus ſentiensque Oraculi ejusdem (Del-
phici) jufſu , & Jovis Deorum ſummi adſtipulatu-*
EV.

EUTHYMUS Pycta, SEMPER OLYMPIÆ VICTOR, & semel vietus. Patria ei Locri in Italia: ibi imaginem ejus & Olympiae alteram, eadem die tactam fulmine, Callimachum, ut nihil aliud minatum video, Deumque jussisse sacrificari: quod & vivo factitatum & mortuo: nihilque adeo mirum aliud, quam hoc placuisse Diis. in quo Plinii loco (ut id obiter dicam) pro & semel, reponendum puto nec semel, & pro sacrificari, item salutari.

Nec jam mirum cur Euthymii seu Euthymi memoriae faverit aliorum obtrectator Nero, utpote qui non contentus Apotheosin & mortalitatis obliterationem exspectare post funus, vivus vidensque isto honore gavisus fuit. Unde scribit Suetonius in ejusdem vita Cap. xxv. *Dehinc diruto Circi Maximi Arcu, per Velabrum Forumque, Palatium & Apollinem petiit. INCEDENTI passim VICTIMÆ CÆSÆ, sparso per vias identidem croco, ingestæque aves, ac lemisci, & bellaria. Sacras coronas in cubiculis circum lectos posuit.* Loquitur de reditu ejus ex Græcia, ubi more Hieronicarum, albis equis disjecta parte murri, Urbes intravisse dicitur. De parente Fluvio, id est ortu divino, nullo modo cedere Euthymio necesse habuit, utpote per Julios & Eneam, a Dea amoris, Venere, originem repetens.

Supereft Stella ad frontem equi prioris dextri, quæ mihi Solem seu Apollinem adumbrare videtur, quem & ipsum æmulari visus est habitu Citharædico, quo & Statuas sibi ponì voluit & Nummos percuti, ut testatur Suetonius Cap. xxv.

Similes huic Nummos Trajani afferemus inferius

Num. **xxi.** **xxxvii.** **lvii.** Nummum autem hunc grandem esse & pulchrioris metalli afferit *Erizo.*

NUM. V.

Inter Neronianos hic collocatur in *Tabulis Arschtanis*, & quidem Tab. xx. Num. **xxiii.** Anterioris partis nulla est mentio. Occurrit autem hic Venator juxta Arborem Aprum ex Rupe vel Monte descendente conficiens, affiliente cane, plane ut in simili quem profert *Begerus* in *Thef. Brandenb. Tom. iii.* pag. 98. quem eundem cum hoc *Arschotano* esse existimo, atque affirmat *Mediobarbus*, apud quem Epigraphe ita concipitur NERO. CLAUDIUS. CÆSAR. AUG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P. quomodo & in Nummo *Begeriano*, in quo Capitis delineatio plane convenit cum illa, quam dedimus *Num. i.*

Abunde hunc Nummum illustravit Clar. *Begerus*, cuius, loco citato, Interpretatio inspici potest. Addo tamen ejus dictis, recte Arbores in Circo exhibitas, præfertim quum hic Aper repræsentetur; solet enim animal hoc ad easdem acuere dentes suas, seseque ad pugnam stimulare. Ita enim apud *Ovidium in Metam.* Lib. **viii.** postquam ita acuit dentes, *recentia arma sumfisse fera dicitur.* Ita enim canit *x.*
369.

DENTIBVS ille ferox IN QUERNO STIPITE TRITIS,

Imminet exitio; fidensque RECENTIBVS ARMIS,

Othriadæ magni rostro femur bausit adunco.

Apud

Apud Virgilium quoque Lib. Georg. vii. versu
256.

*Ipsè ruit, DENTESQUE Sabellicus EXACUIT
Sus,*

*Et pedibus subigit terram, FRICAT ARBORE
costas.*

*Atque hinc, atque illinc, humerosque ad vulnera
durat.*

Nec Montis vana hic effigies, nam inde cum impetu
descendere narratur. *Virg. AEn.* Lib. x. versu
707.

*Ac velut ille canum morſu de MONTIBUS AL-
TIS*

Actus aper.

Imo hic velut ex Valle Præcipitorum erumpere
videtur, accinente Oppiano Lib. iii. *De Venat.* x.
364.

Κάπειροι ινδάλιοι δέ μέτρ' ἔξοχοις οὐ θίγεσσιν·

Ευραὶ μὲν ποθέει πύματοις ενὶ βενθεσὶ κρημνῶν.

Id est.

*Aper autem martius valde excellens est inter fe-
ras;*

*Concubitus quidem appetit extremis in vallibus præ-
cipitorum.*

Scio apud Oudanum, atque Oiselium Tab. C. Num.
4. pro Rupe satis distincte alteram exprimi Arbo-
rem, verum id factum est sine exemplo, quod male
Sculptor fecutus fueret prototypon, nec recte quid es-
set Rupes ista, dignoverit. Hesiodi descriptio finem
Nummi hujus expositioni imponat, cuius hi sunt Ver-
sus in Scuto Herculis versu 384.

ΟἽΘ· δί' ἔν ΒΗΣΣΗΣ ΟΡΕΟΣ χαλεπὸς περιδέδη
 Κάπερ· ΧΑΤΑΙΟΔΩΝ φρονέει χυμῷ μαχέσουθαι
 Ανδράσις Θηρευτῆς, θήγε δέ τε ΛΕΥΚΟΝ ΟΔΟΝΤΑ
 Δοχμωθεῖς, ἀφεὶς ἐνί σόμα ματιχόωντι
 Λείεται, ὅπει δε οἱ πυεὶ λαμπτεόωντι εἴκτι.
 Ορθὰς δί' ἔν λοφιῇ Φείσει τείχας ἀμφὶ τε δειρέι.

Id est

*Qualis autem in VALLIBUS MONTIS acerbus
 aspectu*
*Aper, DENTES habens EXERTOS, fertur im-
 petu ad pugnandum*
*Cum viris venatoribus, ACUITQUE CANDI-
 DUM DENTEM*
*Per obliquum actus, spuma autem circa os man-
 denti*
*Destillat, oculique ipsi igni splendenti similes
 sunt.*
*Rectis autem in vertice horret setis, circaque col-
 lum.*

NUM. VI.

Inter Neronianos hunc protulit *Angelonus*, seu potius in Supplemento ejusdem *Petrus Bellorius*. Nihil tamen ad Neronem pertinere existimat, sed, quum ex *Contorniotorum* genere sit, pro lubitu effictum, unde & inter illos *Trajanii* inveniatur.

Spectatur Serpens in Gyros suos arrectus juxta Arborēm nodosam aridamque, atque Aram ignitam, Quod vero hic Ignis est in Ara, id penes *Octavium Stradam* atque *Tristianum* sunt Fruges, nec tamen inde Sequitur male exceptum esse a Chalcographo Numisma, quum videam apud *Choutium*, ubi de *AEsculapio* agit,

agit, ignem, pariter ut in nostro, servari.

Negat *Bellorius* ad *Neronis* res quidquam pertinere, & pro lubitu Sculptoris aliorumve percussum putat. Satis quidem temere; nec id inde evincitur, quod similis in *Trajano* observetur Typus. An ergo nihil ad *Neronem* Confector Ferarum & Venatio Circensis pertinet, quam modo vidimus, quoniam in *Vespasiani* Nummo idem servatur Typus? An Victoriae Circenses & Quadrigae ad *Neronem* referri non possunt, quoniam in *Trajani*, *Alexandri Severi*, aliorumque multis exstant Nummis? Mihi certe non simplici de causa ad *Neronem* Serpens pertinere videtur.

Scribit *Tacitus*, Libro Annalium xi. Cap. xi. *Vul-*
gabaturque adfuisse infantiae ejus DIACONES in
modum custodum, fabulosa & externis miraculis ad-
simulata? Nam ipse, haudquaquam sui detractor,
V N A M modo A N G U E M in cubiculo visam nar-
rare solitus est. Fabulam hanc pariter agnoscit *Suetoni-*
nus, scribens in Vita ejus Cap. vi. missos a *Messalina*
percussores, qui meridianem, ut *Britannici* æmulum,
strangularent, *DRA CONE* (ut fabula erat) *E P U L V I-*
N O S E P R O F E R E N T E, conterratos refu-
gisse. Quia fabula, inquit, *exorta est, deprehensis*
in lecto ejus circum cervicalia, S E R P E N T I S
EXUVIIS. Idem & *Xiphilinus* narrat, & prodigii
addit explicationem; verba ejus hæc sunt in initio *Ner-*
ronis pag. 157. Ed. H. S. in Fol. Προσδικτῷ δὲ καὶ χρόνῳ
ΔΕΒΗΡΙΣ τὴν τὸν αὐχένα τῷ Νέγρῳ παύδις ἐτί οὐτῷ εὑρεθῆσε
παρέδοκε τῷ μάντεσι λέγειν, ὅτι ιχὺν τῷ δὲ καὶ γέροντῷ μέγαλως
λιψετῷ ἐπειδὴ τὸ γῆρας Διὸς τῷδε οἱ ΟΦΕΙΣ ἀκλύεσθαι νομίζονται.
id est. *Progrediente vero tempore, propter EXU-*
VIAS.

VIAS SERPENTIS ad cervicem NERONIS pueris inventas, vates prædixere, eum ab homine sene magnam potentiam accepturum. SERPENTES enim, positis exuviis, una exuere senectutem exiftimantur. Et hinc est, quod in multis Nummis, qualem & ipse servo, ad collum Neronis Serpens erumpat.

Xiphilini autem illa non ineptam Nummo nostro Interpretationem accommodant. Arbor enim, Anguis, Focus, ejusdem fere rei sunt Symbola. De Angue seu Serpente modo vidimus. At Arbor, qualis hæc repræsentatur ramis nodosa, frondibus orbata; viorem brevi novasque frondes sese recuperaturam profitetur. Ignem vero, quoniam perpetuum Vestales alebant, *eternum* dixerunt, certe Sacerdos

AEternumque adytis effert penetralibus ignem

Apud Virgil. Lib. Aen. 11. versu 297.

Nec mirum, quum e coelo per Prometheum hominibus sit communicatus, unde & futuræ Claritudinis idem præsigium. De Julo Virgilius Lib. eodem, versu 682.

Ecce levis summo de vertice visus Juli

Fundere LUMEN APEX, tactuque innoxia molli

Lambere FLAMMA comas, & circum tempora PASCI.

Nos pavidi trepidare metu, CRINEMQUE FLAGRANTEM

*Excute, & Sanctos RESTINGVERE
fontibus IGNES.*

At pater Anchises, oculos ad Sydera latus

Extu-

*Extulit, & cælo palmas cum voce tetendit.
Jupiter Omnipotens, precibus si flecteris ullis,
Aspice nos, hoc tantum: &, si pietate mere-
mur,
Da deinde auxilium Pater, atque hæc OMINA
firma.*

In hoc uno itaque Nummo pristinam generis nobilitatem ostentat *Nero*, futuramque Imperii claritudinem; ubi jam pro sene Imperatore & desipiente *Claudio*, se generosum recepissent juvenem, & promittit sub viridi juventa sua Rempublicam, decore suo sub vetulo isto orbatam, recepturam pristinum vigorem, lætumque post tristem hyemem veris purpurei tempus.

Quæ plura de hoc Nummo dici possunt, reservamus ad *Num. XII.*

NUM. VII.

Neronis hunc Nummum rudis artificii, ita juxta *Erizzum* pag. 101. circa Capitis effigiem inscribi dicunt, IMP. NERO. CÆSAR. AUG. P. MAX. in Aversa vero hac nostra Parte cernitur in Lectulo decumbens Mulier, quæ dextra manu ex Vasculo Serpentem pascit.

Frustra Lectisternia Veterum hic allegat *Erizzo* & *Mediobarbus*, opportune enim comes superiori adest, nobisque impotentem animi, imperiique appetentem *Agrippinam* istam exhibet, *Neronis* Matrem, quæ non tantum, ut salutaris Populo Romano *Hygeia*, videri vult illi cum *AEsculapio* suo adesse, verum generosam illam *Alexandri Magni* Matrem *Olympiadem* pectore suo gestare, tamquam non minor ex *Anguis* istius in cubiculo filii sui apparitione divinitatis, clari-

I ta-

tatis atque futurae & jam adeptæ magnitudinis opinio affulgere deberet *Neroni*, quam olim ex ementito conceptu matris *Peltae* juveni. Matrem certe *Arippinam* (a qua dolum & fabulam excogitata facile admitto) maximi Serpentinas istas extuvias fecisse, apparet ex his *Suetonii* verbis, quæ apud illum supracitatis adnectuntur: *Quas tamen (exuvias) aureæ armilla, ex voluntate matris, inclusas, dextro brachio gestavit aliquamdiu: ac tædio tandem materna memoria abjecit: rursumque extremis suis rebus frustra requisivit.*

Protulit & Nummum hunc ad *Angelonum* pag. 52. Num. 14. *Bellarius*, similemque profert in *Trajane* cum inscriptione OLIMPIAS REGINA. de quo nos in ADDENDIS.

NUM. VIII.

In Anteriori Parte caput traditum esse *Neronis*, ad cuius latus incisa additur Palma, cum hac Inscriptione IMP. NERO. CÆSAR. AUG. P. MAX. Nummus ipse magnitudine & metallo clarus esse dicitur, Caputque Imperatoris admodum juvenile repræsentare.

Aversa pars haec desumpta est ex *Eriizzo* pag. 114. & *Angeloni* Opere pag. citata, Num. 19. Circum exhibet, & Aurigationes Circenses atque Venationes, quibus impotenter, ad infaniam usque induxit *Nero*.

NUM. IX.

Ab altera parte *Neronis* traditum esse Vultus, cum Inscriptione NERO CLAUDIUS post cervicem vero Imperatoris Nota ista solita ex P. & H. confla-

flata, ut in plurimis hujusce generis, incisa in ipso Nummo, atque argento repleta. Nummus ipse pulchri metalli esse dicitur.

Aversa pars Bigam repræsentat a Leonibus duobus tractam, cui Figura insidet Muliebris, altera ad latus cernitur currens, cernuntur item Duæ ante vel juxta Leones.

Notum est, Muliebri sëpe Habitum, ut *Apollinem*, ita & *Bacchum* repræsentatum fuisse; hic Bigæ insidet Triumphali, lauream sibi ob devictos imponens *Indos*. Quomodo & *Hercules* post defunctos labores sëpe cernitur in Numis in atribus fertum capiti suo adaptans, ut apud *Carpegnem* in *Veri Nummo* pag. 19. & *Commodi* Typo eodem, inter Medalliones *Ludovici Magni*, Trahitur currus a diobus Leonibus, quos tam en Tab. xv. Num. 4. ut & *Caracalli*, ibidem Tab. xxi. Num. 3. Trigides vel *Pantheras* potius esse judico, ex similibus Nummis, ut inferius *Nam.* xx. xl. & lxx. aliisque Veteris Monumentis. Nam et si Leo quoque illi Sacrum sit Animal, atque inde cum Sacra ejus Cista conspiciater apud *Montfauconium* Tab. clxxi. C. 6. Paterque ejus *Jupiter Matri Semelæ* in Leonis apparuerit forma, prout canit *Nonnus Libro Dionysiac.* vii. pag. 221. Edic. *Falkenburg* tamen *Pantheræ* passim currum ejus trahunt, ut ex eodem appareat Lib. xi. pag. 315. ubi minatur bestiis illis hoc pacto.

Οὐκ ἔτι ΠΟΡΔΑΙΩΝ δήμος αἰσθανόμενος·

Ἄλλοι θῆρες ἔστιν.

Id est,

*Non amplius PANTHERARUM corpus varium
aurigabo,
Sunt & alia feræ.*

Duarum Figurarum, quæ ad Capita Bestiarum sunt, alter *Satyriscus* est, quales passim *Bacchum* comitan-
tur, quiq[ue] potum iisdem Animalibus præbere vide-
tur; alter est quædam ex *Bacchantium* numero, quæ
aurigæ fungitur officio, & Animalia fræno dicit. Fi-
gura ista accurrens crotalum pulsat, licet instrumen-
tum illud detritum fuisse videatur in ipso Numismate,
neque inde in pictura expressum. Accurrit autem
juxta morem Regum antiquorum, cuius etiam sæpe
mentio in S. S. fit, in Historia *Josephi*, *Absalom*,
atque *Adonæ*, quo pacto & apud Curtium Libro
VIII. Cap. II. *Lysimachi* frater *Philippus* pedes, in-
credibile dictu, per D. stadia vectum Regem CO-
MITATVS est; sepe equum suum offerente *Lysi-*
macha, nec tamea, ut DIGREDERETVR a
Rege effici potuit, quum lorica indutus, arma gesta-
ret. Quomodo & *Galba*, Imperator postea, campe-
strem decurcionem scuto moderatus, etiam AD ESSE-
DUM Imperatoris per viginti passuum millia CU-
CURRIT. ut in Vita ejus narrat Suetonius Cap. vi.
Fungebatur autem id officium *Cajo*, qui nibilo rever-
entior leniorve erga Senatum: quosdam summis ho-
noribus functos, ad ESSEDUM SIBI OCCURRE-
RE togatos per aliquot passuum millia, passus est. ut
idem in Monstri ejus Vita scribit Cap. xxvi. ubi vi-
dendæ Notæ *Isaac Casauboni*.

Forsitan hoc Scemate ostentare Nero voluit victo-
riam illam *Parthicam*, virtute fortissimi Ducis Cor-
bu-

bulonis, adeptam, Regnumque *Armenie* Regi *Tiridati* restitutum. Qua fortuna quantopere gavilus fuerit; *Imperator* propterea appellatus, & Lauream in Capitolio consecrans, ostendit *Tiridatis* apud *Dionem* seu *Xiphilinum*, & *Suetonium* historia. *Bacchi* vero Triumphis ita Victorias suas vesanus ille æquipari voluit.

Hic autem Nummus an idem sit cum illo *Trajani* typo, quem proferemus, ut modo dictum est, inferioris Num. xx. & xl. & lxx. ambigo; *Trajani* certe similem delineat *Choulius*, ubi de *Bacchi* agit Numismatibus. Id scio, egregie illustrari ex Marmore quod exstat apud *Boiffardum*, & ex illo repetiit *Montfauconius* Tab. clii. Nam ibi Coronatus Lauro pariter in biga Pantherarum sedet *Bacchus*, adstante altera Figura Coronata quoque, læva gerente Cornucopiae, dextrra vero vas utrimque ansatum, quod Deo porrigit. Accurrit Figura Secunda Laureata crotalum pulsans, Tertia item ad Capita Bestiarum, non lituum, ut Vir Doctus putat, sed Pedum Pastorale tenens, quarta denique pariter Laureata, Tibiam, vel Tubam inflans, eadem præcedit Animalia.

Sub Nummo in inferiori parte exeso vestigia literarum barbararum existimat fuisse *Erizzo*, quod tamen vix credibile videtur. Exstat apud illum pag.

107.

Cæterum non uno scemate ab *Nerone* aliisque hosce *Bacchici* Triumphi Nummos cufos patere potest, tum ex Nummis inf. Num. xx. xl. lxx. allatis, tum ex indice *Mediobarbi*, qui ex *Ind. Polatio* ita similem describit Nummum: „*Currus a duabus Tigridibus tra-*

I 3

„*Etus,*

„*ētus, in quo Figura Bacchantis sedet, Currum p̄c-
cedunt aliae Figuræ Bacchantes, in aëre pendet Cu-
pido Botro Uvæ appensus, suo quo duo Capita se re-
spicientia, in quorum medio pendet Uvæ Botrus.*
Non dubito autem, quin Capita illa Orientem atque
Occidentem designent, & simul, ut in *Hadriani*
Nummis, Aeternitatē Imperii: Vide omnino inferius
N. xl. ubi integerimus Triumphi Bacchicæ exhibe-
tur Typus.

NUM. X. & XI.

Priorem horum Numismatum partem saepè laudatus
atque laudandus *Patinus* protulit ad *Suetonii* illum lo-
cum de Organis Imperatoris *Neronis* Hydraulicis. In-
scribitur IMP. NERO. CÆSAR. AUG. P. MAX.
Averfas partes ultrafque ibidem delineavit. Sed
quum eadē Numismata depingens Doctiss. *Frista-*
nus Tomo I. pag. 218. pro more suo ingenium acue-
rit ad intelligenda-eadē, aliisque exponenda, luben-
ter verba ejus *Latii* jure donata pro *Gallica* veste,
hic inscrere voluimus.

„*Representatur Nero Lauro coronatus cum hac No-
ta ante ejus effigiem P. E. in posteriore Numismatis
parte conspicitur vox LAURENTINUM, cuius tres
postremæ litteræ vix conspici possunt.*

„*Instrumentum Hydraulicum, compositum ex fistu-
lis ordine positis, in medio conjunctis invicem &
descendentibus ordine, sicut Dei Panis Fistulæ de-
pinguntur; ut & fabrorum ferrariorum Fistulæ; po-
situm est super puteum vel cupam (sicuti conspici po-
test) ex medio cuius surgit Fistula vel Antlia intrans
in Machinam vel Instrumentum Hydraulicum.*

,, Ad

„ Ad alterum latus conspicitur effigies hominis stantis,
 „ manu lœva utam ex fistulis tangentis, altera manu ab ima
 „ parte instrumentum; quod in parte superiore figuram
 „ quasi habet acuminati ligonis, cuius media ba-
 „ sis ovalis est figuræ, atque infra concavam tanquam
 „ tenam habet, unde apparet parvum illud instrumentum
 „ per Tubulum exiguum sotrum suum mutari.

„ Ad latus alterum magni Instrumenti Hydraulici
 „ ramus Lauri conspicitur, qui quidem nulli rei adhæ-
 „ ret. Numisma hoc Romæ non fuit fabricatum & ideo
 „ non ita nitidum est in aversa parte, ut faciliter ductus
 „ picturæ animadverti possint. Unde multum labora-
 „ vi ut omnia detergerem lineamenta. Denique no-
 „ tavi esse aliquod ex illis Instrumentis Hydraulicis
 „ quibus Sueton. Cap. XL. dicit illum permultum de-
 „ lectatum fuisse: Reliquam (ait) diei partem per
 „ Organa Hydraulicæ novi & ignoti generis circum-
 „ duxit, ostendensque singula, de ratione ac difficultate
 „ cuiusque differens, jamque se prolatur in omnia in
 „ Theatrum affirmavit, si per Vindictam licet: at-
 „ que iterum Cap. LIV. Sub exitu quidem vitæ pa-
 „ lam voverat, si sibi in columnis status permanisset, pro-
 „ diturum se partæ victorie ludis etiam Hydraulæ
 „ & Choralem, & Utricularium, ac novissima die hi-
 „ brionem, saltatrumque Virgilii Turnum.

„ Hydraulicum illud Instrumentum, aliquo mo-
 „ do, quantum spectat fistulas, similis est illis Orga-
 „ nis Pneumaticis, quibus in Ecclesiis nostris utimur,
 „ eleganter descriptis ab Imperatore Juliano in quo-
 „ dam suo Epigrammate, quo evincitur ignorantia Con-
 „ stantini Manassis, qui harum inventionem Theophili
 „ lo tribuit Imperatori., Et paullo post: „ Ut

„ Ut igitur aliquid dicam quod clarius hanc Numis-
 „ matis Posteriorem Partem explicet; sciendum, quod
 „ Nero, ut concentus suos Musicos magis variaret,
 „ atque tanto acceptiores populo redderet, Or-
 „ gana novæ inventionis composuerit, ut sonum red-
 „ derent per aquam, mediante antlia. Qui hisce
 „ ludebat dicebatur *Organarius*, ut inveni in Glossa-
 „ rio, *Organarius*, ὁδεῖνος. *Claudianus Panegyrico* quod
 „ *Manlio* dedicavit, hunc ludum egregiis versibus ex-
 „ primit, ita versu 316.

„ *Et qui, magna levi detrudens murmura ta-*
ctu,

„ *Innumeras voces segetis moderatur abenæ,*
 „ *Intonat, erranti digito, penitusque trabali*
 „ *Vecte laborantes in carmina concitat undas*
 „ *Ante quem adhuc magis apte Pomphyrius In Panegy-*
 „ *rico quod ante vel post Marci Velseri Opera exstat,*
 „ *ita occinit:*

„ *Hæc erit in varios species aptissima cantus,*
 „ *Perque modos gradibus surget fœcunda sonoris*
 „ *AEre cavo & tereti, calamis crescentibus au-*
cta.

„ *Quis bene suppositis quadratis ordine plectris*
 „ *Artificis manus in numeros clauditque aperitque:*
 „ *Spiramenta probans placidis bene consona ryth-*
mis.

„ *Sub quibus unda latens properantibus incita ven-*
tis;

„ *Quos vicibus crebris juvenum labor haud sibi discors*
 „ *Hinc atque hinc animatque agitans, augetque re-*
luttans.

„ Verum invenio primum inventorem fuisse omnium horum Instrumentorum *Mosēm*, cum huic rei in „ *AEgypto & AEthiopia* operam dederit (sicut ait „ *Eustathius Archiepiscopus Antiochenis ad Hexaëmeron*) Primus autem qui apud *Græcos* novæ inventionis laudem habuit, fuit *Ctesibius* (ut *Vitruvius Lib. x. Cap. xiiii.* afferit) & pariter *Athenaeus*, Lib. iv. *Vitruvius* vero eodem illo Capite xiiii. exakte valde describit hoc Instrumentum, cujus verba maxime convenient cum Numismatis nostri Parte Posteriori.

„ Verum tamen est, quod eo modo, quo apud *Suetonium*, hæc nova atque incognita antea Instrumenta *Hydraulica* describuntur, quæ invenisse sese primum jactabat *Nero*, impossibile sit eadem rite cognoscere, nisi admirabilis ille *Orpheus*, faucibus unguibusque inferralis *Cerberi* elapsus, ipse hanc nos artem doceat, modumque Musices; ut recte intelligatur, demonstret. Concludimus igitur *Neronem* his inventis mirifice delectatum, sibique artis inventionem vindicantem, memoriam ejus rei in Numismatibus quoque extare voluisse.

„ Habeo inter Numismata mea, alterum quoque æreum, Maximi Moduli, huic par, in quo idem Instrumentum Hydraulicum depingitur, verum sine Inscriptione, & cum figura virili ab ultraque parte, quod una cum priori depingi curavi, verum eodem adhuc obscurius videtur.

„ In priori autem Numismate Inscriptio hæc legitur LAURENTIN. sive LAURENTIUM, prout potest debere legi; litera item A. per illos, qui Num-

K

„ mum

„mum cuderunt, adjecta est, ut intelligeretur esse *Au-*
 „*gusti Laurentinum*, quasi vel Instrumentum illud
 „*Laurentinum* fuerit appellatum, vel *Laurenti Me-*
 „*topoli Latinorum* fabricatum, quæ Urbs alias quo-
 „que *Lauro-Lavinium* & *Lavinium* dicitur apud
 „*Geographos*. Nisi dicamus ita appellatum, quo-
 „niam Lauri ligno usus fuerit *Nero* in fabricandis fi-
 „stulis, quæ alias ex levigato tenui ferro vel ære fie-
 „ri solebant. Civitas autem *Lavinium* Laurus arbo-
 „res magna tulit copia, ejusque Laureta in vicinis Syl-
 „vis *Jovi Indigeti* atque *Apollini* consecrata fuerunt,
 „prout testantur *Plinius Lib. i.* & *Herodianus* in Vi-
 „ta *Commodi*.

Hactenus *Tristanus*, qui mihi in Inscriptionis ex-
 plicatione falli videtur, neque ulli probaturum corda-
 to, *Lavinii*, aut ex Lauri arboris ligno fabricatas has
 Fistulas fuisse. Satis enim ostendit *Suetonius* Organa
 hæc *Romæ* penes *Neronem* ipsum fuisse, ubi enim
 Cap. xli. *Nero* ille Imperator artifex ROMAM pre-
 trepidus rediit, nulla alia re gesta, quosdam e *Pri-*
moribus Viris DOMVM evocavit, transactaque ra-
ptim consultatione, reliquam diei partem per OR-
GANA HYDRAULICA NOVI ET IGNOTI GE-
NERIS circumduxit &c.

Ut itaque proferam, quæ ipse de Inscriptionis ra-
 tione sentiam; Dico, videri mihi interpretationem
 ex ipso *Suetonio* petendam esse, in Vita *Galbae* Cap.
 i. Ibi narrat ex LAURI ramulo, quem prætervolans
 aquila una cum gallina in *Liviae* demiserat gremium,
 tantum provenisse LAURETUM, ut Triumphaturi
 Cæsares, inde LAUREAS decerperent, moremque
 Trium-

Triumphantibus fuisse, alias confessim eodem loco pangere.

Videtur itaque *Nero* post novum illud Artis Hydraulicæ inventum ostensionemque Primoribus Viris, insigne ejus generis Instrumentum in LAURETO isto collocasse, id est, in *Villa ad Gallinas*, ut in *Galba* Vita Cap. i. vocatur, quare & ad Aræ seu Arculæ partem inferiorem LAURI apparent folia, ut Inscriptionem Nummi illustrent, & ab illa illustrentur vicissim. Villa vero ista *Tiberi* (unde illi scilicet aquarum copia) fuit imposita, juxta nonum ab Urbe lapidem, Via *Flaminia*, ut disertis verbis testatur *Plinius* Libro xv. Cap. ultimo.

Quantum vero ad Organum Hydraulicum attinet, omnesque figuræ in hisce Nummis repræsentatas, de iis prolixe ad mirificum illum *Placidii Valentiniani* Medallionem inferius *Num. 56.* acturi sumus.

NUM. XII.

Hic nummus multis forsan videbitur non aliud nec diversus esse ab illo, quem habuimus superius *Num. vi.* verum, quum sibi constent in citando atque proferendo hoc Nummo Viri Docti, ejusque discrepantiam ab altero illo denotent; ex alia etiam matrice provenisse credimus, imo aliam quoque historiam respicere arbitramur.

Cernitur in Anteriori Parte *Neronis* Caput, satis ad similitudinem oris, quam dant Historici, atque optimæ præferunt Numismata. Laurea coronatur, & ad mentem solitam habet Notam ex P. & E. conflatam. Nummum hæc ambit Epigraphe. NERO. CLAVDIVS. CÆSAR. AVG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P.

K 2

In

In Posteriore Parte ingens conspicitur Serpens, tortuosis sc̄e trahens voluminibus, partemque sui postremam conatibus prioris adducens, patulis faucibus appetens appositas in sublimi ara Fruges. Retro Arbor est, annosa quidem, sed tamen virens, Laurus, si ex foliorum pictura judicium ferre licet.

Tristianus, nobilis auctor, & in hisce elegantiis versatissimus, ubi Nummum hunc produxit Tom. I. *Commentariorum Historicorum*, quos patria sua olim lingua, id est *Gallica*, conscripsit, multisque ingenii & eruditionis luminibus distinxit, pag. 221. non inepte existimat, fata progenitoris *Aeneae* respici, & factum illi de futuris prodigium ad Patris *Anchise* tumulum, Describit rem ita *Virgilius* Libro *Aeneid.* v. versu 84.

*Dixerat hæc, adytis cum LUBRICUS ANGUIS
ab imis
SEPTEM INGENS, GYROS, SEPTENA VO-
LUMINA TRAXIT,
Amplexus placide Tumulum, LAPsusque PER
ARAS.*

Sequitur paullo post versu 90.

*Obstupuit visu Aeneas, ILLE AGMINE
LONGO*

*Tandem inter pateras & levia pocula SER-
PENS,
LIBAVITQUE DAPES; rursusque innoxius
imo*

*Subsedit tumulo, & DEPASTA ALTARIA li-
quit.*

*Quanta vero olim superstitione Dracones culti fue-
rint*

rint, creditique dapes, ut Diis appositas, libare, vel ex uno illo exemplo *Aeliani* patet, quod de *Ægyptio* quodam narrat, Libro *Animalium* x. Cap. xvii. Verba ejus hæc sunt: *Non temere canit Homerus:*

— Χαλεποὶ γέ Θεοὶ φαίνεθαι ἐναργεῖς.

Conspexit Deos homini non utile, non fas.

Nam & DRACO sacer ac venerandus, divinus in se aliquid habet, quodque præstet ignorari. Nempe in Melite Ægyptia Draco Divinis honoribus afficitur in Turri quadam. Adsunt ei Sacerdotes & Ministri, mensa & crater ponitur. Crateri quotidie immit-tunt libum ex farina subacta melicrato, & recedunt. Postridie reversi craterem inveniunt vacuum. Et quum aliquando maximus natum ministrorum summo vi-dendi Draconis desiderio teneretur, solus ingressus, & libo proposito, recessit: & mox DRACONE men-sa consensa EPULANTE, ille subito magno cum stre-pitu fores (quas pro more clauserat) aperuit. Dra-co indignatus abiit. At ille, viso quem voluerat, suo quidem malo, mente captus & suum confessus cri-men, mox obmutuit: & paullo post collapsus inte-riit.

Hanc eo libentius adduxi Historiolam, quoniam fi-milem illustrat, quæ in *Libris Apocryphis* invenitur, ad *Danielis* Historiam pertinentibus. Ibi enim Cap. ii. similis commemoratur DRACO ingens, Divino a *Babylonii*s honore cultus, qui vivebat, EDEBAT, at-que BIBEBAT, versu 2. seu alia distinctione 23. qui-que adeo picem, omentum, & pilos, in massas a *Da-niele* compactos deglutiens, medius crepuit, ut mox versu 26. legitur.

Sicut autem explicationem hanc typi *DRACONIS*, seu *Anguis*, juxta *Virgilium LIBANTIS DAPES APPPOSITAS*, debemus *Tristano* eruditissimo, ita, quum nihil ipse de arbore *LAURU* dixerit, nec quo pacto hic Nummus inter **CONTORNIATORUM** mereatur referri numerum, quæ ipsi excogitavimus afferemus.

Pertinent ad *Æneæ prodigia Anguis*; ad illa *YLIORVM Familiaæ*, ex Gente *Æneæ*, *LAURUS* arbor. Audiamus *Suetonium* in Vita *Galbae* Cap. i. ubi prodigia recenset, quæ præcesserunt finitum in *Nerone* Imperium *Iuliorum*. Verba ejus hæc sunt: *Progenies Cæsarum in Nerone defecit: quod futurum compluribus quidem signis, sed vel evidentissimis duobus apparuit.* Liviæ olim post Augusti statim nuptias Vejentanum suum revisenti, prætervolans aquila, gallinam albam, *RAMULVM LAURI* rostro tenentem, ita ut rapuerat demisit in gremium: cumque nutrita alitem, pangì ramulum placuisse, tanta pullorum soboles provenit, ut hodie quoque ea villa *AD GALLINAS* vocetur: tale vero *LAURETUM*, ut triumphaturi Cæsares inde *LAUREAS* decerperent, fuitque mos triumphantibus, alias confessim eodem loco pangere, & observatum est, sub cuiusque obitum, arborem ab ipso institutam elanguisse. Ergo novissimo Neronis anno, & *SYLVA OMNIS EXARVIT RADICITVS*, & quidquid ibi gallinarum erat, interiit.

Itaque nihil mirari oportet arborem potius Laurum, quam aliam in hoc Nummo electam, sub cuius umbra profiliret *Anguis* iste ad dapes, satisque opportune triplex

plex fatum prodigiumque uno hoc Nummo expressum,
Aeneæ scilicet, *Iuliorum*, & ipsius *Neronis*, sicut
ex *Suetonio* pariter vidimus superius ad Nummum.

VI.

Ad *Circenses* palmas quidni hic Nummus pertineat? quum passim laurea dextras Athletarum nostrorum ornet; quum ipse *Nero* triumphabundus, non minore gaudio ex adeptis in Sacris Ludis, quam ferocibus Bellis, palmis, inde saepius crebros decerpserit ramos; *Aeneæ* denique ipsi hoc ostentum factum fuerit apud *Virgilium* eo in loco, atque illo tempore, quo omnis generis Ludos, celebrandæ memoriaræ Paternæ gratia; instituit.

Unum addam. Existimat Clariss. *Tristanus* eundem Nummum a *Strada* quandam fuisse productum, sed detrita inscriptione male applicatum, & pro *Græco*-habitum fuisse; quod vix puto, quum non tantum *Strada* pag. 36. Sed & ante illum *Georgius Chandlerus* eundem Nummum, simillimo ductu linearum legerit & expresserit, cum Epigraphe NEPO. KAATA. ubi & gyrus caudæ Serpentinæ aliter inflectitur, præterea in frugibus & arbore est differentia, ut plane *Græcum* illum, & forsitan ab *Epidauriis* percussum existimem.

Sciendum vero est, post mortem *Chandleri*, gazam ejus ad Imperatorem *Maximilianum* transisse, cuius Antiquarius fuit iste *Oetavius de Strada a Rosbach*, in cuius itaque *Genealogia Austriae*, omnia illa & longe plura inveniuntur Numismata, quæ antea a *Georgio Chandlero*, Rectore olim *Patavii*, Equite *S. Marci*, multorumque Principum Consiliario, Lin-
guæ

gua *Germanica* fuerant illustrata , a filio autem ejus ,
Georgio pariter *Chandero* , Idiomate *Belgico* edita *Am-*
stelodami in Fol. anno MDCXVII.

NUM. XIII.

Inscriptio Nummi , par superiori , Caput exhibit pariter Laureatum , sed pro Nota ista Palmæ Ramusculus impressus cernitur.

Ab alia parte Olympionica solito effingitur habitu , cuius nomen inscribitur *STEFANAS*.

Profert Nummum hunc *Tristanus* pag. 222. existimatque *Stefanam* hunc pertinere ad domum istius *Stephanæ Corinthii* , cuius honorifica fit mentio in Epistola *Pauli* 1. ad *Corinthios* Cap. 1: 16. & xvi: 15. 17. Verum licet *Achajam* petiverit *Nero* , & illinc atque undique Coronas & Palmas reportaverit , non tamen quidquam ad *Corinthium Stephanam* Nummum nostrum pertinere existimo. Antiqui enim per PH. non per F. hoc nomen scribebant , ut ex innumeris apud *Gruterum* constat Inscriptionibus ; videturque potius cusus Nummus sequioribus saeculis , prout longe maxima pars horum *Contorniatorum* ; ita ut nomen Athletæ tum celebris fuerit additum , quum in simillimo *Neroniano* nullum nomen adsit penes *Patinum* in Comm. ad *Suetonium* in Vita *Neronis* Cap. xix. Nomen autem victori Athletæ conveniens est , sive proprium ejus fuerit , sive a multis Coronis ab ipso relatis adjectum atque adoptatum.

NUM. XIV.

Sequuntur tria jam Numismata , quæ accuratissime ad ipsa Archetypa scalpi atque effigi curavi , illa autem nactus sum beneficio egregii viri , qui *Amstelodami* suas

fuas ædes habet, *Vilenbroekii*, apud quem in pulcherrimo Musæo, omnis generis Antiquitatum ornatissimo, atque instructissima Pinacotheca, studiose asservantur.

Cernitur in primo illorum, ab altera parte *Neronis* caput laureatum, cum Epigraphe *NERO. CLAVDIVS. CÆS. AVG. GERM. P. M. TR. P. IMP. P. P.* e regione frontis consueta Nota ex *P.* & *E.* conflata, impressa cernitur.

Ab altera parte Figura virilis citis insistit quadrigis, dextra Flagellum, læva Coronam tenens, cum Inscriptione *OLVMPI NIKA*.

Quantum ex ratione fabricæ existimare licet, hosce Nummos sub Imperatoribus cūsos judico jam *Christianis*, ut rudiores, & hunc quidem sub *Constantino Magno*, impulsus similitudine nominis *Olympii*, ita enim qui hic *OLVMPIVS* dicitur infra Num. *LI.* *OLIMPIVS* agnoscitur, habitu quidem a nostro differens, ut stans sine quadriga, pro Corona tenens Palmam, galea præterea & militari habitu ornatus, quum noster Quadrigæ insistens nudus appareat, quantum quidem ex Nummi delineatione cognoscere licuit, non aliter, quam inferius quoque in *Patiniano* ejusdem *Constantini* Athleta *Ursus* undus plane repræsentatur, more scilicet Heroum, & tantum non Semideorum.

De *Olympii* autem nomine vide quæ ad *Constantini* Nummum scripsimus, iisque adde *Neronem* quidem plurifariam aurigasse, *OLIMPVIS* vero etiam decenjugem: quamvis id ipsum in Rege Mithridate, Carmine quodam suo reprehendisset. Sed excussum

L cur-

curru, ac rursus repositum, cum perdurare non posset, destitisse ante decursum, nec eo secius CORONATVM fuisse. prout tradit in Vita ejus Suetonius Cap. xxiv. qui Cap. xxv. addit *Romam quoque cum curru intrasse Triumphali, qui Augusti quondam fuerat, inter alia ornamenta CORONAM capite gerentem OLYMPIACAM, dextra manu PYTHIAM.*

Liceret autem hic nec Capite nec Dextra Coronam gestet, *Olympii tamen, tanquam Jovis ipsius, nomen, ambiisse videtur, ideoque nudo capite atque superiori corporis parte repräsentari, quidni enim is Olympium sese vocari pateretur, quem majori formidine, & calidiore timideitate observabant, quam ipsum DE OLYMPO JOVEM, ut verba sunt Tertulliani nostri in Apologetico Cap. xxviii: pag. 264. Quid Olympium illum timeret, cuius impia auditur vox apud Senecam in Octavia versu 450.*

*Stulte VEREBOR, isē cum FACIAM,
Deos.*

Quod autem *decemjugem* non videamus, sed quadrijugem, ex more est Hieronicarum, nec tali enormi aurigatione *Roma*, verum in ipsis Ludis *Olympiis* usus fuisse legitur.

Cusus hic, ut dixi, & revocatus fuisse Nummus videtur sub *Constantino Magno*, quo & ipse nominis invidiam exemplo *Neronis & Hadriani* a sese amolitur, & magnos honores titulo Athletico adipiscuntur.

NUM. xv.

Neronis adhuc satis juvenis cognoscitur Caput, sine Laurea, quantum ex Nummo paullulum detrito adipisci:

pisci licuit. In circuitu hæc leguntur, NERO. CÆSAR. AUG. utrum plura extiterint olim, necno.

Ab altera parte Circus est Maximus cum Obelisco, Leonibus Circensibus, & Venatione. Conferri meretur ille, qui expressus est Num. viii. ut & alter a Patino ad *Suetonium* Cap. saepius citato; allatus, qui forte idem cum hoc nostro est, quem detritum quodammodo esse dixi.

Renovatum hanc quoque Nummum circa *Constantini Magni* tempora fuisse existimo, & revera sub *Nerone* similem olim fuisse percussum.

NUM. XVI.

Laureatum rursus jam *Neronis* apparet Caput, & ad Mentum, ut saepe, Palmæ incisus est Ramus. Inscriptio hæc est, IMP. NERO. CAESAR. AVG. P. MAX.

Ab altera parte nihil novum occurrit, nisi quod per corruptelam ætatis EVTVMIVS inscribatur Olympionica pro EVTHIMIO.

Mediobarbus in *Nerone* pag. 91. similem citat & describit Nummum, verum non addito nomine Athletæ, & cum hac Capitis Epigraphe, NERO. CLAV. DIVS. CÆSAR. AVG. GERM. P. M. TR. P. II. P. P.

Notari autem velim, in delineandis hisce Numismatibus Num. xiv. & xv. Circulum illum & Tornum a quo Circenfia hæc Numismata *GONTO R NATA* appellata sunt, exactè observatum fuisse; interior enim ille circulus nigrior in ipsis Nummis cavus aliquantum est, unde fit ut albus iste quasi Tonus Nummum am-

L 2 biat

biat & *CONTORNIATUM* faciat. Pleraque hunc habent, non tamen omnia Numismata, nam illud ipsum Num. xv. ubique æquali est planicie & glabrum undique.

NUM. XVII.

Ab antica parte *Neronis* est vultus, retro incisa Palma, in circuitu solita Inscriptio hæc IMP. NERO. CÆSAR. AVG. P. MAX. pulchri metalli esse diciuntur, desumtus ex eodem *Erizzo* pag. 102.

Cernitur in postica hac parte Imperator eques, laureatus, hostibus imminens duobus, quorum quidem jam alter prostratus equi conculcatur pedibus, alter repugnans adhuc confoditur.

Victoriam sine dubio respicit *Britannicam*, ductu Suetonii *Pauillini* acquisitam, de qua fuse *Xiphilinus* pag. 173. & seqq. muliebris illa figura *Bunduicam*, gentis istius Reginam repræsentat, fortissimam simul atque crudelissimam mulierem. Hanc post ingentem cladem *Romanis* per absentiam *Pauillini* illatam, & a *Pauillo* reverso magno prælio superatam, dum vires reparat, obiisse *Xiphilinus* scribit. Et hinc quasi repugnans adhuc fingitur, dum altera illa figura prostrata fusum ejusdem designat exercitum; nisi per virilem illam figuram intelligi præstet debellatos *Parthos*; ut ita duplex hoc Nummo celebretur Victoria, sicut triplex *Numerio* ii. ubi vide quæ notavimus.

Erizzo hic multa de *Crotoniatis*, illorumque belandi peritia profert, quod prorsus est *ἀνερδιάνυτος* pro temporum illorum inscitia.

NUM. XVIII.

Laudat Numisma hoc *Erizzo* pag. 105. ut ingentis non tantum molis, sed & insignis exstantiæ. Circa Ca-

Caput Neronis hæc legitur Inscriptio, NERO. CLAVDIVS. CÆSAR. AVG. GERM. P. M. TR. P. IMP. P. P.

In Aversa Parte conspicuo Curru Quadrijugo vehitur *Cybele*, Hastam tenens dextra, tracta a Leonibus quatuor, assistente *Attyde*. Similem typum observare licet in Nummo *Trajani*, inferius *Num. xxvi.*

Cur vero in hisce Nummis effingatur *Cybele*, ratio in promptu est, quod scilicet *Imago ejus Leoni incidentis*, inter præcipua Circi Maximi fuerit ornamento.

NUM. xix.

Inscriptio Nummi a priori parte ita concipitur juxta *Erizzum* pag. 109. & 110. NERO. CLAVDIVS. CÆSAR. AVG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P. ubi monetariorum errore omissa est litera v. quum scribi deberet CLAVDIVS. Magnum autem idem afferit esse Nummum, pulchri metalli, & Caput Neronis Juvenile repræsentare.

Nummus autem hic, ut & *Sabinarum* raptus, merito ad Circenses pertinet, quum talia certamina, in ेrtu suo sub *Romulo*, casu hoc maxime fuerint celebrata; unde & cecinit *Virgilius*, quem opportune adducit *Erizzo*, Lib. Aen. viii. §. 635.

*Nec procul hinc Romam, & RAPTA\$ sine more
SABINAS,*

*Conseffu caveæ, MAGNIS CIRCE NSI-
BVS actis,*

Addiderat.

Et hinc in Numismate nostro Metæ adduntur, quæ passim in Circis obseruantur.

L 3

TRA-

TRAJANI MUMISMATA.

N. V. M. 'XX.'

Circa laureatum Imperatoris Caput hanc Inscriptio-
nem esse testatur *Angelonus*. Edit. *Bellorianæ* pag.
102. IMP. CÆSAR. COS. IIII.

In aversa huius Nummi parte idem Trium-
phus *Bacchi* exprimitur, quem vidimtis jam in *Nero-*
ne Num. VI. nisi quod præter reliqua ibidem figura
Muliebris duas simul inflat tibias, prout in Baccha-
nali elegantissimo, quod penes Celeberrimum *Fontani-*
ni visitur, editumque exstat in opere *Montfauconii* Tab.
CLIII. Num. I. eodem modo ante ejusdem *Bacchi*
currum Centaurus fæmina duplicem inflat tibiam in
Nummo *Julie Domnæ* apud *Seguinum* pag. 157. quem
itidem repetit *Montfauconius* Tab. CLV. n. 8. Cerni-
tur hic figura muliebris ad latus Satyrisci, quæ supe-
rius Num. VI. non facile, quoad sexum dignoscipotest.
Sed & quem male Chalcographus vestem ad humeros
apertam fecerat, curvus baculus est; seu pedium pa-
storale, prout optime exprimitur in Marmore, quod
superius ex *Boiffardo* adduximus, & servavit plane
Choulius in *Neronis* typo simillimo. Videtur tamen &
ibi apud *Choulium* Mulieris typus esse, quum Virilis sit
apud *Roissardum*, ubi & reliquæ figuræ omnes virilis
sexus sunt. *Fannum* arbitratur *Angelonus*, rechrvnt
que illi baculum, pro veste illa, quam falsò supposue-
rat affinxeratque Chalcographus, tribuit, con ritorto
bastone nella destra mano inquit.

Sicut autem Nero quondam sibi hunc adsciverat Ty-
pum; bello *Partico* per *Corbulonem* confecto, *Bacchi*
sele æquare Victorias existimans, ita merito maximus
Im-

Imperator *trajanus* similem sibi Nummuam in Circensium lætitia procudi passus est, qui factas illas *Bacchi* laudes rebus vere gestis, magnificentissimisque ex longissime remotis populis Victoriis, longe est supergrefsus, *PARTHICUS MAXIMUS* inde, inter reliquos titulos, in Nummis & Inscriptionibus appellatus.

NUM. XXI.

Aversam hanc Nummi Partem *Angelonus* pag. 109. Num. 39. & *Erizzo* pag. 192. repræsentant. Ut ergo hanc circa caput, quod una cum pectorè multum exstare in Nummo dicitur, agnoscant Inscriptionem, DIVO. NERVÆ TRAIANO. AVG. unde patet post mortem ejus Nummum fuisse percussum, ab *Hadriano* scilicet, qui, sicut ipse non semel sua manu feras inventu confexit, ita videtur & patrii sui cœlebrare memoriam; cui statuendum est similem obtigisse gloriam heroicam, quam licet fileant Historici; tamen hocce Numisma servat. Vel ipsa animalis ferocia, mordentis cuspidem teli vi intentis confracti, docet a quali manu fuerit profectum.

Frustra vero *Angelonus* existimat pontem in inferiore Nummi arca designari, & ad alterum ejusdem latus aquam lambere Leonem, confractum enim (quod & *Erizzo* rectius vidit) telum, ut dixi, ira percitus mordet. Quali comparatione *Cæsar* illam vim atque impetum describit *Lucanus* Lib. I. §. 205:

Sic cum squalentibus arvis
*A*estiferæ Libyes viso *LEO* comminus hoste,
*S*ubredit dubius, totam dum colligit iram.
*M*ox ubi se sœva stimulavit verbere cauda,
*E*rexitque jubam, & vasto grave murmur batur

In:

*Infremuit: tum torta levis si lancea Mauri
Hæreat, aut latum subeant venabula pectus,
PER FERRVM tanti securus vulneris EXIT.*

Quoniam vero in Ludis Circensibus etiam feræ solabant confici, maxime hæc Virtus Cæsar is ad similes Lætitias pertinuit, quas mortuo etiam *Trajanus* in honorem ejus diu fuisse celebratas infra ad Num. xxxv. observamus.

NUM. XXII.

Aversam Nummi partem quum expressisset modo *Angelonus* pag. 108. Num 42. totius, ut & integroris dein picturam nocti sumus ex *Tristano* Tom. 1. pag. 382. Circa Caput enim *Trajanus* laureati legitur.....
SARI TRAJANO. & quod hic supra Caput Numinis Marini male dignoscitur, rupes est aspera. Cæterum suam uterque dat interpretationem. *Angelonus* respici putat *Indicam* expeditionem, qua frustra conatus & iter *Alexandri Magni* supergredi optavit *Trajanus*. Figuram vero in aquis *Scyllam* interpretatur, quæ naufragium navigantibus minitetur, illis contra vim parantibus, quibusdam tamen jam submersis. Adnatantes facit delphinas, quasi præ amore & studio humani generis, in subsidium venientes. *Tristanus* longo & docto, ut sollet, commentario illustrans, ad temporum mutationem referri debere putat, & Recipublicæ extreme sub *Domitiano* afflictæ in melius sub hoc Principe mutationem designari. Maxime vero *Ænigma* hoc ex *Plinii Panegyrico* dissolvi posse existimat. Sicut enim antea civium bonorum erant sub oculis naufragia multorum, quos insidiosa tranquillitate proiectos improvisus turbo perculerat, sub *Domitiano* videlicet, ita postea sub

Sub Trajano delatores dignam subiere poenam. Plinius enim, quæ subjungit verba, hæc sunt: *Nihil tamen gratius, nihil saeculo dignius, quam quod contigit de-super intueri delatorum supina ora; retortasque cer-vices agnoscebamus & fruebamur, quum velut piacu-lares publicæ solicitudinis victimæ supra sanguinem noxiорum ad lenta supplicia gravioresque pœnas duce-rentur.* Congesti sunt in navigia raptim conquisita, ac tempestatibus dediti, abirent, fugerentque vasta-tas delationibus terras: ac si quem fluctus ac procel-læ scopulis reservassent, hic nuda saxa & inhospita-le littus incoleret, ageret duram & anxiam vitam, reliquaque post tergum totius generis humani securi-tate, mæreret. Memoranda facies, delatorum classis permissa omnibus ventis, coactaque vela tempestati-bus pandere, iratosque fluctus sequi, quo scunque in scopulos detulissent. Juvabat prospectare statim à portu sparsa navigia, & apud illum ipsum mare age-re Principi gratias, qui, clementia sua salva, ultionem hominum terrarumque Diis maris commendasset. Quan-tum diversitas temporum posset, tum maxime cogniti-um est, quum iisdem quibus antea cautibus innocen-tissimus quisque, tunc nocentissimus affigeretur, quum-que insulas omnes, quas modo Senatorum, jam delato-rum turba compleret, quos quidem non in præsens tantum, sed in æternum repressisti mille pœnarum in-dagine inclusos. Triстанus itaque per Delphinas istos Monstra intelligit marina devicta ab Imperatore Tra-jano, quem ibi aquis exstantem agnoscit, ita ut, quod ad laevam est manum, detentum, inhibitum, vinclum-que ipsius sit potentia; quod ad dextram, depresso

M

sub

sub rate capite , cauda tantum exstante , superatum
jam ejus militumque , quorum unus adhuc in armis
est , robore.

Hæc illi pro explicatione Nummi . Quidni vero *Trajanum* Numine isto Marino designari possemus , tanquam *Neptunum Regem* ? quod scelerum demonstrare potest hæva manu gestum , verum Monstra nulla ex hujus quidem Nummi pictura agnosco , quid enim usitatus , quam Delphinis Deo Maris iungit , quam Tritonas , hosce enim nudas istas figuræ semiexistantes ex aquis esse existimo ; non vero naufragia beatorum quondam virorum , nudorum jam , designare . Hic referentem fæse in mare puppim *Romanæ Republicæ* a scopulis longe videtur impellere , non aliter , quam apud *Virgilium* Libro *AEncl.* v. versu 241. *Dñi Marini* precibus *Cloanthi* annuunt ,

Et Pater ipse MANU MAGNA Portunus eun-
tem

IMPVLIT. Illa Noto citius volucrique sagit-
ta

Ad terram fugit, & portu se condidit alto.

Tres vero illos Viros , qui in ipsa conspiciuntur navi , Triplicem designare Reipublicæ ordinem existimo , Senatorium videlicet , Militarem , atque Plebeium , qui omnes *Trajanum* , ut Deum , venerantur , prout ex uno illorum videre est , qui inclinatus pro sua jam parte officio fungitur . Tanto magis , quoniam post mortem , ubi in Deorum jam numerum relatus esset , credibile est percutsum Numisma , cajus excesso in metallo literæ DIVO CAESARI quondam exhibuerunt . Cæterum negligentioris fabricæ seu artis docet *Tristanus* , qua lis .

DISSERTATIO DE NÜMMIS CÖNTORNIATIS. 91

lis maxima scilicet est pars *Contornatorum*; nec dubito quin eadem occasione, qua reliqua ejus generis, percussa fuerint, ad celebrandam Lætitiam Circensem; & quoniam inter alia opera *Aqua Trajani* & *Portus Antonianus* ejus etiam Nummis celebrentur; & haud minima quoque pars Lætitiae publicæ in Naumachis confiterit, merito ut *Neptunum Deum Trajanum* suum *Romani* venerati sunt.

NUM. XXIII.

Caput in altera parte *Trajani* habet Lauteatum, quale cernitur Num. xviii. cum Paludamento ad Pectus, & Inscriptione DIVO TRAJANO AVGVSTO.

Cernitur in altera Circus Maximus, quem & alia *Trajani* Numismata ex Ære Magno exhibent, ut non mirum sit, in hoc Principe, æquie ac in *Nerone*, eundem Typum Circi in *Contorniatis* inveniri.

Desumtus est ex *Angelono* pag. 108. N. 6. & *Patin* *Thefauro* pag. 144.

NUM. XXIV.

Bellorius in *Additamentis ad Angelonum*, pag. 109. Num. 10. Nummum docet esse *Contorniatum*, vetum Equum cum tribus figuris difficilem explicatu pronuntiat atque obscurum.

Nullum dubium est, quin *Alexandro Magno* adæquetur in Nummo hoc *Trajanus*; & quidem domiti *Bucephali* typo, quoniam hoc primum patri *Philippo* fuit experimentum atque præsigum futuræ filii sui magnitudinis. *Bucephali*, inquam, ut nobilissimi ex armentorum gtege, quem non immerito æternitati consecratum voluit Palma nobilium equorum in Auri-gationibus Circenibus.

M 2

Ty-

Typum eundem, sed nitidiorem atque ex integrio-
re Nummo, exhibuimus superius in *Alexandro Magno*
atque explicavimus *Num. IV.*

NUM. XXV.

Pulcherrimum hoc Numisma afferit *Erizzo* pag.
182. magnum, quodque toto pectore, eoque armato,
exstantem exhibeat Imperatorem, impressum præterea
consuetum Nummis hisce signum ex P. & E. confor-
tum, cum hac Inscriptione. TRAIANVS AVG.
COS. IIII. P. P.

Cernitur & in aversa parte nobilissima historia. Se-
det mæsta mulier, stat ante illam verendæ magnitudi-
ni vir nudus, ligatis post tergum manibus, retro
quem respiciens fingitur alter captivus ingeniulatus,
manibusque ad terram vinctis.

Ex multis præstantissimi hujus Imperatoris Bellis at-
que Victoriis, exprimi mihi hic potissimum videtur
Victoria Armeniaca, Germanica, atque Dacica. Sedet
Armenia lugentis habitu, Figura agnoscenda Muliebri,
ut in Provinciæ formam redacta. Hic enim passim
Armenia habitus est in Nummis illis, in quibus ca-
pta, devicta, aut in Provinciæ formam redacta legitur
atque conspicitur. Neque tantum observare licet in
aureis atque argenteis *Marci Aurelii* Nummis, apud
Hemelarium Tab. xxix. Num. I. ubi simili ritu lu-
gentis, sed juxta tropæum residet, cum subscriptione
ARMEN. paribusque *Veri*, Tab. xxxii. Num. 10.
sed & ipsius *Trijani* nostri, cuius exstat æreus primæ
magnitudinis, apud *Patinum* in *Thesauro* pag. 156.
Angelonum pag. 108. Num. 41. qui idem nitidissime
depingitur apud *Begerum* in *Thes. Brand.* Tom. II.
pag.

pag. 648. Inscriptus ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P. R. REDACTÆ. ubi stans inter duos fluvios Imperator Figuram Provinciæ lævo pede premit.

Figuram medium propter corporis proceritatem de *Germania* divisa capie, enormis enim bellicosæ hujus gentis statûra passim a Scriptoribus antiquis celebratur. Unde & in Nummis *Domitianis*, qui *Germaniam* jaçant subactam, haud exigua illis statûra tribuitur, prout videre est in *Nummis Arschatanis* Tab. xxxi. Num. 14. & xxxii. Num. 10. atque apud *Begerum* Tom. 11. pag. 640.

Daciam vero Rupibus suis alligatam existimo, quæ alias, ut PROVINCIA AUGUSTI florens, Rupibus suis insidet apud *Angelonum* pag. 109. Num. 13. & apud *Patinum in Thesauro* pag. 156. atque *Begerum* Tom. II. pag. 647. Hic vero, ut divisa apparet, sedens, Montibus, ut dixi, suis alligatur.

Habuimus similem quodammodo, superius in *Nerone*, ut videre est Num. 1 f.

XXVI.

Hoc Nummisima perperam inter *Contorniatos* referri videtur; non tantum quod ipse testetur *Erizzo* pulcherrimum esse, extans, virore admirabili obductum, in quo pectore tenuis Imperatoris sit facies, cum Inscriptione hac, DIVO. NERVAE. TRAIANO. AVG. sed quod aversa ejusdem pars, quæ sine ulla Inscriptione & minus concinne apud auctorem *Italum* repræsentatur, accuratius exhibeat a *Tristano* Tom. I. pag. 404. cum hac Epigraphe, S. P. Q. R. DIVO. TRAIANO. PARTHICO. ut adeo inter Me-

dallionēs & præstantissima illa Numismata, quæ jussu & cura Sepatus cusa sunt, haud infimum obtineat locum, non vero ad Caveam atque Circenses Contorniatosve sit relegandum.

Speciatur Victoria Alata, dextra facem gerens, laeva palmam, bigæ insistens, quam ex ferocissimis belluis Leo atque Aper trahunt, præeunte Hercule. Symbolicam contemplatur interpretationem ejus Erizzo pag. 197. per Leonem fortitudinem animi, corporis robur intelligens per Aprum, Admetique adducit fabulam, qui, Appollinis & Herculis ope Apro & Leone junctis, Alcestin uxorem acceperit. Fabula videri porest apud Fulgentium Mythologie Libro. i. Historice melius explicat Tristanus, cuius doctissima Commentaria consuli merentur.

At, quoniam ad Contorniatos non spectat, sufficiet nobis dixisse Orientem atque Occidentem ab Heroë Trajano domitos hoc Numismate celebrari, qui tamquam alter Hercules, pergrato utroque Orbe victoriis suis, quoisque Diana Lucifera facem spargit splendidam, Victoriam Palmiferam & Felicem, comitem & laudatricem habuit rerum gestarum. Sicut enim Oriens sæpe in Marmoribus & Nummis Leone alumno suo adumbrari solet; ita Occidens non immanes modo & dentibus netuendos Apros in umbrosis suis alit sylvis, verum & late vastantes ormania Germanas, & feroces Trajano objecit Davos, de quorum Rége Decebalo; illorumque barbarie triumphis, idem fortissimus Imperator perenne monumentum existare voluit, Apro quasi Erimanthio asti impresso, in quo, vel ipse Herculis more Leonis induitus spolia, ut exstat apud

apud *Tristianum* pag. 384. Litterant Triumphalem Capite gestare, vel pacato habiti atque Imperatorio, victorem se jam quiescere, quasi tuta omnia fuis præstans, designaret; prout pingitur in Nummulo; minimæ quidem magnitudinis, sed accuratæ diligentiaæ; quem ex Masserolo meo *Eximio Blokia* donavi, ut nobilis ejus *Gazophylacii* fieret accessio.

NUM. XXVII. XXVIII.

Trajanus Imperatoris Caput Laureatum, ad pectus cum paludamento. Inscriptio hæc est, DIVO TRAIANO AVGUSTO.

Organum ab altera parte est Hydraulicum, de quo uberiori acturi sumus inferius, ad Numisma singulare *Valentiniani* Num. LVI.

Figura Nummi hujus petita est ex *Patini Thesauro* pag. 158. nam quam dat *Erizzo* pag. 201, sicut male excepta est, ita & ridiculam habet interpretationem, putavit enim Vir Insignis, Columnæ, Obelisci, vel similis fabricæ structuram depingi. Stellam autem in Nummo suo ante caput *Trajanus* fuisse dicit, plane scilicet, ut in ejusdem Imperatoriis, sed alio typò insignito Numismate conspicitur inferius Num. xxix.

NUM. XXIX.

Et mole & typo spectabilis Nutritissima; Tradit enim *Erizzo* pag. 203: toto existere pectori Imperatorem, cum hac Inscriptione DIVO TRAIANO AVGUSTO? Nummum præterea ipsum insignis esse metalli, virore seu arugine præstanter; Ex *Contorniatorum* autem esse numerio non tantum absentia litterarum S. C. sed multo magis Palma docet, quæ ante Caput, ut ipso testatur, impressa est. *Patinus* idein de hujus

Num.

Nummi præstantia docet, ubi enim in *Thesauro* suo pag. 104. hunc cum illo, qui sequitur protulit, ita scribit: „*Duos bosce Trajani Nummos ex iis esse, quos Itali vocant Contourniatos, sculptura quidem docet, at hi mole illos superant. Primus quidem est egregius. In eo Deus sedens, qui fortasse est Jupiter, Ammon proboscide ornatus, Palladis simulacrum finistrum tenet; coram ipso fulcrum est, cui impositus Clypeus Orbem indicans. In eo duodecim Zodiaci signa spectantur: quæ omnia illustrant majora Mundi Lumina, in medio collocata; Sol ex Radiis cognoscitur, Luna ex Cornibus. Trajanum Jovi comparabant adulantes Ægyptii, Imperatori suo tribuentes officium, quod Jupiter in Cœlis suscepérat, sumum nempe Moderamen. Palladem ad Plotinam referriri verissimile est. Hæc Patinus.*

Pars aversa signa duodecim Zodiati repræsentat, Solē & Luna intermediis, seu in medio Orbe, Tripodi imposta; sedet admirabundus ante eadem *Iupiter*, qui *Ammon* esse cognoscitur ex proboscide quæ in capite eminet. Adstat *Pallas*, non ut *Patinus* & *Medobarbus* Illustrissimi existimarunt, finistræ insistens *Jovis*, verum columnæ innixa.

Haud facilis hujus Nummi videtur interpretatio, nam Symbolicam illam, quam adserit *Erizzo*, admittere non possum. Providentiam *Trajani* innui putat per *Jovem*, qua ipse Terrarum Orbi bene consular, quod prudenter illum administrare figura scilicet *Pallas* indicaret. Eques *Patinus* in *Thesauro* suo pag. 104. nudam Nummi dat delineationem.

Visitur itaque hic ex *Africa* ille *Jupiter Ammon*, nec quid

quid, quod ad Terrarum pertineat Globum conspicitur, ut tota in se ruat Symbolica ista Interpretatio. Obscurum mihi fateor esse Ænigma. Ne tamen nihil afferam, dicam id quod in mentem venit. *Æternitas Augusti* sæpe in *Trajani*, atque *Hadriani* Numismatibus Symbolo *Solis & Lunæ* venire solent, ubi Mulibris Figura utraque manu Capita gestat, altera *Solis*, *Lunæ* altera. *Æternitatem itaque Romani Imperii Lybicus* ille Deus promittere & quasi matu monstrare videtur. Figura armata & *Palladis* dici, & ipsius *Romæ* potest. Deæ *Minervæ* bellicis acquisitum artibus Imperium, iisdem conservatur, nam, ut ait *Sallustius* in *Bell. Catilin.* cap. II. *Imperium facile iis artibus retinetur, quibus initio partum est.* Si ea *Romæ* imago est, fama & splendor innuitur, quæ per totum, qui sub Cœli axe est, Terrarum Orbem late sub *Trajano*, Principe victoriosissimo, sparsa atque disseminata est.

Zodiacum in multis Gemmis Annularibus sculptum videre est apud *Gorlaeum*, Tōm. II. Num. 144. 423. 432. 433. 494. Vérum magicum in usum inservierunt, & ad *Gnosticos* similesque nugatores sculpturæ hæ referendæ sunt. Apparet tamen & in *Græcorum* quorundam Nummis ejusdem *Zodiaci* descriptio. Ita in Nummo *Julia Mæsa*, ab *Amastrianis* percusso, & depicto a *Patino* in *Introductione ad Histor. Numism.* Cap. xvii, totum Nummi circulum coelestis illa zona duodecim signorum ambit, inque medio ejus stat *Mæsa* cum nepote *Cæsare*, tanquam *Sol & Luna*, lucentes Orbi *Romano*. Pariter Superbissimum nepoti mulieris ejusdem *Alexandro Severo* Nummum percusserunt *Perinthii*, in quo intra *Zodiaci* ambitum

N

Im-

Imperatorem expresserunt Jovis Figura, adstante Aquila, aurigantibus desuper Sole in equorum, Luma in boum bigis, jacentibusque ad pedes ejusdem duabus figuris, quae Maria & Flumina Terrarum Orbis representant; ut ita Alexandrum celebrarint tanquam Universi hujus Dominatorem. Singularem Nummum hunc ære expresserunt multi, præter Erizzum scilicet Sam-bucus pag. 326. Choulius, ubi de Jove agit, Patinus in Thes. pag. 124. Exstat & inter Medalliones Ludovici Magni Tab. xxiv. Num. 13.

NUM. XXX.

Ex Patini est Thesauro, pag. 104. Capitis Epigraphæ eadem cum superiori est, conspiciturque Athleta utraque manu & Palmæ ramos gestans & Equum du-cens, nobilis Olympionicae nomen superscribitur. Euthamii videlicet seu Eutimii, ita enim hic EYTI-MIUS scribitur, de quo superius vidimus. Infra Equos legitur TYRIEI CAT. pro CART.... ut existimo; ad celebrandam scilicet Afrorum equorum velocitatem, qui in Circensisibus palmam adepti hocce Nummo honorantur. Laudat eos inter præstantissimos Oppianus Cyneg. Lib. i. verfu 171. & 172. neque enim Mauros tantum sed & Lybicos equos Africa mittit, quos hisce commendavit Oppianus Lib. Cyneg. i. ver- fu 289.

ΜΑΤΡΩΝ ἀπολα φύλα πολὺ περφέρουσιν ἀπότυπων,

Ἄμφοι δρόμοις τα καὶ αἱμφὶ πόνες ἀλεγχοῦσι.

Καὶ ΑΙΒΤΕΣ οὐκ εἰς μαλιγχὸν δράμαν ἐπιτελέσθησαν.

Εἶδεν δὲ αἱμφοτέροισιν εἴροισι, πολὺ δὲν σῶτε.

ΜΕΙΖΟΝΕΙ ΕΙΧΙΔΕΕΙΝ ΑΙΒΤΕΣ κατετρεψοι γεγκάστη,

Εἰσὶν δέντρα πλαιτήραι οὐρανοῖς ἔχοντας.

TG.

DISSERTATIO DE NUMMIS CONTORNIATIS. 99

Τῶν ἀλλών πλευράς, σταθίλω κτένα θ' ἔνεκεν εἰσίν
Πλάστοις τειχίσαν, καὶ κρέατοις εὐθύς ὁρίσαν.

Id est,

MAJORUM autem varia genera multum anteſtant omnibus,

Et quoad rurſus longos, & quoad labores graves.

Et LIBICI poſt hos longinquum curſum conficiunt:

Figuræ autem utrisque ſimiles, præter quod

MAJORIS ASPECTU LIBICI robusti ſunt,

Sed corpore oblongi. LATERIBVS namque amplectuntur

Aliorum laterā, denſumque pectinem, quoniam

Sunt ampliores aspectu, & metiores ad statim arripiendum curſum.

Videtur autem Lybicorum iſta pictura in hiſce equis obſervari poſſe, qui a primaria Afrorum Urbe Carthaginenses, & a primaria origine appellantur Tyrii.

Forſan & superior iſte Nummus, qui Afrorum illum Jovem Ammonem refert, commune quid cum equis hiſce habet, ut Lybius Jupiter exprimatur admirantis habitu obſervans Curriculum iſtum colerem Sidereum coeleſtium, quibus igneos & velociſ terræ ſuæ equos comparari velit, Neptuni ſui inventum Deæ Palladiſ artibus præferens.

NUM. XXXI.

Nummus hic *Trajani Caput* habet Laureatum, cum Inscriptione TRAIANVS. P. F. AVG. altera parte conſuetus maxime *Contorniatorum Typus* eſt, Olympionica ſcilicet *Euthymius*, quatuor equis palmeris vectus. Desumptus eſt ex Angeloni Opere, pag. 100.
Num. 26.

N 2

NUM.

NUM. XXXII.

Nulla adest Inscriptio, nec typus multum differt, nisi quod alio modo depingatur stans cum palma, laurea, & flagello, Olympionica, junctique currant equi. Capitis Epigraphe eadem est cum *Num. xviii.* Exhibet *Patinus* in *Thesauro*, pag. 144.

NUM. XXXIII.

Ex eodem *Patino*, ibidem. Similis supra, *Num. xxi.* hic equorum Palmæ detrito nummo perierunt, sicut ibi laurea in capite atque dextra eadem de ratione abesse videtur.

NUM. XXXIV.

Expressit ita *Patinus* loco citato. Dubito tamen an ille Anguis qui post tergum locatur, recte pro cervicali seu fulcimento dorsi, prout in *Neroniano* vide re licet *Num. iv.* exceptus sit. Luxuriari tamen in eo potuere, nam in simili *Trajani* nostri Nummo, quem profert *Angelonus*, seu *Bellorius*, pag. 108. *Num. 4.* infra *Num. LXVIII.* Mulieri pro fulcro Delphinis caput substernitur; confer infra *Num. LXVIII.* Mulier hæc non alia est quam *Olympias*, cuius nomen in isto *Angeloni*, & in quibusdam, ut *Bellorius* ibi testatur, *Neronianis* adscribitur Nummis.

Alexandrum vero *Magnum* crebro Nummi Contornati exhibent, & postquam *Olympiadem* quoque in *Agrippina* celebrari *Nero* voluit, imitati in reliquis Imperatoribus id sunt Monetarii.

NUM. XXXV.

Trajani Caput exhibet Laureatum, cum Inscriptione DIVO NERVAE TRAIANO. Ab altera parte Circus Maximus est, in quo præter Circenses & solita ornamenta Circi, Apri venatio conspicitur.

Post mortem *Trajani* constat signatum Numisma ex

DI-

DIVI Inscriptione. Etsi autem ex Revocatorum genere esse possit, tamen lubentius cum Præstantissimo Begero, qui publicavit Numisma hoc Tom. III. *Thes. Brand.* pag. 115. ad illa tempora, quæ mox sub *Hadriano* infœcta sunt, retero, & verosimile judico in Spectaculorum istorum memoriam cusum, quorum meminit *Xiphilinus* Lib. xv. pag. 256. τὰ δὲ τεχναρού ὅσα ἐν τῷ Κιόνι αὐτοῦ κατετέθη, οὐδὲ ΑΙ ΘΕΑΙ ΑΙ ΠΑΡΘΙΚΑΙ ἐνομαθεῖσαι ἐπὶ ΠΟΛΛΑ ΕΤΗ ἐγένοντο. id est, & Trajani offæ in Columna ipsius sepulta fuerunt, & *SPECTACULA, QVÆ PARTHICA NOMINABANTUR, per MULTOS ANNOS celebrata sunt.*

Ad Venationem autem Ferarum exprimendam in hoc Numismate APER occurrit, prout idem animal visitur in Nummis *Trajani*, itidem cum Circo Maximo & Circensibus, apud *Onuphrium Panvinium* Tom. ix. *Thesauri Antiq. Rom.* pag. 147. N. II. & III. ita ut in posteriori etiam adsit Inscriptio *OLYMPIA TRAIANA*. Imo etiam sine Circo Venationes ab Imperatoribus exhibitas indicat in *Nerone* & *Vespasiano* Num. v. & III. Variis enim Typis exprimere Festivitatem hanc amarunt, ut in *Nerone* Num. xv. per *Canem* & *Leporem*, sicut & Num. XLV. in *Bassiano-Caracallo*; per *Cervum* etiam Num. XLVIII. in *Alexandro Severo*, & denique per *Cervum*, & *Leporem* & *Canes* indagine clausos, in *Trajano*, inferius Num. LXVII.

Num. XXXVI.

Trajani rufus Laureata agnoscitur facies, verum erosa Inscriptionis pars prior, ita SARI TRAIANO. dubios nos facit, utrum legi debat IMP. CÆSARI an vero DIVO CÆSARI.

N. 3

Typus

Typeum Averse Partis publicavimus jam superius in *Trajanu* quoque Num. xx. Sed quoniam in quibusdam pictura difficit, non negligendam hanc quoque delineationem putavimus, ut disjudicet non tantum *Aequus Lector*, ultra magis ad veritatem accedat, sed & ex integriore forre. Nummo veram ejus faciem atque explicationem petat; Videlicet enim, nisi memoria fallit, similem *Alexandri Severi*, satis adhuc nitidum, quem si opportune hanciscantur, ut spes est, in AD-DENDIS locum illi assignabimus.

NUM. XXXVII.

Inscribitur Nummus hic TRAIANVS P. F. AVG. & Caput Latrreatum *Trajanu* continet cum Stella ad Menum. Et hoc enim signum Contorniatis imprimitur, æque ac Palmæ atque Monogramma P. E. Convenit *Trajanu* Stellæ Symbolum, utpote qdli Orientem domuit, cuius Astrum vel Stella comes in Nummis p̄assim esse solet, qdliq; ut Sidus *Dioscurorum Servitorum* afflictæ Reipublicæ accessit, Romanumque late illustravit Imperium.

EVTYMIUS Athleta Curru Triumphali vehitur in Parte Posteriore, seu potius ipse Imperator, invicto isti Athletæ comparandus, imo longe præferendus.

Nummus ex *Tristano* desumitus est Tom. i. pag. 385.

NUM. XXXVIII.

Sola Inscriptione Olympiōnicae difficit à Nummo xxiiii.

NUM. XXXIX.

Neronis similem habuimus Num. viii. & ut ad Cir-

cen-

censes pertinens; in *Trajanus* a Monetariis repetitus est. Hunc, ut & superiorem, ex *Patini* depropria-
mus *Thesauro*.

Num. XL.

Quantum luxuriatum fuerit à Veteribus in hisce pi-
etatis, ex hoc Nummo apparet, nisi dicamus eundem
typum esse cum *Neronis* illo vi. & *Trajanus* nostri xx.
ut barbaræ istæ literæ, quas aseque fere posse negabat
Erizzo, hæc sint capita, quod tamen non existim;
nimia enim est diversitas, & uterque *Baccho* Typus
convenit, cuius Triumphi in Antiquis Monumentis
satis variari solent.

Subiit vero animum hunc eundem esse Typum, quem
ex *Mediobarbo* ad *Neronis* Num. ix. descripsimus,
ubi & interpretari sumus ista capita, non vero licuit
ipsum dare delineationem, quam nobis opportune ad-
modum hic subministrat Clariss. Eques *Patinus*.

Ut ut sit, thyrsum in hocce Nummo quatit *Bacchus*,
pro Figura Muliebri cum crotalo advolat *Cupido* pam-
pincum racemum cum uvis tenens. *Satyrus* inflat ti-
bias, & *Faunus* iste, cui pedum forsitan excidisse ar-
rosum ab æagine statuendum est, *Virilis*, non Mu-
liebris sexus est. *Tigridum* & *Mulieris* duas simul in-
flantis tibias figura convenient.

Sæpius *Baccho* comes *Cupido* additur, utpote qui
(nec mirum, nam sine *Cerere* & *Vino* friget *Venus*;
unde & *Panteon* ex illis duobus Numinibus conflatum
supplicari sumus in *Alexandri Magni* Nummo
superius Num. vii.) magno illi in nuptiis *Ariadnes*,
aliisque amoribus, adjumento fuit. Nihil itaque mi-
num quod faciem illi porrigit apud *Begerum* in Gemma,

Tom.

Tom. I. pag. 188. quodque botrum tenens manu atque pampinoſ, ad *Bacchi* advolet currum in Nummo nostro, quum & facem manu tenens, Centauris infiſtat, qui eundem *Bacchi* currum trahunt apud *Seguinum* in Nummo *Juliae Domnæ*, pag. 157. repetito a *Montfauconio* Tom. II. Tab. CLV. Num. 8. & denique in magnificentissimo iſto *Bacchi* triumpho, quem ibidem *Montfauconius* Tab. CLVI. ex *Bonarota* repræſentavit, ad currum ejus advolet applaudens manibus, non alio modo, quam exprimitur petulans iſte *Jovis* & *Semeles* puer in lepido *Priapi* honore, inter Gemmas *Gorlæanas*, Tomo II. Num. 191. ut & in Nuptiis *Bacchi*, ubi a *Satyro* sub arbore recumbens detegitur *Ariadne*; quæ pictura in Cameo exſtat apud *Begerum* in *Theſ. Palat.* pag. 34. Ad *Ariadnem* enim non ad *Bacchum* figura dormiens ſpectat, quæ alio ſcenate pariter a *Satyro* detegitur, in gemma etiam Cameo, apud eundem *Begerum* in *Theſ. Brand.* Tom. I. pag. 193.

Satyrus, juuenis adhuc, qui in aliis Nummi hujus Typis potum vel escam videtur præbere Pantheris feu Trigidibus, ſaltem ludere cum illis, hic inflat tibiām. Quod licet alias in ſimili numiſterio *Fauni* præſtare *Baccho* ſoleant, tamen & *Satyri* nonnunquam faciunt, prout juxta *Bacchi* non tantum Hermam illam, apud *Begerum* Tom. I. *Theſ. Brand.* pag. 190. duo ſunt *Satyri*, quorum alter lyram pulſat, alter cicutas inflat, ſed & in ſculptura proſuſ admirabili Gemmæ antiquæ, quæ quondam *Michaëlis Angeli*, pectoris celeberrimi fuit, & nunc inter Theſauros Regis Galliarum adſervatur, Natales *Bacchi* exprimente, ſtar

stat *Satyrus* inter permultas alias figurās atque tibiam inflat. Insignem Gemmam hanc expressam videoas apud *Montfauc.* Tab. **CXLIII.** Num. 1.

Restant duo ista Capita in infima Nummi area, & in medio eorum uvæ racemus, seu Botrus. Inventum hic nobile Dei celebratur, Vitis scilicet instituendæ ratio, quam utriusque Orbi, si per duo Capita designari illum velimus, subministravit, quoque invento æternam sibi famam peperit; nisi malimus Æternitatem, ut saepe, per eadem celebrari. Est & aliquid a tergo capitum, quod utrum ornatus gratia sit adjectum, an aliquid designet, difficile est dijudicare. In similibus huic nostro Typis a nobis relatis, non satis potest præ æruginē dignosci, quid in hac inferiore parte exstiterit. Forsan & Larvæ sunt, non Capita, ut ad Ludos scenicos sit referendus Nummus.

ANTONINI BASSIANI NUMISMATA.

NUM. XLI.

Olympionica in Quadrigis, plane similis *Num. XXII.* nisi quod dextra Lauream non habeat præter flagellum, æruginē forte consumptam.

NUM. XLII.

Olympionica rursus in Quadrigis, Notandum nihil occurrit, nisi nomen ejusdem, quod est, CERVOMTIUS, quale non memini me uspiam inter Victores in Ludis Antiquis legisse, nec recensetur inter reliqua quibus Nummi hi *Contorniati* inscribuntur apud *Eriz-zum* pag. 103. & 104. De nihilo tamen esse non potest; unde existimo respici ad *Neptuni*, qui Deus *Circensibus* præst, filium *Cercyonem*, unde CERCYONTIUS in Nummo scribi potuit tali viro similis Athleta, ipse enim robustissimus fuit palæstrita, qui om-

O nes

nes vincere atque occidere solebat. Meminit ejus *Pausanias* Libro 1. pag. Edit. Gr. Wech. 13. ubi *Cherilum Aehenensem* scripsisse ait, *Cercyonem & Triptolemum* fratres fuisse ex *Amphyctionis* Filiabus, patrem vero *Triptolemo* fuisse *Rharenem*, *Cercyonem* autem *Neptunum*. Cui *Cercyonem* filiam dicit fuisse *Alopen*, ex qua *Neptunus* genuerit *Hippothoonta*, Libro eodem pag. 4. Imo circa finem Libri. 1. seu pag. 37. ab *Alopes* tumulo, sua etiamnum estate, non longe abesse ait locum, qui *Cercyonis Palestra* appelletur, ubi dicebatur *Cercyon* omnes, qui lucta secum certassent, occidisse, praeter *Theseum* tamen, a quo luctandi primis arte fuerit superatus. *Palaestricen* enim primus invenisse dicitur *Theseus*, & ab eo profecta *Palaestritarum disciplina*.

Hujus itaque *Neptuni* filii *Cercyonis* hic propagari memoriam existimo, cui non miror *Caracalum* assimilatum fuisse, virum trucem & *Neptano* ipso immitionem; sive ipse hic *CERCYONTIUS* dici voluerit, sive sequioribus temporibus huic Athletæ potissimum fuerit comparatus.

Hunc vero Nummum cum tribus sequentibus *Thefauro Patini* acceptum ferimus, cuius magnanimæ diligentia si pro iis gratias agamas, non inutiles fortassis erimus debitores, si vicissim lucem aliquam illis pro usu accendamus.

NUM. XLII.

Filium modo habuimus *Cercyonem*, quam bene illi pater *Neptunus* jungitur! qui percussa tridenti terra Equum elicuit, atque hic, ut equorum domitor, feroxem Caballum Capistratum laeva tenet, dextra vero acro-

acrostolum, ex quo ut Maris Deus agnoscitur.

NUM. XLIV.

Ex laboribus *Herculis*, inter alios ejusdem, deperditos forsan, hic Typus ad *Circenses* transferri potuit, nec minori certe jure, quam *Bacchi* *Victoriæ*. Ut ergo *Jovis filius*, uterque fama rerum gestarum totum implevit Orbem. Taurum ferocientem ex *Geryonis* armantis cornu tenet manu altera, altera mentum ejus fablebat, genubus ad armos arcte compressis, ut jam robore suo exutum videoas, qui ferociter fatis repugnat in Nummo *Hadrianopolitanorum* sub *Gordiano Pio* percusso, quem exhibet *Erizzo* pag. 503. cui similis alter ejusdem est *Gordiani*, quem profert *Choulius*, ubi de *Hercule* agit, & repetit in Magno Opere *Montfauconius* Tab. CXXVII. Num. 5. sed qui utrobius male legitur. Scribitur enim Epigraphe ΟΤΑΠΙΑΝΟΝ. ΑΓΧΙΑΛΕΙΝ. cum ita sit concipienda, ΟΤΑΠΙΑΝΩΝ ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ: ut recte legit *Ioannes Vaillantius* in *Nummis Imperatorum Gracis* pag. 148. Anchiale enim Urbs est *Thracie*, ab *Ulpio Trajano* cognomen adepta.

Dixi hunc ex laboribus *Herculis*, quoad armenta *Gerionis* Typum, huc referri posse, neque tamen affirmavi, quoniam mihi alia submascitur interpretatio, quæ verior videtur, & ad *Circenses* vel certe *Athleticos Ludos* aptior. Quis nescit nobilem illam *Herculis* cum *Acheloo* luctam? Hanc descripsit copiose *Ovidius* Lib. ix. *Metamorph.* Fab. 1. Hæc ita in *Chouliano* depingitur Nummo, ut fractura inclinatum jam alterum cornu videoas. Sed utrumque Nummum ipse describat *Ovidius*. Versus ejus sunt Lib. ix. versu 80. ubi ita loquitur *Achelous*.

O 2

Sic

*Sic quoque divicto restabat tertia TAURI
FORMA TRUCI; TAURO mutatus MEM-
BRA, rebello.*

*Induit ille TORIS A LÆVA PARTE LA-
CERTOS,*

*Admissumque trahens sequitur, depressoque du-
ra*

*CORNUA figit humo, meque alta sternit are-
na.*

Non aliter in nostro Nummo a lœva parte Toris Tauri lacertos suos induit Hercules, & jam jamque ad terram trahenti similis est. In Chouliano autem, ubi Achelous, seu falsus ille taurus (ut & in Erizzi Nummo) fingitur resumpsisse impetum alte in posteriores erectus pedes, lœvum illi cornu diffringit Jovis & Alcmenæ filius. Pergit enim ita Ovidius versu 85.

*Nec satis hoc fuerat: rigidum fera DEXTERA
CORNU*

*Dum tenet, INFREGIT, truncaque a fronte
revellit.*

*Caracallus itaque ut Neptuni filio Cercyonī, ita &
Jovis famoso illi Herculi assimulatus fuit.*

NUM. XLV.

Nihil habet quod non in prioribus sit dictum.

NUM. XLVI.

Inter præstantiora hujus generis numerari meretur. Capitis Inscriptio esse traditur ab Erizzo hæc, ANTONINVS. PIVS. AVG. e regione capitis Palma inciditur. Magnum idem asserit Numisma pag. 432. boni metalli, & toto exstare pectore Imperatorem.

In aversa parte *Bacchus* cernitur stans, muliebriter

briter pellucidia veste *Coa* amictus , de qua veste ad Nummum nostrum apposite *Horatius* Lib. I. Satyr. II. verfu 101.

Altera nil obstat : COIS tibi pene videre est

Vt NUDAM : ne crure malo , ne sit pede turpi :

Metiri possis oculo latus.

Scilicet , ut belle Plinius *Telas* (bombyces) aranearum modo texunt ad vestem luxumque fæminarum , quæ bombycina appellantur . Prima eas redordiri , rursusque intexere invenit in Cœo mulier *Pamphila* Plateæ filia , non fraudanda gloria excogitatæ rationis , ut *DENUDET* fæminas vestis .

Lucretius appellat *Cea* Lib. IV. verfu 1124.

Et bene parta patrum fiunt anademata , mitræ ,

Interdum in pallam , ac Militensia , Ceaque vertunt.

Et *Ceos* enim & *Cea* , quæ aliis *Co* , *Græcis* vero *Hydrussa* , Insula hæc appellatur , juxta *Plinium* Lib. IV. Cap. XII. *Ex hoc* , addit ibidem , profectam delicatiorem fœminis vestem , auctor est *Varro* . Nec solis fœminis , nam ut Naturæ ille Interpres animadvertisit Lib. XI. Cap. XXIII. *Nec puduit has vestes usurpare etiam VIROS* , levitatem propter festivam . In tantum a lorica gerenda discessere mores , ut oneri sint etiam vestes .

Nec *Baccho* male convenit talis vestis , vini Deo & lætitiae datori , quum per merum soleat perlucere veritas , & per poculorum hilaritatem rumpi taciturnitas .

BIO. SIGEBERTI HAVERCAMPPI

Decet pariter comitatus; Tibicina illa binas inflans tibias, prout & jam superius vidimus; Puerulus ille seu pastor, lætitiam exprimens temporum, læva uvas, dextra baculum pastorale, seu pedum gestans; ex duabus reliquis Figuris, quarum evanuisse vetustate partes inferiores in Nummo videntur, altera, dextra thyrsum quatit, læva coronam gestat; altera, palmam attollit & ostentat; quæ duo fatis ostendunt ad *Circenses* Festivitates Numisma hoc pertinere. Victor ipse *Bacchus*, clarusque Tropæis *Indicis*, hastam læva tenet, dextra vinum ex cantharo in pantheriscum effundit, quo habitu in infinitis Nummis celebrari solet.

Et quoniam quatuor visuntur figuræ, cogitare quis posset quatuor Anni Tempestates exprimi, quod tamen non puto, quum Symbola sic vix satis convenient, magisque palmæ quam spicæ similitudinem habeat id, quod figura ista manu tenet, omnesque Bacchantium ritu exprimantur.

ALEXANDRI SEVERI NUMISMATA.

Num. XLVII. & XLVI.

Facile agnoscitur *Alexandri Severi* facies Leonis superbiens exuviis, quum & Principem hunc, æmulum famæ & virtutum *Magni* istius evincat Inscriptio ALEXANDER. Recte enim Erizzo pag. 483. non ad *M. Commodum* pertinere affirmavit, sed ad *Alexandrum*, adductis locis ex *Historia Augustæ* scriptoribus, ex quibus patet, optimum hunc Imperatorem, & Magno isti æquatum a Senatu, Milite atque Populo fuisse, & ipsum laudem istam minime detrectasse. *Alexandri*, inquit Lampridius Cap. v. nomen accepit, quod in Templo dicato apud Ar-

Arcenam Urbem Alexandro Magno, natus esset, quum casu illuc, die festo, Alexandri pater cum uxore patriæ solennitatis implende causa venisset. Cui rei argumentum est, quod eadem die natalem habet hic Mammææ Alexander, qua ille Magnus excessit e vita. Inter omnia quoque Imperii ipsi fuit Olympias nomiae nutrix, & nutritor Philippus, aliaque a Magno isto defuncta. Idem Lampridius in ejus Vita, Cap. xiii. Omina Imperii hec habuit; Primum quod ea die natus est, qua defunctus vita Magnus Alexander dicitur: deinde, quod in Templo ejus mater enixa est: tertio quod ipius nomen accepit. & paullo post: His accessit, quod nutrix ei Olympias data est, quo nomine mater Alexandri appellata est. Nutritor Philippus provenit casu unus ex rusticis, quod nomen patri Alexandri Magni fuit.

Dixi superius ipsum laudem hanc, *Alexandro* scilicet comparari, minime detrectasse, non tamen ita ut appeteret sic appellari, sed ut solida laude ipsum æquaret, imo temperatis animi virtutibus vinceret. Testis idem Lampridius, delatum a Senatu, inter alia gloriofa nomina, illud Magni constanter recusasse. Ita enim scribit Cap. vi. Recusavit & MAGNI nomen, quod ei quasi Alexandro est oblatum, Senatus judicio. Nam, ut innuit idem Cap. xi. acclamatum illi fuit: *Magne Alexander Dii te servent. Si Antonini nomen repudiasti, Magni prænomen suscipe. MAGNE ALEXANDER, Dii te servent.* Pergit dein: *Et quum sèpius dicebant; Alexander Augustus ait: Facilius fuit P. C. ut Antoninorum nomen acciperem: aliquid enim vel affinitati deferrem, vel consortio nominis Imperialis;*

MA-

MAGNI vero nomen cur accipitur? quid enim jam *Magnum* feci? quum id *ALEXANDER* post *MAGNA* gesta, Pompejus vero post *MAGNOS* triumphos acceperit. Quiescite igitur, Venerandi Patres, & vos ipsi *Magnifici* unum me de vobis esse censeite potius, quam *MAGNI* nomen ingerite. Itaque uni adolescenti, quæ ejus verba sunt Cap. xii. *Sennatus totus persuadere non potuit*, ut vel Antonini, vel *MAGNI* nomina susciperet. Atque ita nudi nominis contemptor, virtutes *Magni* istius magnanimititer imitatus est. Ad quas ut sese conformaret, legit & *VITAM ALEXANDRI*, quem præcipue imitatus est: et si in eo condemnabat ebrietatem, & crudelitatem in amicos. Cap. xxx. Elaborabat denique, ut rursus idem Cap. l. ut *DIGNUS ILLO NOMINE* videretur, imo ut *Macedonem* illum vinceret, dicebatque inter *ROMANUM ALEXANDRUM* & *MACEDONEM* multum interesse debere. Nec tantum militiam ad ejus morem accommodavit exercitumque ornavit; sed & ipsum *ALEXANDRUM MAGNUM* inter *Divos*, & optimos in *Larario Majore* consecravit. Cap. xxxi. unde præsedisse Agoni narratur Cap. xxxv. maxime vero *HERCULEO* in honorem *MAGNI ALEXANDRI*. Indolem quidem ejus excelsam hæcce ostendunt ex Cap. eodem: *Oratores & Poëtas* non sibi *Panegyricos* dicentes, quod exemplo Nigri Piscennii stultum dicebat, sed aut orationes recitantes, aut fæta veterum, quos ante retuli, libenter audivit: libentius tamen, si quis ei recitavit *ALEXANDRI MAGNI laudes*. Unde adducor, ut credam illa *Lam-*
pri-

Lampidii Cap. xxv. ALEXANDRI HABITU NUMMOS PLURIMOS figuravit: & quidem *ELECTREOS aliquantos*, sed plurimos tamen aureos, non accipienda de ipso Imperatore, ut in Nummo nostro, habitu *Alexandri Magni* efficto, verum ipsius *Alexandri Macedonis* vultu insignitis Nummis, quos idem quasi ita restituit, prout infiniti Nummi *Augusti*, *Vespasiani*, *Antoninorum* &c. ab aliis Imperatoribus sunt restituti.

Prior pars hujus Nummi petita est ex *Angelono* pag. 230. Num. 4. nam *Erizzo* illam non protulit, licet partem posteriorem pariter expresserit pag. 483. impressam idem e regione oris Palmam dicit; at apud *Angelonum* quid quasi duplex Z. implicatum invicem comparet. Puto duplarem palmam decussatim expressam fuisse, nam Notam hanc in aliis similibus nondum animadverti.

Circus, qui jam saepius in aliis exhibitus fuit Nummis, etiam in nostro hoc apparet. Neque hoc mirum, nam & Agonothetæ munus obiisse in Ludis *Gracanis* docet *Lampridius* in ejus *Vita* Cap. xxxv. *Agoni presedit, & maxime HERCULEO in honorem MAGNI ALEXANDRI.*

Herculis itaque in morem, quem &c., ut generis sui auctorem fecutus est *Alexander*, Leonis exuviis quoque hic Princeps ornatur, cuius Oris habitus agnoscitur juxta ejusdem *Lampidii* delineationem Cap. iv. *Et erat CORPORIS VENUSTATE DECORUS, ut hodieque in PICTURIS & in statuis videmus. & paulo post: erat praeterea cunctis hominibus amabilis.*

NUM. XLIX.

Pars anterior hujus Nummi eadem plane est cum priori, ut docet nos *Angelorus* pag. citata ad Num. 5.

In posteriore hac *Bellerophontis* habitu super *Chimeram* eques vehitur Imperator, nam canente *Oppiano* Libro *Cyneg.* I. versu 231.

ΙΠΠΟΣ οὐερ νεφέων ΧΙΜΑΡΟΚΤΟΝΟΝ ἵγαγε ΦΩΤΑ.

**EQUUS supra nubes CHIMERICIDAM vexit
VIRUM.**

Nihil vero mirum hunc Typum, qui alias passim in *Corinthiorum* Nummis observari solet, in *Contorniato* hoc inveniri, nam ad Ludos *Circenses* facit quam maxime, quum & ipse *Bellerophon* tradatur *equo* viciisse in *Isthmicis Corinthi* Ludis, apud *Hyginum* Fab. cccclxxiiie. quem ideo alatum equum confundisse tradunt, *Pegasoque* insidentem fecerunt. Nam & in nostro Nummo, archetypo scilicet ipso, alas *Pegasi* efficere existimò laciniam illam vestis, quæ longa nimis pro militari viro, quasi vento in altum sinuantur.

Tricipitem certe *Chimeram*, flamas violenta libidinis ore vomentem, domuit *Bellerophon* ille *Alexander*, dum omnia monstrata *Varii* istius *Heliogabali* correxis in Republica, illamque detatoribus, furibus, similisque farinæ monstros liberavit; Princeps longè optimus, & meliore vitæ exitu dignissimus, in hoc etiam *Magno* illi similis, quod in flore ætatis perierit, cunctisque ingens fui desiderium reliquit.

CON-

DISSERTATIO DE NUMMIS CONTOURNIATIS. 115
CONSTANTINI MAGNI NUMISMATA.

NUM. L.

Ad *Constantinum Magnum* hunc Nummum referit *Patinus* in *Thesauro* suo pag. 208. ejus enim faciem hic & sequens referunt. Bustum Imperatoris cernituf pectorē loricato, dextra lancea armatur, læva equum fræno tenet; plane tū inferius Num. LXXI. & LXXII. *Decentius & Desiderius*. Et hic Typus in *Contornatio* illo *Homeri Num.* I. inferius pariter observatur, ubi cernitur Athleta manu equm ducens. Adeō & ejusdem rei Symbolum Palma, hic quidem retro Caput posita.

Iti Aversa Parte Athleta cernitur nudus, dextra elatum tēnēns Flagrum, læva Palmam dimissam, additū Inscriptio VRSE VINCAS. quem ejus temporis nobilis Athletam fuisse existimo, cui jam palmam adepto, ut plures referat, optatur.

NUM. LI.

Et hoc *Constantini Magni* caput est, pectorē chlamydato, Caput cristata tegit galea. Ante Faciem Palmæ ramus, ut in reliquis insculptus est.

Ab altera parte Athleta superiorē similis conspicitur, verum Palmam gestat erectam, lorica ipse, ut videatur, & galea armatus. *Olympiv* illi nōmen fuisse addita Inscriptio OLYMPIVS docet; nisi dicendum forte, ipsum Imperatorem *Constantinum* hic dici *Olympium*, prout olim *Hadrianus*, cujus exstant varii cūm Inscriptione hac Nummi. Ita enim in singulari libello *Claudi Nicasi*, de *Nammo Pantbeo Hadriani Imperatoris*, pag. 15. Ephesorum occurrerit Numisma, in quo circa *Hadriani* caput hæc legitur Epigraphic A Δ P I A-

ΝΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΟΑΤΜΠΙΟΣ. sicut & *Laodiceorum* apud eundem in *Appendice* pag. 5. ΑΥΤ. ΚΑΙ ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. ΟΑΤΜΠΙΟΣ. quem titulum tantopere affectavit *Hadrianus* iste, ut & alium sibi Nummum ab *Eleis* percuti passus sit, in quo ab altera parte Imperatoris cum titulo ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. exstet facies, ab altera *Jovis Olympii* cum Epigraphe ΗΑΕΙΩΝ.

Nec mihi quis opponat indignum *Christiano* Principe epitheton, quum in confesso sit & nimis multo ostendant superstites ejusdem Nummi, in quibus vel falsi iti laudantur Dii, vel ipse iis comparatur, inscripti *JOVI CONSERVATORI*. ut & *MARTI PATRI PRO PUGNATORI*. & *MARTI PATRI CONSERVATORI*. item *SOLI INVICTO COMITI*. qui omnes præ manibus sunt, & exstant apud *Bandurium* pag. 215.

HONORII NUMISMATA.

Num. LII.

Idem mihi videtur cum sequenti, deleto in hoc temporis injuria Athletæ nomine. *Bandurius* aliud quasi *Honorii* profert, verum illud *Decentia Numisma* vindicatur infra *Num. LXXI.*

Num. LIII.

Caput *Honorii* redimitum. Corona ex Margaritis contexta, ad pectus cum Paludamento. a sinistris in area est litera illa ex P. & E. conflata, quam *Bandurius* pag. 543. *Christi* Monogramma esse existimat.

Ab altera parte Olympionica Quadrigis vehitur, Triumphantium ritu, Coronam gerens dextra, sinistra Palmam. Epigraphe hæc est, *EVTIMI VINCAS.*

Ope.

Operæ pretium est, andire, quæ Celeb. *Du Cange* in Dissertatione sua de *Inferioris Ævi Numismatibus* ad Numismatis hujus explicationem affert. Sunt autem hæc ejus verba. pag. 43. „ Longè alterius generis „ sunt nummi, ad Virorum Illustrum qui prioribus sacerdotibus, revocandam memoriam cusi ab Imperatoribus, quorum alii inde *Revocati*, alii *Contonati*, ab Antiquariis appellantur, Prioris generis multò plures habentur ab ipsomet *Augusto* & successoribus cusi, de quibus h̄ic non est sermo: posterioris verò tum primum occurunt post *Constantini M. ævum*, atque adeo circa *Honorii* tempora, in quibus primas tenet æreus ille Medallio, in cuius anticâ parte idem *Augustus MAJORI HABITU FACIEI* effingitur, ut loquitur *Constantinus M.* in quadam Constitutione, cum hac *Inscriptione HONORIO AVGUSTO*; in posticâ expressus conspicitur vir triumphantis specie, laureâ caput cinctus, dextrâ flagellum, sinistrâ palmam tenens, curru quadrijugo vectus, cum inscriptione; *EVTYMI NICA* ita ut penè geminus sit alterius Medallionis qui à *Nero* ne primum cufus est, in quo alterâ facie ipse effingitur, cum inscriptione, *IMP. NERO. CÆSAR. AVG. P. M.* in alterâ, vir eodem habitu, quo suprà, curru perinde quadrijugo vectus, cuius equi palmis ad capita insigniuntur, cum hisce characteribus, *EVTYMUS*. Qui quidem eximius est Olympiæ vīctor *Euthymius*, seu *Euthymus*, *Pyceta Locrensis*, de quo *Plinius* hæc ait: *Consecratus est vivus sentiensque ejusdem orationi jussu, & Jovis Deorum summi astipulatu Euthymus Pyceta, semper Olympiæ vīctor, & semel vīctus*

„ *Euthymii* istius insignis Pugilis , meminit præterea *Æ-*
 „ *lianuſ* ; hujus autem memoriam revocavit *Nero* , quod
 „ ille quadantenus inter certaminum Deos Præfides ha-
 „ beretur , utpote consecratus , quo modo ferè Olym-
 „ pionicæ omnes apud Ethnicos pro Diis habebantur ,
 „ ut auctor est *Joannes Chrysostomus* , ipseque *Nero*
 „ Circi certamina plus æquo amaret : non vero , uti
 „ conjicit *Constantius Landus* , quod aurigationi im-
 „ pensius studuerit , ut de eo testatur *Suetonius* . Non
 „ enim *Euthymius Auriga* , sed *Pugil* , seu , ut à *Pla-*
 „ *nio* vocatur , *Pycta* , quā etiam voce , eadem no-
 „ tione , utuntur *Seneca & Tertullianus* : Curru vero
 „ vehitur , quemadmodum Hieronicæ consueverant
 „ deduci coronati per medium stadium , triumphantium
 „ ac ovantium specie , Palmam deferentes , quæ co-
 „ rum propria erat . *Neronianum Euthymii Medallio-*
 „ nem revocavit , seu recudit *Trajanus Imperator* , in
 „ cuius facie alterā ipse effingitur , cum hac inscriptio-
 „ ne , *T R A J A N V S P. F. A U G.* in alterā simili habitu
 „ *Euthymius* , nisi quod Flagellum dextrā tenet , cum
 „ in Neroniano Spiculum , sed perperam , eidem tri-
 „ buatur ; præterea in Neroniano binæ laureæ invicem
 „ colligatae subsint curru , diductæ in latitudinem .
 „ In *Trajaniano* perinde inscribitur , *EUTHYMIVS* . *Tra-*
 „ *janianum* servat Gazophylacium Regium . *Neronias-*
 „ *num* denique & *Trajanianum* revocavit etiam , ut
 „ diximus , *Honorius Imperator* : sed *Honorianus* in
 „ inscriptione differt ab aliis , cum hæc verba partim
 „ exefa præferat , *E U T H Y M I N I C A* . Quæ quidem
 „ eadem fermè sunt , quæ Præcones efferre solebant , cum
 „ qnis victor existebat in certaminibus , apud *Laēr-*
 „ *tium*

„tium, Νικᾶ Διέξπερτο, & apud *Xiphilinum* in Nero-
 „ne, Νέων Καῖσαρ οὐκα τὸν ἐγών. Inde fluxit fa-
 „miliaris apud *Græcos Christianos* formula, I.C. XC.
 „NIKA, & apud Latinos, CHRISTVS VINCIT,
 „CHRISTVS REGNAT, CHRISTVS IMPERAT,
 „cum ii victorias soli Deo adscriberent: ut & rufsum
 „illa *Græcorum*, post devictum à *Constantino*, vir-
 „tute Crucis, quam in cælo, vel in somnis, uti vult
 „*Lactantius*, viderat, *Maxentium*, στρατὸς revixisse, de
 „quā egimus. Hinc etiam fortean acclamations po-
 „pulares ad Imperatorem in Circis, NIKA, vince, à
 „quā famosa illa seditio sub *Justiniano* nomen accepit,
 „quod esset πονθεμα τῶν διμων, tesseræ factionum, ut
 „auctor est *Evagrius*. Libro IV. Cap. XIII.

Hæc ipsa cum repetiisset citato loco *Bandurius*,
 addit. „Sic Doctissimus *Ducangius*, qui quidem fal-
 „litur, dum in hoc Nummo NIKA legit, cum legen-
 „dum fuerit VINCAS. „In aliis scilicet *Græca*, in aliis
Latina observatur Inscriptio.

NUM. LIV.

Numismatis hujus Pars Anterior plane convenit cum:
Num. LIII. Ab Averfa Parte Olympionica Quadriju-
 go invehitur Currus, Lauream Coronam dextra te-
 mens, lœva Palmæ ramum. Singulos Equos totidem
 Palmæ ornant, & ipsius Quadrigæ Sella figura Crucis
 conspicua est. Numisma ambit ratis Inscriptio, SPE-
 CIOSVS DIGNVS EVGENIVS ACHILL. DESI-
 DEREUS. quomodo ex ipsius Numismatis inspectione
 contra Ill. *Spanheimum* & *Mediobarbum* legit *Bandu-*
rius pag. 544. Hi enim legerant. ACHILLIS SI-
 DEREVS. vel ACHILLES SIDEREVS.

Ea-

Facile apparet Acclamationem hanc ad ipsum *Honorium* Imperatorem pertinere, non vero Athletæ cuiusdam complecti nomina. Sicut autem *Amazonium* tempore *Dionis*, & juxta ejus testimonium, appellabant *Commodum*, sicut *Herculem*, & *Apollinem* dixerunt quondam *Neronem*, juxta eundem; ita *Honorium* tanquam *Achilli* parem, Desideratum a republica, Nobiliter natum, Imperio dignum, & speciosum Imperatoria Forma sua celebrarunt. Quod ipsum in *Circensi* Lætitia unaninem Populi vocem fuisse satis ostendunt illa *Claudiani de vi.* *Honorii Consulatu* versu 606.

*Nec tibi venales captant æraria plausus
Corruptura fidem. Meritis offertur inemitus
Pura mente favor. Nam munere carior omni
Obstringit sua quemque salus. Procul ambitus er-
ret.*

*Non quærat pretium, vitam qui debet amori.
O quantum populo secreti Numinis addit
Imperii præsens Genius, quantamque rependit
Majestas alterna vicem, cum Regia CIRCI
Convexum gradibus veneratur Purpura vulgus,
Assensuque cave sublatus in æthera vallis,
Plebis adoratæ REBOAT FRAGOR, UNAQUE
totis*

Intonat Augustum Septenis Vocibus ECHO.

PLACIDII VATENTINIANI NUMISMATA.

NUM. LV.

Inscriptio D. N. PLA. VALENTINIANVS P. F.
AVG. Numisma hoc pertinere docet ad *Flavium Placi-*

ridium Valentinianum , qui Constantino Patricio &
 Galla Placidia , Sorore Honorii natus , a Theodosio
 Juniore , qui tum Orientem tenebat , ad Occidentis
 Imperium , defuncto Honorio , est proiectus. Huic
 inter fidissimos atque fortissimos Duces Bonifacius fuit ;
 qui hoc celebratur Numismate ; ad cuius Interpretatio-
 nem Doctissimi Viri Caroli Du Cange adscribere ipsa
 verba maluimus , quam immutando paullum nostra fa-
 ccere. Scribit itaque in hunc modum Opere Laudato
 superius , pag. 41. „ Præ cæteris autem Numismatibus ,
 „ maximè post ævum Constantini , quæ magnorum viro-
 „ rum , vel fortissimorum Ducum honori quodammodo di-
 „ cata , ab ipsis Augustis cusa sunt , non comtemnen-
 „ dæ perinde raritatis est Placidii Valentiniani æreus
 „ Medallio , quem ex Regio Thesauro depromtum in
 „ eo opere exhibemus , in cuius antica facie idem con-
 „ spicitur Augustus cum diadema lapillis ac margaritis
 „ contexto , incisusque ad vultus latus ramus Palmeus.
 „ Aversa autem Bonifacium triumphantis specie exhi-
 „ bet : quadrigæ enim insidet ille , militari habitu ,
 „ σίφανόν τε δάφνης ἀρδησάμβῳ , ηγετῶν κλέον , non ἡ
 „ τῇ δεξιᾷ , ut triumphantem describit Zonaras , sed in
 „ sinistra ; qua præterea , ut est apud Valerium Maxi-
 „ mum , triumphalis currus habens retinet : dextra
 „ vero una cum corona laurea flagellum tenet. Currus
 „ ipse quo vehitur , & quem quatuor trahunt equi , jux-
 „ ta illud Nasōnis ,

„ Quatuor in niveis aureus ibis equis ,
 „ τε πύργος αειφερῆς τείχου , instar turris rotundæ confe-
 „ ctus cernitur , uti triumphantium currum repræsentat
 „ idem Zonaras. In inferiori nummi parte quatuor
 Q „ de-

„describuntur Monogrammata. Jam vero *Bonifacius*,
 „quem ut *virum bellicis artibus præclarum* prædicat
 „*Prospere Aquitanus*, *μαρτυρος* vocat *Olympiodorus*,
 „tum primum inclaruit, cum *Ataulphus Gothus Massiliam*, celeberrimam in *Gallias* urbem, intercipere
 „tentavit. Ejus enim consilio acriter obstitit *Bonifa-*
 „*cios*, à quo vulneratus *Ataulphus*, vix salvus in
 „sua se tentoria recepit, *Massiliensibus Bonifacium li-*
 „beratorem suum extollentibus ac prædicantibus, quod
 „quidem gestum antequam *Ataulpho* nupta esset *Placi-*
 „*dia*. At extinctis ipso *Ataulpho*, & *Constantino*
 „*Augusto Placidia* conjugibus, eidem *Augustae*, cum
 „à fratre *Honorio Constantinopolim* relegata est, solus
 „pene fidem servans, ex *Africa*, cui *Prætor* præerat,
 „pecuniam submisit, obsequia sua impendit, nihilque
 „non egit, ut non intermissam, si non amissam, re-
 „cuperaret illa *Augustam* dignitatem. Erat *Bonifa-*
 „*cios*, inquit *Olympiodorus*, vir heroicus, qui cum
 „multis sæpe gentibus barbaris strenue pugnavit, pau-
 „cis interdum copiis adhibitis, interdum pluribus, non-
 „nunquam vero & singulari certamine: atque, ut ver-
 „bo absolvam, qui *Africam* à barbaris variisque natio-
 „nibus provinciam hanc incursantibus liberavit. A
 „*Placidia* deinde, quæ tum *Augustam* receperat ap-
 „pellationem, ex *Africa* in *Hispanias* evocatus anno
 „ccccxxii. ut *Castino*, Magistro militum, contra *Vanda-*
 „*los* bellum gerenti adesset, *Castino* socium habere de-
 „dignante, in *Africam* est reversus: quod *Reipubli-*
 „ca multorum laborum & malorum sequentium ini-
 „tium fuit, ait *Prospere*: *Aetius* quippe *Bonifacium*,
 „quocum occultas foyebat similitates, cuique invide-
 „bat,

„bat, ut potestatis suæ potentiori æmulo, ad *Placi-*
 „*diam* detulit, quasi *Africam* omnem sibi afferere co-
 „gitaret: additque verum deprehendi posse, si *Romam*
 „acciretur. Præmisserat interim *Aëtius* arcanas ad *Bo-*
 „*nifacium* literas, per quas significabat insidiari, sibi
 „Imperatoris matrem, & eripere vitam velle. Cum
 „igitur accitus *Bonifacius* venire renuisset, missi sunt
 „*Mavortius*, *Galbio*, & *Saonecis*, Duces, qui bello
 „cum *Bonifacio* contenderent: quibus cæsis, suffectus
 „est *Sigiswltus* Comes. Gesta hæc anno ccccxxvii.
 „qua tum tempestate evocati ex *Hispaniis* à *Bonifa-*
 „cio in axilium *Vandali* in *Africam* trajecerunt, è qua
 „non nisi sub *Justiniano* exacti sunt. *Aëtii* interea
 „dolo patefacto, *Bonifacius* à *Placidia* in *Italiam* re-
 „vocatur. Venit ille, benigneque exceptus, & Ma-
 „gistri militum dignitate, quâ tūm potiebatur *Aëtius*,
 „donatus est anno ccccxxxii. Scribit *Procopius*, &
 „ex eo *Theophanes*, *Bonifacium*, priusquam in *I-*
 „*taliam* reverteretur, precibus ac promissis ampli-
 „simis *Vandalos*, ut ex *Africâ* decederent, frustra
 „persuadere conatum; cum recusantibus bello conten-
 „disse, & ab iis semel ac iterum bello superatum, ac
 „demum auxilia conquisitum in *Italiam* trajecisse.
 „Ingens exinde bellum inter *Bonifacium* reducem &
 „*Aëtium* gestum est, initoque prælio, *Aëtius Boni-*
 „*facium* secum congradientem vulneravit illæsus, qui
 „tertio post mense ex vulnere, quo fauciatus fuerat,
 „interiit. Insigne illud est quod refert *Marcellinus*
 „Comes, *Bonifacium* morientem, *Pelagiam* uxo-
 „rem suam, valde locupletem, nulli alteri, nisi *Aë-*
 „*tio*, ut nuberet, exhortatum. Hæc necessario præ-

"mittenda fuere, ut non modo quis esset Bonifacius
 "in Medallione effictus, agnosceremus, sed etiam
 "quando Nummus idem cufus est à Valentiniano: quod
 "dubio procul post Bonifacii ex Africá reditum, &
 "cum Magister militum dictus est, factum existimare
 "licet, non quod ante hæc tempora nullam aliam bel-
 "licam expeditionem suscepérunt, aut victoriam ade-
 "ptus sit, ex quibus decerni eidem potuerit Triumphus;
 "quod prædicta refellunt: sed quod à Valentiniano
 "ætate paululum provectioni cufus videatur Medallio,
 "qui antea excudi non potuit, cum, antequam idem
 "Valentinianus Augustus dictus esset à Theodosio Junio-
 "re anno ccccxxv. inter Placidam Augustam & Boni-
 "facium bella intercederent, quæ circa annum ccccxxii.
 "coepit, non nisi decimo post sunt sopita: quâ tempe-
 "state, reverso Bonifacio, Valentinianus, qui tum
 "ætatis, quem in nummo præfert, annum decimum
 "tertium attigerat; seu potius mater Placidia, virum
 "de Republicâ bene meritum, victoriis celeberrimum,
 "innocentem, & per calumniam falso delatum, sibi
 "demereri volens, hocce honoris & benevolentiae sym-
 "bolo exornavit. Sed quid denotent subiecta Mono-
 "grammata, quorum tum primum, ni fallor, usus
 "in nummis, fateor mihi prorsus ignotum, neque ipse
 "forte Apollo divinet. Similem nummum, sed au-
 "reum, descripsit Octavius Strada, in hoc ab æreo
 "nostro diversum, quod in aureo Bonifacii caput ra-
 "diis cinctum appareat, curvusque non ab equis, sed
 "à cervis trahatur, quo modo Helagabalum processi-
 "se in publicum, quatuor cervis junctis ingentibus,
 "scribit Lampridius: & in Aureliani Augusti Trium-
 pho

"pho currum extitisse quatuor cervis junctum, qui
 "fuisse dicebatur Regis Gotborum, Vopiscus: nisi
 "quod cornua esse existimavit Strada, palmæ fuerint
 "equorum capitibus affixæ, ut in aliis conspiciuntur,
 "maxime Neronis, qui Euthymium præfert in aversa
 "facie, & in eo quem in Honorio descripsimus, qui
 "PANNONI NIKA, pro inscriptione præfert. Se-
 "verus in Epistola ad Salvium: Scimus enim palmi-
 "geras bijuges, ubi è Circo recesserint, quietissime
 "stabulari. Illos non jugis formido, non ambiguæ
 "palmæ sollicitant, sed demum pacatis adfixi præse-
 "pibus, timere jam nesciunt hortatorem, &c. Cer-
 "vos autem ejusmodi πλατυκέφατοι, palmatos vocat Ju-
 "lius Capitonius in Gordiano: quorum scilicet cor-
 "nua natura finxit in palmas. Monogrammata non o-
 "mnino eadem sunt quæ in æro, quæ ob nummi for-
 "tean exiguitatem haud bene expressit Monetarius, aut
 "minus percepit Strada.

Hæc ipsa Cangii verba ubi produxit Bandurius
 pag. 574. Ita pergit. „ Hæc Cl. Ducangius, & qui
 „ dem recte, ut mea fert opinio, nisi quod Placi-
 „ diam ante annum ccccxxii. Augustam receperisse ap-
 „ pellationem, eoque anno Bonifacium Africam occu-
 „ passe, bellaque hunc inter & Placidam intercessisse
 „ integrum ferme decennium scribit. Nimirum Placi-
 „ dia Augusta dicta est ab Honorio Fratre anno ccccxxi.
 „ Anno sequenti Bonifacius, cum Castinus ejus socie-
 „ tatem in administrando bello adversus Vandulos re-
 „ spuisset, in Africam secessit. Erat tum Placidia
 „ summo in honore apud Fratrem, sed anno ccccxxiiii.
 „ similitates inter eos exortæ, pæne in apertum bel-
 lum

„ lum prorupere; *Placidia* denique ejecta Ravenna,
 „ *Constantinopolim* secessit, solusque *Bonifacius*, tum
 „ *Africæ Comes*, gravissimis difficultatibus confli-
 „ ctatæ pecunias subministravit, ejusque admini-
 „ stratio utilis Imperio fuit, usque ad annum cccxxvii.
 „ quo denique capiti suo cavere coactus est, ea de
 „ ratione, qua *Ducangius* scribit.,,

Quum itaque tantus vir hic *Bonifacius* fuerit, ni-
 hil mirum, eundem ut Spectatissimum Victorem hoc
 Numismate celebrari. Illud antem aureum Numisma,
 cuius, ut apud *Stradam* depictæ, mentionem facit
Ducangius, videre licet inferius Num. LVIII.

Literas illas, continuo fere & miro invicem conne-
 xu depictas in infima Nummi area, ita interpretor,
DOMINA NOSTRA PLACIDIA AVGSTA RE-
STITIVIT.

Num. LVI.

Antequam de hocce Numismate tantæ magnitudi-
 nis, seu molis, & singularitatis, Dissertatiunculam in-
 stituamus, præmittenda ejusdem erit notitia, prout
 nobis a Clariss. *Bandurio* subministratur. Postquam
 itaque illud delineavit, ita pergit: „ Hunc rarissi-
 „ mum, imo singularem Numimum, & qui in *Medio-*
 „ *barbo* deest, *Camelus* primus omnium exhibuit in-
 „ ter cæteros Nummos Reginæ *Christinæ*, sed in eo
 „ legit PLATEA S. PETRI. cæteraque jejune de-
 „ scripsit hunc in modum, *Instrumentum cum tribus*
 „ *figuris*. E Cimelio Reginæ *Suecorum* in *Gazam*
 „ Principis *Odeschatchi* translatus est Nummus, illic-
 „ que conspectus est a R. admodum *P. Daubenton*,
 „ Sociecatis *Iesu* sacerdote, qui nunc Catholico Regi

“^a

a Confessionibus est, & ejus cura ἐκτυπων Nummi
 „ *Parisios* perlatum est ad Erud. *Harduinum*, qui
 „ illud nobiscum pro sua humanitate communicavit:
 „ Porro Nummus hic eadem omnino est magnitudine
 „ qua cœlatura. *Hydraulicum Organum* hic exhibe-
 „ ri diximus, *Harduinum* secuti, qui præterea mo-
 „ nuit, idem *Vaillantio* antea in mentem venisse: aliis
 „ tamen Puteus est, cuius os cancellis circumscripsum
 „ est, in publicum usum adornatus *Rome*, jussu *Plac.*
 „ *Valentiniani*. „, Hæc *Bandurius* pag. 574. in Notis suis
 ad ipsam Numismatis descriptionem, quæ apud illum talis
 est. „, DN. FLA. VALENTINIANVS SPE. AVG.
 „ Caput *Placidii Valentiniani*, peculiari Diademeate
 „ cinctum, ad pectus cum stola, in area a sinistris
 „ Palmæ Ramus. in Aversa, PLACEA S. PETRI.
 „ *Hydraulicum Organum*, in cuius usum aquam hau-
 „ riunt ministri duo hinc inde stantes: a sinistris Ter-
 „ minus Radiatus, sive Terminus cum *Solis* capite
 „ basi insistens. „,

In Prima Parte considerandæ veniunt literæ SPE.
 quæ nisi male exceptæ aut signatæ sint pro consueto P.
 F. novo Titulo SPĒCTABILEM designant Augustum.

Posteriorem vero partem nemo melius explicabit,
 quam ipse *Vitruvius*, cuius integrum Caput **xiii.** ex
 Libro **x.** adscribere non dubitavi, quoniam multa scitu
 digna continet, & admirabile *Organum* hoc *Hydrau-*
licum describit unice, notitiam subministrans non tan-
 tum illorum, quæ in oculos incurunt, sed & quæ
 intus in mirabili hoc Instrumento continentur. Ver-
 ba ejus quidem hæc sunt: *De Hydraulicis autem,*
quas habeant ratiocinationes, quam brevissime pro-

ximeque attingere potero, & scriptura consequi, non prætermittam. De materia compacta basi, arca in ea ex ære fabricata collocatur. Supra basim eriguntur regulæ dextra ac sinistra, scalari forma compactæ, quibus includuntur ærei modioli fundulis ambulatilibus ex torno subtiliter subactis, habentibus fixos in medio ferreos ancones, & verticulis cum vectibus conjunctos, pellibusque lanatis involutos. Item in summa planicie foramina, circiter digitorum ternum, quibus foraminibus proxime in verticulis collocati ærei delphini pandentia habentes catenis cimbala ex ore infra foramina modiolorum chalata intra arcam, quo loci aqua sustinetur. Inest in id genus uti infundibulum inversum, quod subter taxilli, alti circiter digitorum ternum suppositi, librant spatiū imum, ima inter labra, phigæos & areæ fundum. Supra autem cerviculam ejus coagmentata arcula sustinet caput machine, quæ Græce ναρὺ μεγίστη appellatur: in cuius longitudine canales, si tetrachordos est, fiunt quatuor, si hexachordos, sex; si octochordos octo; Singulis autem canalibus singula epistomia sunt inclusa manubriis ferreis collocata, quæ manubria cum torquentur, ex arca patefaciunt nares in canales. Ex canalibus autem canon habet ordinata in transverso foramina respondentia in naribus, quæ sunt in tabula summa, quæ tabula Græce πίναξ dicitur. Inter tabulam & canona regulæ sunt interpositæ, ad eundem modum foratae & oleo subactæ, ut faciliter impellantur, & rursus introrsus reducantur, quæ obturant ea foramina, Pleuritidesque appellantur, quarum itus & redditus alias obturat, alias aperit terebrationes.

Ha

Hæ regulæ habent ferrea choragia, fixa & juncta cum pinnis, quarum pinnarum tactus motiones efficit regularum. Continentur supra tabulam foramina, quæ ex canalibus habent egressum spiritus. Regulis sunt annulli agglutinati quibus lingulæ omnium includuntur Organorum; e modiolis autem fistulæ sunt, continentur conjunctæ ligneis cervicibus, pertingentesque ad narres, quæ sunt in arcula, in quibus axes sunt ex torno subacti, & ibi collocati, qui cum recipit arcula animam, spiritum non patiuntur, obturantes foramina, rursus redire. Ita cum vectes extolluntur, ancones deducunt fundos modiolorum ad imum. Delphini que qui sunt in verticulis inclusi, chalantes in os cymbala, replent spaciâ modiolorum, atque ancones, extollentes fundos intra modiolos vehementi pulsus crebitate, & obturantes foramina cymbalis superiora, aëra, qui est ibi clausus, pressionibus coactum in fistulas cogunt, per quas in linea concurrit, & per ejus cervices in arcum, motione vero vectum vehementiore spiritus frequens compressus epistomiorum aperturis influit, & replet anima canales. Itaque quum pinnae manibus tactæ propellunt, & reducunt continent regulas, alternis obturaude foramina, alternis aperiundo, ex musicis artibus multiplicibus modulorum varietatibus sonantes excitant voces. Quantum potui niti, ut obscura res per scripturam dilucide pronunciaretur, contendi; sed hæc non est facilis ratio, neque omnibus expedita ad intelligendum, præter eos qui in his generibus habent exercitatem.

Quod si qui parum intellexerint e scriptis, cum ipsam

R

sam rem cognoscet, profecto invenient curiose & subtiliter omnia ordinata.

Ut accuratius *Vitruvii* verba ad *Organum*, quod in Numinis nostro conspicitur, accommodentur, considerandum venit, *Arcam ex ære fabricatam*, quam *Num. 1.* signavimus, seu *Aream*, ut mavult *Adrianus Turnebus*. Libro II. *Adversariorum Cap. xxii.* nam βωμίσης καὶ χάλκης ab Herone appellatur, ipsum illud esse, quod pro receptaculo sit spiritus seu venti, qui ex mota acrius in inferioribus locis aqua colligitur, & pariter ita in *Neronianis* occurrit Nummis *Num. x. & xi.* ubi quadrilaterum, quum hic rotundum sit, apparent. *Vitruvii* illa, *Supra basin*, &c. *Num. 2.* signata, descriptionem continent secretioris partis & interioris, unde *area secreta nostratis*, id est, *de sekret latde vocatur*, quæ constat *regulis scalari forma compactis*, ita scilicet ut inclinatae & jacentes concipi debeant, Regulam enim idem *Hero transversam & devexam* esse vult. Ad eum scilicet usum *Arcula* hæc *secreta* erat destinata, ut aërem per cerviculum infundibuli adscendentem servaret, & ad suos canales emitteret. Regula enim canalibus per longum erat distincta. In canalibus transversa foramina erant ad numerum sonituum, supra vero compositionem hujus Regulæ cum suis Canalibus & foraminibus tabula versatilis, sive ambulatoria erat collocata, quæ omnia foramina contegebant, & ita spiritum seu ventum intercludebat. *Num. 3.* dispositas ordine suo fistulas communistrat, nam *pinnæ & pinnarum tactus*, quæ *motiones efficiunt Regulæ*, & in Organis nostris subsunt clavicularis istis, quæ *bet Klavwier* vocantur, ab altera fistularum parte in *Num.*

Nummo nostro confpici non possunt. Cernimus Vi-
vos ab utraque Organi parte, quorum alter qui a fi-
nistra est *Num. 4.* mihi videtur funem tenere manu,
qui in infima parte (quæ hic cerni non potuit) appen-
deat alligata urna , qualem manu tenet Figura illa in
Neroniano Nummo Num. x. qua scilicet continue hau-
xiat aquam , ut inde sinenter suppetat , quod agitetur ;
sicubi vero nimia ejusdem attracta effet multitudo , efflu-
re rursus videmus ad latum dextrum *Num. 5.* Interim
ille qui a dextris est , vecte instructus (in cuius extre-
mo rotunditatem istam fuisse existimo , quam in utro-
que *Neroniano* designatae *Num. x.* & *xii.* ut & illo
Trajani Num. xxvii. dextra tenent Figure) magno
molinine aquam agitare videtur , ut ex vehementi ejus
motitatione ventus concipiatur & dispergatur.

Differre in illo autem a *Neroniano* Organo Hydraulico , ut & illo *Trajani* , hoc *Valentiniani* nostrum existimo , quod binis modis ventus illi subministratus fue-
rit. Quod enim Terminum *Solis* , seu Radiatum ex-
plicat Clariss. *Bandurius* , follem *Num. 7.* esse existi-
mo , qui diductione sua atque compressione ventum im-
mittit Arculae seu Aræ illi , quæ *Num. 8.* præter me-
moratam *Numero primo* confpicitur.

Organì Hydraulici mentio etiam exstat apud *Athe-
naum* Lib. iv. Cap. xxiii. pag. 174. *Hujusmodi mul-
ta convivis ultro citro fabulantibus ex propinquo
δέηκούσθη ΤΔΡΑΤΑΕΩΣ ΗΧΟΣ πάνι τις ΗΔΥΣ καὶ ΤΕΡΠΙΝΟΣ ,
οις πάντας ίμᾶς θησεγφῆναι θελχθέντας οὐδὲ τὸ ἐμμελεῖσθαι
auditus simul *HYDRAULI SONVS* qui-
dam *JUCUNDUS* & *SUAVIS* admodum , qui-
nos modis illis delectatos omnes in se convertit. Paul-*

lo post inventum afferit fuisse tonsoris cūjusdam *Alexandri*, cui *Ctesibio* nomen fuerit, idque ab *Aristotele*, Libro de *Choris*, memoriæ traditum fuisse. Vixisse autem virum hunc ætate *Ptolemæi* II. *Euergetis*, atque uxorem, suam *Thaidem* artem hanc docuisse, fuisse vero vitæ admodum honestæ & præclaræ. Modum ibidem breviter describit, quo pacto inflari atque sonum efficere soleat, hisce: Εμπνευσὸν ἀντίος ἡγέτειν Διηγήτῳ ἐμπνεύσθαι τὸ ὄργανον θεοῦ δὲ ὑδατοῦ. κατεσφερμένοις δὲ εἰσιν οἱ αὐλοὶ εἰς τὸ ὑδωρ, καὶ ΑΡΑΣΣΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΤΔΑΤΟΣ ΤΠΟ ΤΙΝΟΣ ΝΕΑΝΙΣΚΟΥ, ἔτι δὲ πικρυμένων ἀξόνων Διηγῆ ὄργάνη ἐμπνέονται οἱ αὐλοὶ, καὶ ἦχον λόπτετεῖσι περισσοῦ. Εσκε δὲ τὸ ὄργανον ΒΩΜΩΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΩ. id est, *Rectius adnumeratur illis, quæ inflantur, quoniam aquæ illapsu spiritum accipit, fistulis in aquam obversis, & AQUAM FUVENE QUODAM AGITANTE, axibusque præterea Instrumentum pervadentibus. Sic enim fistulis immittitur spiritus, lenemque sonum ille redunt.*

Inscriptio hæc additur PLACEAS PETRI: Fateor equidem suspectam mihi hanc esse lectionem, & putare legendum esse PETRONI PLACEAS, prout inferius Num. v. in *Saltustii* Numismate expreſſe legitur. Nam nisi me fallit animus, media ibidem figura superiorē partem hujus Organi, id est Instrumentum ipsum cum Fistulis suis, sed sine Ara vel Arca, manu tenet, & Petronio, Viro Gravi offert, admirante interim, qui adstat Tibicine, artem suam tanta multiplicatione victam, atque pro usu commodiorem redditam. De Petronio ad illud Numisma videbimus. Confer & Num. LXXVII.

AD.

A D D E N D A

A D

NERONIS NUMISMATA.

NUM. LVII.

Ab Anteriore Parte *Neronis* Caput est, cum Inscriptione, IMP. NERO CÆSAR AVG. P. M. a Posteriori autem saepius commemoratus Athleta, qui inscribitur EVTHYMIVS, seu potius ipse *Nero* Quadrigis Triumphalibus vectus, ab equis palmiferis, Capite Coronam gerens *Olympicam*, dextra manu *Pythiam* gestans, ut in Vita ejus, loco saepè citato dicit *Suetonius*, quum scilicet reversus e *Græcia*, albis equis introiit *Neapolim*, disjecta parte muri, ut mos Hieronicarum est, & simili modo *Antium*, *Albanum*, atque ipsam *Romam*.

Numisma hoc describit atque enarrat *Tristianus* Tomo i. pag. 217.

NUM. LVIII.

Hic ille Aureus est Nummus, sub *Placido Valentianino* in honorem *Bonifacii* cufus, de quo egimus superius Num. LV. Inscriptio plane videtur esse eadem; licet minus adhuc integri literarum ductus supersint.

NUM. LIX.

Ad *Neronem* redimus, quem pari, quo *Jovianum*, in fine hujus Opusculi Num. xi. & alibi *Desiderium* atque *Magnentium*, cum equo hic depictum videmus;

R 3

unde

unde appareat illorum temporibus cusum hoc Numisma fuisse; Quod scire Lectorem meum velim, una cum quatuor sequentibus, desumptum est ex *Onuphrii Panvinii Libro de Ludis Circensisbus*; ubi pag. 126. Tom. IX. *Antiq. Rom.* ære quoque expressa inveniuntur; verum nescio quo pacto adduntur Inscriptiones, quæ nequaquam exstant in Aversis Numismatum Partibus, quæ tamen ibi exhibentur; sed ex similibus Nummis, ut *Eutymii* ibidem Num. IV. didici in Adversis Prtibus circa Caput exstat, quod & patere potest ex collatione nostrorum Num. XIII. & seqq. Imprudenter itaque egit *Panvinius* sculptorve ejus, quod Inscriptiones male applicaverit. Præterea nulla ibidem exstat mentio, apud quosnam hæc inveniantur Numismata, vel quid Altera illorum Parte exprimatur. Nescio itaque an Adversa hæc, an Averfa Pars sit Nummi *Neroniani*, & ideo abesse jussi Inscriptionem, quæ ibi in Circuitu concipiatur, IMP. NERO. CLAVDIVS. CÆSAR AVGVSTVS. GERMANICVS.

NUM. LX.

Nescio an hæc Averfa Pars allati modo Nummi sit, quod sicut facile esse potest, ita omnino superflua & erronee posita est in circuitu Epigraphe, IMP. NERO. CLAVDIVS. CÆS. AVG. GERM. P. M. TRIB. POT. COS. P. P. IMP. II. nec minus perverse Nota inferius S. C. qualis in Nullis Nummis *Contorniatis* invenitur. Explicationem ipsius Nummi jam in similibus dedimus.

NUM. LXI.

Hunc idem sine S. C. profert; cum hac Epigraphe, IMP. NERO. CÆSAR. AVGVSTVS. GERMANICVS.

CVS. quæ mihi pariter ad Partem illam, in quo Caput expressum est, pertinere videtur. *Nero* in Quadrijugis Triumphalibus, ut insignis Hieronica, & Divinus Heros, vehitur seminudus; læva Palmam gerit, dextra vero Victoriolam Palmiferam, quæ Capiti ejus Lauream inponit. *Contorniatus* hic videtur esse ex elegantioribus. Habemus pariter nudos Athletas & semi-nudos Num. XIV. L. & LXIX.

Apud *Mediobarbum* inter Numismata *Neronis* pag. 94. hoc etiam refertur:

IMP. NERO CÆSAR. AVG. P. M.

Milo nudus, vitta circa caput volitante, unica manus binos Tauros tenens. *Num. Arschot. Tab. xx. Num. 23.*

Hæc ille Ill. Comes. Verum non exstat in illis Tabulis, unde depingi a nobis non potuit. *Milonis* autem & memoriam Nummus quidam servat alieno in loco editus a *Prospero Parisio* inter *Rariora Magnæ Greciæ Numismata* Tab. iv, Num. 5. in cuius Priori Parte exprimitur Taurus ludens cum Laurea Corona, quam dextro pede anteriori versat; Posteriori autem Leonis exuviae erectæ Clavæ *Herculis* super impositæ sunt, cum Epigraphe MILO CROTON. Quod Numisma quum non dubitem ex *Contorniaturum* esse genere, in ipso Titulo hujus Opusculi incidi curavi, quo exornaretur Vestibulum ejus, non tantum Athletæ, roboris immensi & invicti, sed & animi mentisque egregiæ; utpote qui tantum *Pythagoreæ* quondam Scolæ, imo & Urbis suæ, quantum Palæstricæ Gloriæ, fuit ornamentum.

SE.

SEVERI NUMISMATA.

NUM. LXII.

Athleta hic visitur dextra insignem Palmam tenens, læva Equum ducens. Apud *Panvinium* Epigraphe hæc exstat. SEVERI AVGVSTI. & inferius S. C. quoniam autem mihi certo certius perfaustum est, in ipsis Nummis ne apicem quidem harum literarum inveniri, easdem delevi. Error mihi inde videtur natus, quod vel ipse *Panvinius*, vel qui hosce illi subministravit, ad Nummorum horum delineationem adscripserit, cuius Cæsaris Aversæ hæ Partes essent, & quales earum Inscriptiones in Adversis exstant; Chalcographus vero Litaraturæ omnis rudit, ad Aversas etiam pertinere ratus, simul cum Figuris in iisdem expressit.

NUM. LXIII.

Id quod dixi, satis aperte hic Nummus declarat, in quo dextra Flagellum tenens, læva Palmam, Quadriga Triumphali Hieronica vehitur. Quum enim Aversæ hujus Partis Epigraphe esset DOMNVS. PHILOCO-MVS. ipse autem Nummus haberet in Priori Parte *Severi Caput*; Sculptor in infima area non dubitavit scribere, SEVERI AVGVSTI. & ne qua imperitiæ deesset Nota, addere S. C. & Numerum vi. sicut ibidem omnes Numeri malo exemplo in ipsis a *Panvinio* Nummis exprimuntur, quod infra vel alio loco fieri debuerat.

Domnus hic celebris fuisse videtur tempore *Severi*, cuius & Uxor *Domna*, seu *Julia Domna* appellata fuit, ut apparet ex hoc *Oppiani* versu, quo in initio Operis sui alloquitur *Severi filium*,

Av-

Αυσονίας Ζηνὸς γλυκερὸν θάλαττον Ἀντωνίνε·

τὸν Μεγάλην Μεγάλων φυτήσαπτο ΔΟΜΝΑ Σεβέρῳ.

id est,

*Ausonii Jovis dulce germēn Antonine,
Quem Magna Magno peperit DOMNA Seve-
ro.*

Male enim quondam Viri Docti existimaverunt qua-
si pro DOMINA positum esset, & Latina illa vox ad
Græcos transiisset; est enim nomen proprium, &
alibi circa illa tempora usitatum, unde & in Nummo
nostro apparet.

Nihil vero mirum Severo dicatos Nummos Contor-
niatos nostros inveniri; quum ille Bytantii exstruere
illum Circum incepit, quem postea in eadem Urbe,
ex suo nomine Constantinopoli vocata, perfecit Constanti-
nus Magnus, ut dicemus in Fine Opusculi hujus ad
Numisma ibidem. xiii.

A D D E N D A

A D

ALEXANDRI SEVERI NUMISMATA.

NUM. LXIV.

Speciosum *Alexandri Severi* Caput hic nobis exhibetur, leonis horridum exuvias, cum simplici Epigra-
phe ALEXANDER.

Cernitur ab alia parte navis viris plena, quatuor certe
conspiciuntur, magno molimine conantibus retorquere
ab inimica clade ratem, prima enim figura in prora tan-
quam in specula anxie spectare videtur, ubi maxime
periculosest māte; postrema in puppi tanquam ad cla-
S vum

vum sedet ut prætertorqueat navem & cursum alio dirigat. Naufragii imminentis tabula adnatare videtur. Nec sane exiguum instat periculum. Adeſt minax Scylla, non tantum exstante utero foedata

----- latrantibus inguina monſtris,
ut verba ſunt Ovidii in *Metam.* Lib. xiv. ¶ 60. ſed
plane ad *Virgiliani Carminis descriptionem*, quod vi-
cem Commentarii explet. Exſtat autem Libro *Aeneidos*
l. l. ¶ 424.

*At SCYLLAM cæcis cohicit spelunca latebris:
ORA EXSERTANTEM, ET NAVE &
IN SAXA TRAHENTEM:*

*Prima HOMINIS facies & pulchro corpore:
VIRGO*

*PUBE TENUIS: postrema immani corpore PI-
STRIX,*

*DELPHINUM CAUDAS utero commissa-
luporum.*

Cernimus trahentem quaſi manu, ciñtamante & retro-
variis Monſtris, quorum quatuor minimum in Delphi-
num caudas abeunt.

Vis ſcire, quid Typus hic ad Ludos faciat Circen-
ſes? Respondeo, multum; ſicut enim periti erat Nau-
tae flectere & circumagitare ratem, ne ſcopulis *Scyllæ*
& *Charybdis* illideretur, ita & Aurigæ exercitati be-
ne flectere *Metam.*, ne impingeret Currus, & ipſe
volveretur cum maximo periculo in terram, præmio,
& quandoque membris, & ipsa vita orbatus.

Scio aliam a Nobis interpretationem prolatam ſupe-
rius ad Nummos, qui occurrant Num. xxii. & xxvi.
ſed, ſi per omnia ſimiles ipſi ſint Nummi, & minus
niti-

nitide ex arrofis Archetypis illi priores, ut verum esse reor, ab Auctoribus prolati, posteriorem hanc conjecturam meam præfero, unicuique tamen suum judicium relinquens liberum.

Id tamen nescire Lectorem meum nolo, Nummum hunc prioribus longe integriorem, nunc primum edi ex Nobilissimi Blokii Gazophylacio, qui in tempore accuratissimam hanc ejus delineationem ad me misit, tanto magis gratam, quoniam & in prioribus illis explicandis mihi dubitatio de Typo hoc tam singulari exortus fuerat.

ADDENDA AD TRAIANI NUMISMATA.

NUM. LXV.

Hunc Nummum una cum sequenti desumpsum ex *Patini Thesauro* pag. 158. qui ad primordia *Rome* refert, & putat hic designari *Venerem e Cœlo in Idam ad Anchisem dormientem delapsam*, conciliante *Urbis Aeternæ Genio*, coronam ei imponente; subesse quoque Lupam indicando *Romuli fato*. Eadem illi *Mediobarbi*, in fine *Trajani Numismatum* sententia est.

Huic sententiæ adjungo, Fabulam *Endymionis a Luna*, & *Anchisis a Venere adamatorum*, uno hoc atque eodem exprimi Typo. Quem autem *Genium* putavit Eques *Patinus*, quis non videt esse *Cupidinem*? Video alas pennigeri Dei; novi flagrantem amoris faceta. Animal illud quod recubat infra Figuram nitidam in Monte resupinatam, Canem forte Venaticum melius quam Lupam denotat. Nota vero, nube vehi Deam, velumque pro more Dearum, circa Caput expansum, lœva manu tenere.

At quid ad *Circenses* inquies, hoc Numisma? Fator, vix per somnum Interpretatio apta mihi in mente venisset, nisi, si unquam! opportune fese mihi ultra obtulisset. Dum enim *Epigrammata Veterum Poëtarum* in *Athletas Victores in Ludis Circensisibus* perlego apud Clariss. *Bandurium*, magna cum voluptate, in *Imperio Orientali* Tom. I. pag. 166. *Porphyrion* Athletæ tam familiarem inuenio fuisse *Victoriam*, quam *Venerem* olim *Anchisæ*, vel *Lunam* ipsi *Endymioni*. Audiamus ipsum Epigramma in Athletam istum.

ΑΓΧΙΣΗΝ ΚΤΘΕΡΕΙΑ καὶ ΕΝΔΥΜΙΩΝΑ ΣΕΛΗΝΗ.

ΦΙΔΑΤΟ· καὶ ΝΙΚΗ· νῦν ταχα πΟΡΦΥΡΙΟΝ.

Οσ. καὶ ἐπέις ἵππος, καὶ σκύφος θεοῖς ήνειχη.

Ἐξ ἀτέρων ἐτέρος αἰγαίῳ αὔτε βάμφῳ.

Πολλάκι κρῆτε πύκασοι πάνημερίοισι ἀΐδησις,

οὐ μογέων, ἐπίσης μῆνας ἐφεσπομένις.

Id est.

Hoc tibi, *PORPHYRIVS, VICTORIA;*
quod *CY THEREA*
ANCHISÆ, LVNÆ quod fuit *ENDYMION.*

Ille suos dum mutat equos, Noctique Sodalis.
Inque vices illos bosque per æquor agit.

Atque labore suq meruit felicia ferta,

Namque erat alterius nil nisi pone sequi.

In eundem Athletam Leontii exstat Epigramma, ibidem pag. 169. in sensum eundem, est autem hoc,

ΑΓΧΙΣΗΝ ΚΤΘΕΡΕΙΑ καὶ ΕΝΔΥΜΙΩΝΑ ΣΕΛΗΝΗ

ΦΙΔΑΤΟ· Μεθύντει τία παλαιγύνεες.

DISSERTATIO DE NUMMIS CONTORNIATIS. 141

Νῦν δὲ γέγονε τις μύθος αἰσθατη, οὐ τάχα ΝΙΚΗ

ΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΦΡΟΤΣ ΦΙΛΑΤΟ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ.

Id est,

DE PERIIT VENVS ANCHISEM, EN-
DYMIONAQUE LVNA,

Ut docuit priscis Fabula temporibus.

At quod PORPHYRII VICTORIA FLA-
GRET AMORE,

Dicitur nostris res nova temporibus.

Mirum nisi Poetæ isti vel hoc ipsius Numisma vel si-
milem Typum præ oculis habuerint.

NUM. LXVI.

Cernitur Aeneas patrem Anchisem humeris ferens,
senem longævum, dextræ implicatus Julius patrem
haud passibus æquis sequitur. Caput pueruli pileo
Phrygia tegitur. Adest Inscriptio AENEAS.

Ut iam non dicam Coccejum Nervam per Phrygium
senem denotari posse, & pietatem Trajani per Aeneam;
optime Athletis talis proponitur Typus, qui in robore
juventæ pietatem in Deum & homines exercendam ef-
fere & colendam docet; nec video cur inter tot alia for-
titudinis exempla Athletis proposita, negligeretur Roma-
nae Gentis Conditor, & Cæsarum Progenitor.

Troius Aeneas pietate insignis. & armis.

NUM. LXVII.

Elegans Cervorum & Leporum Venatio, quales sa-
piissime in gratiam populi editas ab Imperatoribus stuisse
diximus, hoc Numismate, quod ex Antonii Augustini
Tabulis, Edit. Ital. expressum est, depingitur. Id quod
oram ejus ambit, Veteres Indaginem nuncuparunt, ut
Virgilius, ubi de venatu loquitur Eneid. Lib. IV. v. 121.

S. 3.

Dum

Dum trepidant alæ, SALTVSQUE INDAGINE CINGUNT.

Claudianus etiam Lib. II. in *Ruffinum* ¶. 376.

Sic LIGAT IMMENSA VIRIDIS INDAGINE SALTUS

Venator.

Ovidius adhuc copia majori, *Metamorph.* Lib. VII. ¶.
770.

----- Vicina juventus
Venimus, & LATOS INDAGINE CINXIMVS AGROS.

Illa levi velox superabat RETIA saltu:
Summaque transfibat POSITARVM LINAPLAGARVM.

Translate etiam Plinius in *Panegyrico* delatores a Trajano ait mille pænarum INDAGINE INCLUSOS.

NUM. LXVIII.

Protulit Nummum hunc *Angelonus* pag. 107. Num. 4. Inscriptionem circa Caput *Trajanii* Laureatum hanc esse asserit, TRAIANUS. AVG. In Parte Aversa legitur OLIMPIAS REGINA. Typus est similis iis, quos habuimus Num. VI. & XXXII. nisi quod accuratius pastus Serpenti præbeat, atque dextra Mulieris Delphini innitatur Capiti, prout variare hosce Nummos, Typosve eorum, amavere Veteres.

NUM. LXIX.

Præter *Angelonum* Numisma hoc protulit *Tristanus* Tom. I. pag. 403. ubi *Filinum nostrum*, & recte, ut puto, capit de *Philino* isto eximio Olympionica, Coö Insula oriundo, *Hegeipolis* filio, cuius laudes *Pau-*
fanias ad Palmas viginti quatuor usque extendit, quemque

que in *Sympoſiacis* suis de Luctæ antiquitate disputantem introducit *Plutarchus*. Figuras illas duas, *Musas* cum *Occone* interpretatur *Mediobarbus* pag. 149. *Tristanus* autem Deas *Olympiadas*, quarum scilicet *Pausanias* det notitiam, intelligit. *Tayant* (inquit) beaucoup plus d'apparence, que ce soient les Deesses OLYMPIADES, desquelles PAUSANIAS fait mention. Velleum & locum *Pausaniae* Vir iste insignis addidisset, & pleniorum nobis Dearum, quas *Olympiadas* appellat, notitiam subministrasset. Verum haud dubito, quin falsus opinione sua Doctissimus alias Homo fuerit, & quæ simpliciter Cælestes dicuntur, accepit, quasi *Olympiades* proprio dicerentur nomine. Id ut pateat, *Pausaniae* locus erit indigetandus, & vocis significatio ex aliorum scriptorum usu corroboranda. Respxisse omnino ad illum locum puto, qui exstat in *Bæoticis*, sive Libro ix. in extremo fere Libri iustius. Citatur ibi Poëmatium quoddam, quod ita incipit.

Φύλας δ' ἀποιει κάρην κλειτῷ Ιολάῳ

Δειπεφίλην δ' εἴδος ΟΑΥΜΠΙΑΔΕΣΣΙΝ ὄμοιν.

Quod recte ibidem Interpres ita reddidit:

Illustri Phylas junxit sibi natam Iolao.

*Lipephilam, DIVAS quæ formæ æquabat honore:
Nam ολυμπιάδες simpliciter dicuntur Olympum, seu
Cælum inhabitantes Deæ. Hinc isto encomio Musæ
ernantur apud Homerum Libro Iliados II. ¶ 491..*

Εἰ μὴ ΟΑΥΜΠΙΑΔΕΣ ΜΟΤΣΑΙ, ΔΙΘΟΣ Διγιόχοιο.

Θυγατέρες, μυησαία δ' οὐσι τῶν Ιλιον οὐλθον..

Et est,

*Nisi COELESTES MUSAE Jovis AEgiotchi
Filiae commemoremnt, quot sub Ilium venerunt.*

Sicut

Sicut & in Hymno in *Mercurium*, qui *Homericus* es-
se fertur, . N. 449, pari epitheto exornantur.

Καὶ γὰς ἵγια Μάσησιν ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣΣΙΝ ἐπηδός.

Id est.

Etenim ego Musarum OLYMPIADARVM (seu CAELESTIVM) sum affecta.

Itaque mihi Nummus conferendus videtur cum *Sab-
biustiano* inferius *Num. V.* qui enim ibi Organi Hydraulici inventionem Viro Primario & quasi Agonothetæ ostentat, ille hic ovans, dextra Coronam attollit, læva vero Palmam tenet; frustra contendente Muliere Tibicine, quam transversis oculis ex obliquo, propter artis suæ multiplicis inventionem despicere videtur.

Philini autem antiqui istius Palmis suum comparat Inventum, quasi omnibus Fidicinis gloriam æmulationis eripiens. Nec mirum in *Trajano* hunc reperiri Typum, quem ipsum Organum Hydraulicum inter ejus superbiat Numismata *Num. xxvii.*

Restant quædam cum *Trajani* vultu Numismata ex génere *Contorniatorum*, quorum Icones frustra apud Antiquarios quæsivi. Citat *Mediobarbus* pag. 151. hoc, *TRAIANVS AVG. COS. IIII. P. P.* Caput *Trajanii*, & ab altera parte, *Figura sedens attratto crure, e cuius regione duæ aliae Figurae captivæ revinctis manibus*, Bacchus sublimi *Curru vectys*, *Hædera Coronatus*, *seminudus*, dextra *Thyrsum*, sinistra *velamenti genus supra Cnput tenet*: *Hunc advolans Victoria laurea donat*. *Currus duabus Tigridibus trahitur*. *Pompa varia Bacchi currum præcedens διαιλον inflat*. *Belluas Silenus Satyrique colludentes ducunt ad Deum intenti, infimo loco tres Calvariae, aut Per-*

so-

sonae, Cyathique conspicuntur. In hac Mediobarbi Descriptione conjungi duo, quæ divisim poni debuerant, Numismata existimo, quæque ipse alibi dividit, ut pag. 140. *Figura mæsta Rupi insidet, ante quam alia figura stans, & alia item nuda decumbit.* quibus patet describi Num. xxv. Secundum Numisma ex collatione patebit id esse, quod Num. xx. & xl. describitur, & seorum quoque a Mediobarbo agnoscitur pag. 164.

TRAIANVS AVG. COS. IIII. P. P.

.... Ariadnam in Cælum vectam exprimit, quam Poëta describit, quum inquit,

Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.

Idem ibidem. Potest idem esse cum Num. xx. Nummo in quibusdam partibus erofo.

IMP. CÆS. NERVÆ TRAIANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P.
Figura nuda cum scuto Centaurum ante se stantem oppugnat. Idem pag. 145. Inter Contorniata nostra forsan locum habet.

DIVO TRAIANO AUGUSTO.

ACHILLIS (sic) PENTESILEÆ. Achilles Armatus Penthesileam interficit.

Idem pag. 164. *Quadrigæ cum Palmis quatuor, Equirum Capitibus appenfis, Auriga Legionarii Militis. armatura munitus, aperto capite, dextra Flagrum, Sinistra Palmam, sub Equis duæ Figuræ proculcatæ.*

Idem ibidem.

TRAIANVS AUG. COS. III. P. P.

Equis dilanians hominem nudum, dextra maxilla apprehensum.

T

GOR.

GORDAINI NUMISMA

NUM. LXX.

Numisma hoc citat & proponit s^epius *landatus Tri-
stanus* Tom. II. pag. 622. Sed quum Medallionem
vocet, dubitare nos facit, an ad *Centorniatos* pertineat.
Ut ut sit, similes habuimus Typos in *Nerone*, Num.
IX. *Trajano* quoque, Num. XX. & praeferit *Num. XL.*
in omnia bus tamen quedam est varietas, prout in hoc
nostro du^e Figuræ tibias inflant, & *Satyriscus* iste lu-
dens cum *Lyncibus* vel *Tigridibus*, curvum quid,
quasi vitis capreolum, quomodo coliculos cincinnatos
vocant, manu tenet:

MAGNENTII NUMISMA

NUM. LXXI.

Bustum cernimus *Magnentii*, qui Imperium post
Constantis cædem occupare conatus, vicitus a *Constan-
tio*, sibi ipsi manus intulit. Ad *Honorium* Numisma
hoc refert *Bandurius*, verum nos *Stradan* & *Chau-
dlerum* secuti, *Magnentio* tribuendum putamus. Sæpe
autem posterioribus Imperii temporibus Imperatores
dimidia corporis parte expressi fuerant, læva equum
fræno tenentes, dextra vero hastam præferentes, ut
ex innumeris Numismatibus patere potest; prout in hoc
ipso meo Opusculo ex *Desiderio* Num. LXXII. & supe-
rius *Constantino Magno* Num. I. atque *Nerone* Num.
LIX. vidimus.

Retro cervicem *Magnentii* Galea cernitur, prout
in *Neroniano* modo citato, quasi vacante militia Lu-
dis & oblectationi Populi dedito Imperatore, qui ideo
nudo effingitur Capite. Sed quid illud sit, quod sub
Galea appetet, non satis capio; contortum est in eo-
rum

rum morem, quod Unicornu tribuitur. An dicendum similem aliquo modo bestiam in Publica tali Lætitia Populo spectandam exhibitam, an vero notam esse a victore Athleta, nescio qua de causa insculptam? Dicerem male pro Palma exceptam, nisi in delineatione conspirarent & *Strada* & *Chandlerus*: Potest & Conchilium quoddam denotare, qualia passim in *Tyriorum* visuntur Nummis.

Aversam Partem consuetus occupat Typus, Athleta in Quadrigis Triumphalibus. Inscriptio PANNONI NIKA. ex more illius temporis est, similemque in aliis Numismatibus observavimus.

DESIDERII NUMISMA NUM. LXXII.

Succedit Frater *Magnentii*, & ab illo Cæsar numeratus *Desiderius*, cum Inscriptione DESID. N. C. Eodem, quo Frater, habitu exprimitur, nisi quod Sceptrum videatur potius manu, quam Hastam tenere. Loricam in dextro humero eques exornat, hoston calcans, prout exprimitur, in simili armatura apud *Stradam a Rosbach*, exornatus humerus *Desiderii* Cæsaris, ut & *Anthemii* apud eundem. Numisma ipsum duobus Marculis, qui Stellam seu Rosam præferunt, signatum est, & præterea Palmæ ramo.

Aversæ Partis obscuram & ignoram mihi fareor Interpretationem. Summis scopulis infidet Figura Virilis, tanquam contra frigus hybernū vestibus bene munitus; digitum ad lævam aurem ita erigit, quasi vel ipse anscultans, vel alios ad similem attentionem admonens. Inscriptio satis mira & pariter ignota est MACCOMMO.

NUMISMATA CONTORNIATA,

In quibus Memoria & Delineatio exstat.

VIRORUM DOCTORUM,

seu

AUCTORUM VETERUM.

NUM. I.

Quum Athletices studium adeo celebratum Antiquis fuerit, & ad corporis robur maxime conducere visum, haud injuste factum, culturam ei ingenii accedere; quo solo reliquis animantibus præcellit homo, quum vi corporis, pedum pernicitate, atque ipso vivendi termino, fint inter animalia, quæ humanam superent naturam. Imo decore inter Athletas veteres NUMMI nostri CONTORNIATI VETERES repræsentant AUCTORES. Et illi enim pariter in celeberrimis *Græcia* Ludis de palma certare erant soliti. Docet ita nos *Aelianus* Libro *Variæ Historiæ* 11. Cap. viii. Olympiade prima & nonagesima, qua *Exænetus Agrigentinus* stadio vicit, contendisse inter se invicem *Xenoclem* & *Euripidem*, quem præstantissimum Poëtam idem narrat post recitatas ingeniosissimas atque pulcherrimas Tragœdias, imperitia aut malignitate audentium ab adversario superatum fuisse.

Procedit itaque Rex Poëtarum & omnis inventio-
nis scaturigo *Homerus*,

--- --- ---

*Ex quo ceu Fonte perenni
Vatum Pieriis ora rigantur aquis.
Nummum ipsum ex Itinerario Sponii & Wheleri
Num.*

DISSERTATIO DE NUMMIS CONTORNIATIS. 149

Num. ibi 42. & 43. mutuati sumus. Consideravit eundem Ill. Cuperus in Poëtæ istius *Apotheosi* pag. 8. atque alteram partem, in quo Caput cernitur, eleganter delineari curavit *Fulvius Ursinus* pag. 72. Ramusculus ante *Homeri* faciem impressus solita *Contorniatorum* nota est.

Ab alia parte Vir cernitur Equum ad certamen, vel potius a certamine victorem reducens. Sequentes Nummi doceant, quam solitus hic Aversæ Partis typus fuerit..

NUM. II.

Socratis exhiberi vultum facile quivis poterit intelligere. Exemplum hic nobile Athletis in se ipso proposuit, quum malam naturam studio virtutis superaverit.

Vultus *Socratis* ex *Ursino*, pag. 133. expressus est. Quid in Aversa Parte fuerit, Commentator *Joannes Faber* non addidit.

NUM. III.

Hic erit, ut perhibent Doctorum corda Virorum,
Primus Romana Crispus in Historia.

Protulit hunc ejus Vultum *Ursinus* idem pag. 128. nec Aversæ Partis indicationem fecit ejusdem Commentator. Puto tamen eundem Typum in illa parte habuisse, quem proferemus Num. v.. Sculptor vero *Ursini* Numismatum literas in hoc & priori male videtur posuisse, nam in ipsis Nummis aliter sese rem habere, *Horatii & Apollonii Tyanæi*, in quorum Inscriptionibus idem vitium, Numismata me docuerunt.

NUM. IV.

Hanc *Terentii* effigiem subministrat nobis Elegan-
T 3 tissi-

tissimus *Morellius* Tab. 111. seu pag. 43. Additur Capiti satis eleganti, nam & forma, & ingenio placuisse dicitur, Lauri ramusculus. Athletæ nomen quoad initium, delevit Antiquitas. Forsan olim erat PETRONIUS, ut ad Virum illum Consularem spectet, de quo sequenti Nummo, sed & EVTHIMIUS & PANONIUS legi potest.

Numisma hoc, quod ex *Patini Thesauro* pag. 132. defussum simus, quem primum contemplaremur, id quod Figura media manu tenet, Ædificium nobis vobatur cum tribus forniciis; sed ubi accuratius examini subjecimus, deprehendimus, idem esse Organum *Hydraulicum*, arca excepta, quod in *Placidii Valentiniani* Numismate, superius *Num. lvi.* observavimus. Quæ enim hic fornices videntur, nihil aliud sunt quam interstitia fistularum, quæ propter exiguos ipsius Nummi ductus, una cum ligno illo transverso minus concinne excepta a *Patini* Sculptore videntur. Videtur autem (damnante artem suam *Tibicina*, quæ ad dextram stat) Clarissimo *Petronio* artifex, vel ipse *Petronius Augusto Placido Valentiniano*, insigne hoc munus & inventum offerre.

Petronius autem ille, cuius hic & in *Valentiniani* Numismate laudato propagatur memoria, non alias est, quam famosus ille *Petronius Maximus*, de quo ita, quoddam ad illum pertinens Numisma explicans, loquitur *Ducangius* pag. 42. seu Capitulo LXI. , Non minoris raritatis est ejusdem *Placidii Valentini* , prægrandis nummus alter æreus, quem ad *Sidonium* laudat *Sirmondus*, cuius antica facies *Valentiniani* , vultum exhibet, cum solita inscriptione, DN. PLA.

, VA*

„VALENTINIANVS. P.F. AVG. altera *Petronium Maximum*,
 „Senatoriale, seu potius Consulari habitu, in sellâ seden-
 „tem, volumen dextra, lævâ scipionem cum aquilâ
 „tenentem, nomine hinc inde adscripto, PETRONIVS
 „MAXIMVS V. C. CONS. quo quidem Numismate *Petro-*
 „*nium Maximum* Consulem, simili penè honore, quo
 „*Bonifacium*, prosecutus est *Valentinianus*; quam ille
 „accepti beneficii gratiam male tandem rependit. Eo
 „autem imperante bis dignitatem hanc obierat *Maxi-*
 „*mus*, ac primùm anno 453. cum *Theodosio*: iterum
 „decennio post, cum *Paterno*: unde *Tironi Pro-*
 „*spero* in *Chronico Pithœano*, vir dicitur *geminus*
 „*Consulatus & Patriciae Dignitatis*. Ad alterutrum
 „igitur referendus præclarus hic Medallio, & fortean
 „ad postremum,

Hic idem *Petronius Maximus*, Tyrannidem postea
 invasit, occiso *Valentiniano*, quod ita contigisse fer-
 tur. *Valentinianus* uxori *Petronii* hujus, quem ad ma-
 ximos honores provexerat, stuprum obtulerat. Indi-
 gnatus itaque *Petronius*, beneficiis oblitis, injuriam
 fianc nefarie ultus est. Ubi enim Imperatorem contra
Aëtium, ut res novas molientem instigasset, occiso
Aëtio, milites pariter ad summi istius Ducis cædem ul-
 ciscendam impulit; ipse vero die una post *Valentinia-*
ni ipsius necem, Purpuram sumpsit. Verum non diu
 post sceleris pænam luit, ab *Ursō* enim milite interfe-
 stus, & a famulis *Eudoxiae*, viduae *Valentiniani*,
 quam vi ad nuptias suas traduxerat, dilaniatum ceda-
 ver ejusdem, atque unco in *Tiberim* tractum fuit.

Inscriptio Nummi est SALVSTIVS AVTOR. ip-
 se vero lati barbare barbatus fingitur, qui recte Num-
 mo III. rasa barba fuit exhibitus.. NUM.

NUM. VI. VII.

Horatium uterque præfert Nummus, nec in Averſa Parte discrepant. Posteriorem publicavit *Patinus* in fine Notarum ad *Suetonium*. Priorem ipsi servamus in nostra Collectione. Utriusque Typum dedimus, quoniam in Nostro vultus juvenilior est & simplicior; in *Patiniano* acrior & ætate proiectior. In Nostro etiam Palmæ accedit ramusculus & Marcus ille seu nota Stellæ seu Floris, qualis & superius Num. LXXII. observatur. Utraque nota post cufum Nummum, ut in omnibus, impressa est. Quoniam autem Equi in utroque Palmam ex capite habent dependentem, existimo illos Num. I. & IV. similiter habuisse, præfertim quum etiam in nostro exigui tantum ductus super sint. Athletæ nomen ALSAN. ignotum mihi est. Caput *Horatii* ex *Contorniato* quoque Nummo exhibuit *Ursinus* pag. 37. qui Nostro videtur fuisse similimus..

Num. VIII.

Apuleji idem Caput depinxit *Fulvius Ursinus* pag. 25. sed Nummum ipsum integrum protulit laudatus *Morellius* Tab. III. pag. 43. qui ad eundem ita commen tatur. „L. APVLÆIVM *Madaurensēm*, Philosophum „*Platonicum*, exhibet, cuius effigiem illa illustrant, „quæ de se in *Apologia* scribit, objectiones adverſa- „rii (qui eum, quod Philosophus munditie i studeret „& capillos concinnaret, criminabatur) ita diluens „pag. 6. edit. *Casaub.* *Licet Philosophis esse vultu* „*liberali*: Pythagoras sui faculi excellentissima for- „ma fuit: Zeno longe decorissimus fuit, ut Plato „autumat: itemque multi Philosophi ab ore honestissi- „mi

„mi memorie produntur, qui gratiam corporis morum
 „honestamentis ornaverunt. Sed haec defensio, ut
 „dixi, aliquam multum a me remota est, cui, pre-
 „ter formae mediocritatem, continuatio etiam litte-
 „rati laboris omnem gratiam corpore deterget, ba-
 „bitudinem tenuat, succum ex sorbet, colorem oblit-
 „terat, vigorem debilitat. Capillus ipse, quem
 „isti aperto mendacio, ad lenocinium decoris, promis-
 „sum dixere, vides quam non sit amoenus ac delica-
 „tus, horrore implexus atque impeditus, stupido to-
 „mento ad similis, & inaequaliter hirtus, & globo-
 „sus, & congestus, prorsus inenodabilis diutina in-
 „curia, non modo comendi, sed saltem expediendi &
 „discriminandi. Adde Elmenhorstii Vitam hujus
 „Philosophi, in qua de eleganti ejus forma.
 „Ab averfa parte nummi Miles armatus conspicitur,
 „ædes quasdam igeretur, cujus ostio tria capita im-
 „posita sunt, mihi incognita.,,

Videtur Hæc ille mihi Miles esse vel Dux spolia ab
hoste reportata dedicaturus, describente quasi eum
Virgilio sub *Æneæ* persona, Libro *Æneid.* III. 286.

*ÆRE CAVO CLYPEUM magni gestamen A-
bantis*

*POSTIBUS ADVERSIS FIGO, & rem
Carmine signo:*

*ÆNEAS HÆC DE DANAIIS VICTORI-
BUS ARMA.*

Tria illa capita ad totidem Imperatores respicere pos-
sunt, sub quibus hoc, vel Templum, vel aliud su-
perbum ædificium erectum quondum fuerit. Ita
enim olim in *Panthei* fastigio, quod *Rome* exstat ad-

huc, vultus conditoris, *Marcii Agrippae*, saepe videtur, ut recte elicit apud Clariss. *Montefalconem* in *Diario Italico* pag. 248. *Flaminius Vacca*, scribens, sub Pontifice *Eugenio IV.* ad *Rotundam* seu *Pantheim* Porticum, inventam esse partem capituli ænei *Marcii Agrippae*. Ut ita hæc tria capita ad liberos *Constantini*, qui simul imperarunt, *Constantinum*, *Constantem*, & *Constantium* referri possint; vel, si malis, ad *Valentinianum*, *Kalentem*, & *Gratianum*, tres uno tempore Cæsares. Unde & Dux ille ad illorum tempora est relegandus.

NUM. IX.

Ad *Apollonium* pervenimus. *Tyaneum*, *Philosophum Pythagoreum* illum famosissimum, quem Roma floruisse, imperantibus *Cajo* & *Claudio* asserit *Suidas*. Numisma ejus primus protulit excellentissimus in hisce studiorum deliciis *Tristianus*, cuius Commentarius eruditus inspici meretur Tom. III. pag. 726. Faciem solam jam olim publicavit ex simili *Nummo Constantiato* inter *Italos* ille egregius antiquitatis promulgandus *Fulvius Ursinus* Tab. xxiv. repetitique *Jacobus Gronovius* Tomo III. *Theauri Antiquorum Graecorum*, litera cccc. In quibusdam Nummis *THEANEVS*, in aliis vitoiose *TEANEKS*, sicut & *APOLLONIVS* & *APOLONIUS* scribitur; in omnibus philosophantis & docentis ritu dextram exserit, barba conspicua, capite laureato, & crispo capillo. Perdurasse ad posteros insignis hujus Philosophi faciem ex *Alexandri Severi* Imperatoris instituto pater, qui illum, ut *Aelius Lampridius*, in Vita ejus Cap. xxiii. nar.

uarrat, in Larario suo, inter Divos Principes, sed optimos selectos, atque Animos Sanctiores, habuit, ubi & Majorum suorum habebat effigies. Nec Nummi tantum, sed & Gemmæ memoriam & vultum Viri Posteritati consecrarunt. Simillimum certe ex Achate nigro, sed sine laurea, exhibuit *Leonardus Augustini Tab. xxiv.* Unde quum ita vultus delineationes ubique convenient, nescio quo pacto, ad Numimi hujus descriptionem dicat Clariss. *Baudurius* caput esse laureatum *Juliani* barbati, dextra ex pallio exserta, pag. 439. vel inter omnes quasi de professo & indubitate convenerit, iussu *Juliani Apostoli* cufum fuisse Nummum. Hoc enim sicut omnino rejiciendum esse non possem, ita tamen ex certis indiciis constare nego; illud pernego, neque enim barba prolixia & quædam faciei similitudo satis est, ut *Appollonias* fiat *Julianus*, atque Philosophus existat Imperator.

Cufum tamen post *Constantinorum* tempora reor ex Inscriptione Partis Aversæ STEFAN. NIKA. ubi Athleta ille, de quo jam superius egimus Num. xiiii. in Quadrige Triumphali exhibetur. Percusso etiam quodam saltem, ejus Nummos, tempore, quo Organi Hydraulic renovata est memoria, colligi mihi posse videtur ex illo quasi lauri folio, seu potius instrumento ad aquam concitandam, quod pro nota impressum cernitur in Figura Gronoviana ex Numismate Regine Christine de promtum; conferri enim meretur cum Neronis & Trajani Nummis, Num. x. xi. & xxvii.

Cæterum, præter memoratos in publicatis industria nostra Numismatibus, Athletas, multorum aliorum

in similibus inveniri Nos monuit Nobilis *Erizzo*; Hæc enim nomina recensentur ab illo pag. 104. *Olyntionius*, *Nicænetas*, *Olymenus*, *Lasyllas*, *Lachryscus*, *Mene-*
steus, *Cratilaus*, *Hermagoras*, *Minophanes*, *Olym-*
piodorus, *Dominicus Folobacus*, *Cosmus Seracus*,
Lampria, *Olympiadoxilos*, quorum nominibus vo-
cem NIKA. aliquando & NICATORAS. adscribi
afferit.

Sed & plurium Veterum Auctorum, quorum etiam-
num ad notitiam nostram nondum pervenerunt effigies;
hisce Nummis servari Præstantissimi *Patini* ostendunt
verba, quæ ex fine Notarum ejus in *Suetonium* hic ad-
scribere non verebor. „Hujus generis (inquit) vidi-
„mus, *Homeri*, *Pythagoræ*, *Solonis*, *Socratis*,
„*Diogenis*, *Milonis*, *Sallustii*, *Virgilii*, *Ovidii*,
„*Seneca*, *Apollonii Tyanei*, *Apuleji*, *Alexandri*
„*Magni*, Deorumque plurimorum atque Imperatorum
Romanorum, & etiam Augustarum quarundam. „Hi-
scæ hanc clausulam idem imponit *Patinus*. „Hos
„omnes, si quis in Reipublicæ Literariæ ornamen-
„tum ÆRI committere, COMMENTARIISQUE
„adornare sibi proponeret, & Nummos, & Delinea-
„tiones, & Conjecturas meas qualesunque lubens,
„volensque suppeditarem. Neque tamen, si adspirave-
„rit fortuna, istud consilium omnino peribit, quo minus
„Doctiorum hoc in argumento conatibus deficienti-
„bus, ipse hanc provinciam forte sim suscepturnus. „
Hæc *Patinus*, in cuius locam nos, ut potuimus, fuc-
cessimus, Benignum Lectorem precati, benigne no-
biscum agat, & conatibus nostris favere velit.

DE-

DE USU NUMISMATUM CONTORNIA-
TORUM, ut & DE TEMPORE QUO
PERCUSSA SINT.

Num. x.

Restat denique nunc, ut inquiramus usum in quem,
& Tempus, quo percussa hæc tam singularia sint Nu-
mismata.

Opportune subministravit prius illud nobis Curiosissi-
mus *Morellius* Tab. 111. Num. 111. quem testatur pag. 48.
ex eorum esse genere, qui figuræ habent curiose & magno
labore incisas, laminulisque argenteis obductas; ex quo
recte concludit, monetæ usum non præstitisse; quod ve-
ro addit, ad conservandam certæ rei memoriam, vel ut in
Ludis Athleticis præmiorum loco essent, CUSOS fuisse;
in eo minus accurate loquitur, non enim hi aut similes
cusi sunt, sed quum ærei essent orbes, coelati & exsculpti
sunt, & ut ipse ait, INCISAS HABENT FIGURAS,
LAMINIS ARGENTEIS OBDUCTAS. Si etiam ut
vult, præmii loco (de illis loquor, quorum ex genere
Num. x. est.) dati essent, potius cusi fuissent; nunc
vero ab ipsis Dominis & victoribus Circensibus, seu eo-
rum jussu, ita elaborati sunt; qui Equos suos, Palmam
adeptos, ita celebrari voluerunt, eorumque in Circo
victorias, additis lauri ramusculis. Nomina, sive a pedum
perniciitate, sive ab amore Domini desumpta, iisdem Num-
mis inscribuntur. Prætera Notas quasdam Equi variis lo-
cis impressas habent; forte ad eorum nobilitatem indi-
candam; prout signari apud Antiquos Græcos tales Equi

literis K. & Σ. solebant, inde κωππατίαι & σαμφέραι, dictæ, ut docet *Scolastes Aristophanis*, ad *Nubes* versu 23. 122. 437. & 1301.

Qui Equi, sicut ostendunt ad Circenses Ludos hosce Nummos pertinuisse, unde ad *Circum* alludens *Tornus*, seu *Circulus*, plerosque hujus generis ambit, ita & Numisma quoddam ab *Erizzo* commemoratum pag. 116. nos manu ducere videtur ad illa tempora, quibus longe plurima, quæ adhuc habemus, *CONTORNATA* Numismata vel procusa, vel revocata sunt. Numisma illud grande esse dicit, exstantiæ summæ, Bustum armatæ *Rome* exhibere: cum hac Inscriptione, INVICTA. ROMA. FELIX. SENATVS. Ab altera vero parte armatam esse Figuram, pilo seu venabulo instructam, & in Taurum, ut existimat, irruentem, fera ipsa in posteriores recta pedes strenue sese defendente. Subtus autem Coronam, & victoriæ signum Palmam esse ait, cum hac Inscriptione, licet aliquantum mutila, REPARATIO. MVNERIS. FELICITER.

Hinc jam patet cufum hoc Numisma isto tempore, quo, post longam cessationem, Publica hæc Lætitia Circensis, Venationum & similiū Festivitatum rursus fuit celebrata. Id *Constantinorum* temporibus accidisse reor, & post eadem confirmatum fuisse. Circa illa enim tempora INVICTA ROMA passim *Nova illa Roma*, seu *Constantinopolis*, in Nummis dicitur, & saepissime toto extante Busto celebratur.

NUM. XI.

Quid multa? præsto adest *Valentis* Nummus, descriptus quidem Viris Eruditis; non tamen intellectus. Ita enim a *Mediobarbo* atque *Bandurio*, ex *Octavio Strada* describitur:

,, DN.

„ DN. VALENS. P. F. Aue. Bustum Radiatum, dextra
„ globum.

„ **FELICIT PRÆPARATIO.** Miles sinistra scutum,
„ dextra jaculum, quo Equum sternit, ut & genu dex-
„ tro Taurum. Addit *Bandurins* in Notulis suis:
„ Haud dubium, quin hæc Epigraphe perperam ab
„ *Oetavio Strada*, e quo Nummum hunc exscripsit
„ *Mediobarbus*, lecta sit, & **FELIX TEMP. REPARA-**
„ **TRO.** legendum fuerit; sed sic quoque Nummus ra-
„ risimus est. „ Hæc ille. Si tamen veram Nummi
„ effigiem *Strada* nobis tradidit, posset legi **REPA-**
RATIO MUNERIS, FELICITER. cum Pars Averla simile
quid Typo suo doceret.

Sed ipsuna inspiciamus Numisma, in quo ab Altera Parte *Valentis* est Bustum, elevata dextra, globum si-
nistra tenens. Ab Altera Parte armatus cernitur miles
vel potius Imperator, lævum pedem **CIRCULO**, quo
CIRCUM designari quis credat, inclusum habens,
dextrum vero genu non Tauro, sed Equo prostrato
imprimens. Equum enim esse & ex cauda equina, &
ex jubis apparet, quum TAURO longe alia sit cauda, &
cornua semper adfint. Infilit in Equum illum prostra-
tum alter Equus, tanquam victoria exsultans. Telum
autem Imperatori pro more istius temporis tribuitur,
cum & reliqua pictura Nummi tota adumbrata sit ex-
similiibus Nummis sub *Constantio* & *Juliano* cufis.

Si tamen, ut dixi, veram Nummi effigiem Strada
dederit. De eo enim adinodium dubito, & ut quod mihi
videatur dicam, omissum ab illo puto prostratam & de-
jectam e prostrato Equo Hostis Figuram, quam telo
Imperator imperat; ut ita alter ille Equus sius sit, &
quo

quo ad conficiendum dejectum Equo Hostem descendebat, Equus autem Imperatorius ipsi quasi in auxilium venire fingitur, & hostilem pariter Equum mortuus appetere. Inscriptio vero tunc ita esset levi mutatione concipienda, FELICI. TEMPOR. REPARATIONI. Confer similes fere Nummos *Juliani* & *Constantii* apud *Bandurium* in *Juliano*, Tab. xiii. & in *Constantio* Tab. xi. In quorum Nummulis, qui admodum sunt frequentes, clypeus passim sinistro pedi substernitur; quod & hic factum existimo, & Typum nostrum in eo a reliquis illis differre, quod Inscriptionis verba in tertio casu concipientur, & Equus ipsius Imperatoris adjungatur, ipsumque Numisma majoris, quam parvuli illi, sit mobilis.

NUM. XII.

Venatus similes, quales in *Trajano* habuimus, sub *Joviano*, pio illo, sed brevis ævi Imperatore editas suisse hoc Numisma docet. Vel Venationis talis occasione, fortitudine hic Imperator *Trajano*, *Hadriano*, aliis, atque ipsi *Alexandro Magno* æquiparatur. Equeum tenet & lanceam, ut jam saepe vidimus, retro cervicem vero Galea conspicitur. Desumptum ex *Medallionibus Ludovici Magni*, Tab. xl. Num. 4. & ultimo.

NUM. XIII.

Elegans hoc Numisma, ex iisdem *Medallionibus* Tab. xxxvi. Num. 1. & 2. desumptum, ad quem referendum sit, vix scio. Juvenilis facies *Placidum Valentianum* commendare videtur, nec si quis id statuat, illi valde repugnare velim. *Theodosio Magno* tamen tribuere pulchram hanc faciem ut ausim, non

DISSERTATIO DE NUMMIS CONTORNIATIS. 161

non tantum egregia, quæ Principi huic optimo forma fuit, facit; verum præcipue id quod a tergo cernitur appositum. Quid vero id aliud est, quam miranda illa Columna quadrilatera, quam idem Imperator in Hippodromo erexit? Testis mihi *Paulus Silentarius* Epigrammate hoc, quod exstat inter Vetera Epigrammata apud Clariss. *Bandurium* Tom. I. *Imperii Orientalis*, pag. 144. Est autem tale:

Εἰς τὸν ἐν Ἰπποδρόμῳ τετράπλευρον κίονα.

KIONA TETRAPLAETRON, αἱ τοῦ κείμενον ἀχθοῦ,

Μῆνῳ ἀρασῆσῃ ΘΕΤΔΟΣΙΟΣ ΒΑΣΙΑΕΤΣ

τολμήσας, Πρόκλω ἐπεκέκλετο· ηῷ πόσῳ ἔη

Κίον. ήλοις ἡ τελακονταῦθο.

id est,

In columnam Quadrilateram in Hippodromo.

*QUADRATAM terraque onerantem mole CO-
LVMNAM*

*Audens THEUDOSIUS tollere solus, opus
Commendat Proclo. Mirandum machina pondus*

Per binas tollit ter deciesque dies

Duo autem Constantinopoli fuere Hippodromi, ut videre est apud *Bandurium* Tom. II. *Imp. Orient.* pag. 477. Alter a *Severo* inchoatus, atque a *Constantino Magno* perfectus, qui & Circi publicum usum præbuit, & delineatur ibidem pag. 664. Alter, qui *Hippodromus Palatii* dictus fuit, quoniam inter *Palatia Eleutherii* & *Amastriani* fuit porrectus, a *Theodosio* exstructus, & everfus postea ab *Irene*, ut testatur *Anonymus Antiq. Constantinop.* Scriptor apud *Bandurium* Tom. I. pag. 47. In hoc privatim *Currus* agitabant Imperatores, ut afferit idem *Anonymus* pag. 9.

Quum itaque *Theodosianis* temporibus & postea, imo jam a *Constantini Sancti*, ut pag. citata 9. asserit idem Auctor, tantopere huic studio indulserint Imperatores, ut vel sibi in privatum usum Circum seu Hippodromum excitaverint, nulli mirum videri debet, si istis potissimum temporibus omnia, sive plurima NUMISMATA CONTORNIATA assignemus. Horum enim ætatis vel posterioris Scriptores creberrimam hujus studii mentionem faciunt. Ita *Alexandri Magni* (quem & in Numismatibus suis repanda cervice plurimum imitatus est *Constantinus ille Magnus*, & in ipsis illis fere omnibus, quæ locavimus in initio hujus Opusculi, pariter exprimi, ut reor, voluit) Statuam inter complures alias, de quibus *Anonymous* pag. 41. *Constantinopolim* transvexit, ut liquet ex eodem *Anonymous* pag. 28. Collocatam vero in Circo Magno, colligo ex Epigrammate quodam in *Porphyrium Athletam*, Tom. eodem. pag. 167.

Εγγύθι τὸ Νίκης νῷ ΛΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΑΣΙΔΗΟΣ

Ἐπις, ἀμφοτέρων κύδεα δρεψάμβῳ.

id est

Dexter *ALEXANDER*, Ieva est *Victoria*; tanque

In medio; laudes sic ab utroque trahens.

Exstat & Elephantis haec historia apud *Anonymous* illum pag. 60. Sub Theodosio Magno adductus in Urbe *Elephas juvenis*, quem in quadam domo alebant. *LUDIS autem CIRCENSIBUS*, cum in *HIPPODROMUM* eum deducerent, transeuntem per Milliarium hasta percussit leniter *Nummularius* quidem. Post annos vero decem *Elephas*, qui jam

jam succereverat, cum ad *HIPPODROMUM* duceretur, & transiret per *Miliarium*, reminiscens oīus, a quo oīim ibi fuerat percussus, atque ipsam intuitus, subito impetu *Nummularium* cum barite adortus, in media *Miliarii* discerpit.

Adjungam alia quædam ex *Anonymous* isto loca, ex quibus pateat, quantopere sub *Christianis Imperatoribus* insaniverint præ ludorum horum amore homines. *Justinianus* Imperator dirutam a se *Sophiam*, conditam quondam a *Constantino Magno*, quum eximie vellet amplificare, prout & fecit, multas in circuitu ædes privaras coemir; inter illas erat domus *Antiochii* cajusdam *Eunuchi* & *Ostiarii*, hic divendere illam nolebat, pretio, ut putabat, non justo æstimatam, Quo autem modo Imperatori satisfacere coactus fuerit, audiamus jam ex laudato saepius *Anonymous* isto, cuius pag. 67. hæc sunt verba: *Imperator æqui amans, & ab injuria inferenda alienus, incertus consilii, quid facturus esset, ignorabat; Strategius vero Magister, Imperatorii Ararii Praefectus, ipsiusque Imperatoris Frater Spiritualis, rem se arte aliqua effecturum Imperatori pollicetur. Ostiarus jam memoratus Antiochus LUDORUM CIRCENCIUM amantissimus erat; cum itaque CIRCENSES LUDI imminerent, Magister Strategius Ostiarium destrudit in Carcerem. Ipsò autem LUDORUM die ille ejutando clamare coepit ex Carcere: CIRSENSES SPECTEM, ET PRO IMPERATORIS LUBITU FACIAM! Ductus itaque ad TRIBUNAL HIPPODROMI, quo loco IMPERATOR SEDEBAT, suas illic AEdes divendidit, subscriptibus Questore, & Senatu universo. Quod est factum, priusquam equi agi-*

tarentur. In more autem fuit olim, ut statim atque Imperator ad Tribunal adscenderet, aurigæ equorum cursum inciperent. Quia vero tunc, ut Eunuchiæ edes venumdarentur, cessatum est; binc consuetudo obtinuit, ut in LUDIS CIRCENSIBUS, egressis equis, currus paullulum moræ facerent. Subjungamus jam aliam Historiam, ex qua pateat Circensium amore non minus infimos etiam ex plebe insaniisse. Erat & inter Aedes emendas domuncula quædam futoris cujusdam, Xenophontis nomine, qui, ut idem Auctor scribit pag. 68. cum AEdes venum prostarent, ab Imperatore non duplex modo pretium pro vili Casa postulavit; sed etiam rogavit, ut DIE CIRCENSIVM quatuor Aurigæ Factionum se honorarent & venerarentur. Quod cum Imperator præstari ad risum spectantium jussisset, decrevit etiam, ut in perpetuum CIRCENSIBUS. LUDIS is in cancellis medius sederet, ejusque terga ab Aurigis, antequam Currus concenderent, ad risum & ludibrium adorarentur: quod ad hunc usque diem factitatum est. Ille vera vocatur Inferorum Princeps. Induitur autem chlamyde candida bysō intexta. Exstat & Ludorum Circensium mentia sub Constantino Copronymo, apud eundem Scriptorem pag. 36. Gerocomium Geragathæ adificavit Agatha vetula. Petri Patricii filia, longe pulcherrima, ac illic habitabat. Sic autem appellata fuit, eo, quod virginitatem suam diu illibatam servaverit, Constantinus vero Copronymus hanc violavit, multisque ditavit muneribus. Quare quum celebrarentur LUDI CIRCENSE S, acclamavit ei populus: ὅτι Ἀγάθη ἔγεγρε, οὐ δὲ τάυτη ἀνένευσε. Agatham jam vetulam tu removisti.

In:

In tanta autem æstimatione temporibus illis Athletæ erant, ut & honoratissimis in locis Statuæ eorumdem positæ fuerint. Idem *Anonymous* pag. 83. in *Senatu STATUAE AURIGARVM CIRCENSIUM* posite erant, in *Organo Astronomico*. Εν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν ΗΝΙΟΧΟΙ ΕΝ ΖΕΥΧΙΠΠΟΙΣ, ἐν τῷ Ἀστρονομικῷ Οργάνῳ. Addit statuas *Diane* & *Veneris* ibidem collocatas fuisse, & S. *Arcadium*, *Archidionum* *Irena*, illo in loco fustibus ab *Arrianis* interfectum fuisse. Imo in eodem Clariss. *Bandurii* Opere, Tomo 1. pag. 165. & seqq. permulta Veterum Poëtarum Epigrammata leguntur in eas Athletarum Statuas, quæ erant in *Hippodromo Constantinopoleos*. Deprædicantur vero ibidem illorum landes satis magnifice, ita ut appareat valde amabile universis isto tempore studium illud fuisse.

Ut tandem finem huic **COMMENTARIO** nostro imponamus; hisce locis, totidem testibus ardoris immensi, quo, tempore jam *Constantini Magni*, & *Theodosii*, atque *Honorii*, ut & *Placidii Valentiniani*, secati hosce LUDOS CIRCENSES sunt vel ipsi *Christiani*, indubitatum & irrefragabile addere voluimus argumentum & testimonium, petitum ex insigni Numismate Imperatoris *Constantii*; quod, ex *Octaviano Strada*, pag. 183. mox inferius exhibere ipsum, ut summæ est elegantiæ, visum fuit. In illo Habitus ejus, equum fræno tenentis, prorsus est similis aliis *Neronis*, *Joviani*, *Magnentii*, *Desiderii*, atque ipsius *Constantini Magni*, quos superius jam exhibuimus Nummis, verum *Clypeus* ingens, orbem suum *CIRCO* & *LVDIS CIRCENSIBUS*, atque *AURIGATIONIBUS* depictum.

Etum habet, insigni documento, sub illo viguisse maxime
hoc studium; cuius præclari Medallionis Aversa Pars,
sicut trium Monetarum Numine, Modiis, atque Triremi,
quibus exornatur; ostentat Opes Reipublicæ *Romanæ*,
terra marique, sub æquo Sacri Imperii regimine, florentissimas;
ita in **CONSTANTII** hujus Numismatis portissimum
expositione, atque delineatione, primo nostro huic *Labori*
Academico **FINEM** imponere voluimus; dum, sub **CONSTANTI**
ILLUSTRISSIMORUM CURATORUM TUTELA, FELICITER AGIT ACADEMIA, TERRA MARIQUE; Fama celebris,
Viris & Virtutibus fœcunda, præmiis, quibus excitari nobilia
ra solent ingenia, opulenta; cuius ipsi, dum **DIVAM**
MONETAM luculenta Honorarii accessione nuperrime
sumus experti, Gloriam porro Athletice tuebimur.

F I N I S.

I N D E X

A U C T O R U M ,

Qui Citantur, illustrantur, emendantur.

A.

Aelianus. 22. 58. 77. 148.
Angelonius (*Franc.*) 62.
 & seqq.

Apulejus. 152.

Arrianus 38.

Athenaeus. 8. 15. 131. 132.
— *illustratus*. 15.

Augustini (*Leonard.*) 155.

B.

Bandurius (*Anselmus*) 35. 39.
 119. 125. 127. 131. 140.
 141. 155. 160. 163. 164.
 165. 166.

Begerus (*Laur.*) 20. & *paf-*
sim.

Bellorius (*Petr.*) 62. & seqq.

Boiffardus 86.

Bulengerius (*Jul. Cæsar*) 50.

C.

Casaubonus (*Isaac*) 15.
Capitolinus (*Julius*) 125.
Candlerus (*Georg.*) 79, 80.
Choulius (*Gaulk.*) 62. 69. 86.
 98. 107.

Claudianus. 21. 72. 120. 142.

Curtius. 40. 41. 68.

D.

Daniel. 11. 15. 17. 19. 22. 77.

Davidus. 11. 15.

Dionysius Halicarnassensis. 6.

Du Cange (*Carolus*) 42. 117.
 121. 150.

E.

Epigrammata Vetera. 140.
 141. 165. 166.

Erizzo (*Sebast.*) 56. & seqq.

Esaias. 11.

Ezechiel. 19.

G.

Goltzius (*Hubertus*) 17.

Gorlæus (*Abr.*) 19.

Gronovius (*Jacobus*) 8. 154.

H.

Hemelarius. 33. 35. 92.

Herodianus. 74.

Herodotus. 7. 14.

Hesiodus. 29. 61.

Hieronymus. 5.

Homerus. 24. 28. 29. 30. 143.
 144.

Horatius. 109.

Hyginus. 114.

I.

I Julianus Imperator. 71.

Iustinus. 12. 18. 21. 22.

L.

Lampridius. 41. 110. III. 112.
 113. 124. 154.

Lucanus. 9. 87.

Lu.

INDEX AUCTORUM,

<p>Lucianus. 34.</p> <p>Lucretius. 14. 109.</p> <p>M.</p> <p>Martialis. 6.</p> <p>Maximus Tyrius. 11.</p> <p>Mediobarbus (<i>Francisc.</i>) 55.
60. & seqq.</p> <p>Michas. 11.</p> <p>Montfauconius (<i>Bern.</i>) 46.
69. 86. 104. 105. 154.</p> <p>Morellius (<i>Andr.</i>) 34. 44. 46. 47</p> <p>N.</p> <p>Nicasius (<i>Claudius</i>) 10. 36.
38. 115.</p> <p>Nonius. 26.</p> <p>Nonnus. 67.</p> <p>O.</p> <p>Oppianus. 61. 98. 114. 136.</p> <p>Oifelius. 61.</p> <p>Oudanus. 61.</p> <p>Ovidius. 5. 21. 25. 26. 60. 107.
108. 121. 138. 142.</p> <p>P.</p> <p>Panvinius (<i>Onuphrius</i>) 50. 134.</p> <p>Parisius (<i>Prosper</i>) 135.</p> <p>Patinus (<i>Carolus</i>) 1. 2. 3. &
<i>paff.</i></p> <p>Paulianas. 26. 27. 58. 106. 143.</p> <p>Philoxenus. 28.</p> <p>Pignorius (<i>Laur.</i>) 28.</p> <p>Plinius. 58. 74. 109.
— Junior. 88. 89. 142.</p> <p>Plutarchus. 10. 27. 37. 42. 143</p> <p>Porphyrius. 72.</p> <p>Prospere (<i>Tiro</i>) 150.</p> <p>Proverbia Salomons. 20.</p> <p>R.</p> <p>Regum Libri. 14.</p> | <p>S.</p> <p>Sallustius. 31. 32. 93.</p> <p>Samuelis Libri. 15.</p> <p>Seguinus (<i>Petr.</i>) 28. 86.</p> <p>Seneca. 82.</p> <p>Servius. 28.</p> <p>Sirmondus (<i>Jacobus</i>) 150.</p> <p>Spanhemius (<i>Ezech.</i>) 8. 13.
28. 119.</p> <p>— <i>notat.</i> 16.</p> <p>Spartianus. 5. 11.</p> <p>Strabo. 6.</p> <p>Strada a Rosbach (<i>Ottavius</i>)
79. 124. 125. 147.</p> <p>Suetonius. 7. 34. 52. 53. 57.
58. 59. 63. 66. 68. 71. 74.
75. 58. 79. 82.</p> <p>T.</p> <p>Tacitus. 53. 57. 63.</p> <p>Tertullianus. 21. 82.</p> <p>Tristanus (<i>Io.</i>) 70. & seqq.</p> <p>Turnebus (<i>Hadr.</i>) 130.</p> <p>V.</p> <p>Vaillantius (<i>Io.</i>) 36. 107.</p> <p>Varro. 26.</p> <p>Velserus (<i>Marcus</i>) 72.</p> <p>Virgiliius. 20. 21. 24. 25. 26.
31. 32. 61. 64. 76. 85. 90.
138. 141. 153.</p> <p>Vitruvius. 73. 127. 128.</p> <p>Vopiscus (<i>Aurelius</i>) 125.</p> <p>Ursinus (<i>Fulv.</i>) 148. & seqq.</p> <p>W.</p> <p>Wilde (<i>Jacobus de</i>) 17.</p> <p>X.</p> <p>Xiphilinus. 29. 30. 48. 53. 56.
63. 64. 84. 101.</p> <p>IN-</p> |
|---|---|

INDEX

RERUM ET VERBORUM.

A.

- A** *Clamaciones Circenses*, 119.
— *120*
Acheloi & Herculis Lucta, in Nummis Contorniatis, 108
— in aliis Græcorum, 107. 108
Achilles & Penthesilea, 145
Admeti fabula, 94
Eneæs pictus in Nummis Contorniatis, 141
Aëtii & Bonifacii Historia, 122.
— 123
Agathæa vetula. 162
Agrippæ caput Romæ ante Pantheon inventum, 154
Agrippina Neronis habitu Hygeiæ & Olympiadis in Nummis, 65
Alexandri phalangis armatura, 30
Alexander M. Athleticæ, ita proprie dictæ, haud studiosus, 42
— certamen Herculeum in ejus honorem, 113
— Deus haberi voluit, 23
— omnium maximus Imperator, 34
— virtus in Nummo expressa, 40. 41
— illum imitatus est Pompejus, 10. 112
— Hadrianus, 10
— Alexander Severus, 41. 110.
— 111. & seqq.
— Constantinus Magnus, 162
Alexander Severus imitatus est *Alexandrum M.* 41
— nummos illius habitu percusit, 41
— magni & Antonini nomen respuit, 112
Ales ani rum M. imitatur,

- virtutibus quibusdam & superat. 41. 110. 111. & seqq.
— in honorem ejus plurima cutit Numismata, 41. 113
— pulcher & decorus, 113
— Bellerophonti in Numm. Contorn. assimilatus, 114
— Numismata, 110. & seqq. 137
Alsan, 152
Anchisæ & Veneris concubitus in Nummis Contorniatis, 139
Animalia IV. seu Monstra Danielis & Ezechielis, 19
Antoninus Bassianus Caracallus Cercyon & Herculi comparatur, 105. 108
Antonini Bassiani Numismata, 105. & seqq.
Antonini nomen respuit *Alexander Severus*, 112
Aper Erymanthius in Trajanî Nummis, 94
Aper & Leo Curru juncti, 94
— cuius rei Symbolum, 94
Apices Saliorum, 6
Apollonius Tyaneus in Nummis Contorniatis, 154
Apri dentes quo modo acuant, 60. 61. 62
— in Montium Vallibus, 61. 62
Apulejus in Nummis Contorniatis, 152
— ejus præclarafacies, 152 153
Aquile & Cornucopia Geminæ in Ptolemaorū Nummis, 16
Ara seu *Altaria*, cuius rei Symbolum, 22
Arbor frondibus orbata, cuius rei Emblema, 64

Y

Arbo-

I N D E X

- Arbores in Circensibus*, 60
Ariadne in cœlum erecta, 145
Arietis Symbolum, 17
Armenia dux, 51. & seqq.
Athletarum statutæ apud Christianos. 162. 165
Auctores Veteres in Nummis Contorniatis, 148. & seqq.
- B.**
- Accabanal elegans*, 86.
Bacchantes in Nummis, 67. 68. 69.
 — 70. 86. 103. 110. 144. 146
Bacchi Triumphus magnificus.
 — 104
 — *Natales*. 104
Bacchus comes Cupido datur.
 — 104
Bacchus alatus. 40.
Bacchus barbatus, cornutus.
 — 16.
Bacchus muliebri veste pellucida in Nummis Contorniatis.
 — 108. 109. 144
Bacchus victor Indorum in Leonum vel potius Pantherarum Bigis. 67. 103. 110. 146
Barbati Parthorum Reges. 8
Bellerophon in Nummis Contorniatis, ut & Corinthiorum.
 — 114
Blokii Gazophylacium. 95. 139
Bipennes & Secures inter arma Veterum. 24. 25. 26. 27. 28.
 — ex ære. 25. 28.
 — *Amazonum*. 25
Bipennifer. 25
Bipennis Securis. 26
 — in Nummis. 27
 — unde dicta. 28
Bottus in Nummis. 105
Bonifacii Nummus. 121. 124.
 — 133
 — ejus & Aëtii historia. 122.
- 123
- Bucephalus domitus in Nummis*.
 — 36. 37. 38. 91
 — unde ita dictus. 38
Bunduca Britannorum Regina in Nummis. 54. 84
- C.**
- Capita tria Templo imposita*. 153
Capra capistrata cur in Aegeatarum Nummis. 17. 18
Caprarum & Carani Historia.
 — 18
Capri Symbolum. 17
Caput humanum summæ potestatis Emblema. 5
 — imperare, non pedes dixit Severus. 5
 — duo, Utriusque Orbis Monarchias designant. 5. 70
 — Aeternitatem significant. *ibid.*
 — nudum Graecis & Romanis.
 — 9.
Centauri cum Lapitho pugna.
 — 145
Cercyon, Neptuni filius, nobilis Athleta. 105
 — a Theseo superatus. 106
Cercyonis Palæstra, *ibid.*
Cervorum Quadrigæ. 124. 125
Chimera in Nummis Contorniut & Corinthiorum. 114
Cerwomtius Athleta. 105
Cincinnatus capillos Medi, Parthi, Persæ gestabant. 8
Circenses omnis generis Ludi diæti, quoniam indistincte primo in Circis celebrati. 56.
 — 66
Circus Maximus in Nummis. 50.
 — 66. 83. 91. 113
Circus Imperatorius Constantiniopolis à Publico differebat.
 — 160. 161
- poli

I N D

- *sive Hippodromus Theodosii.* *ibid.*
 - Circulus vel Tornus Contorniatus.* 41. 44. 46. 47
 - Clypearium suspensio.* 153
 - Coæ vestes.* 109
 - Co Insulae varia nomina.* 109
 - Columna Theodosii quadrilatera.* 161
 - Comedere & vorare cur res inaniam dicantur.* 11. 12
 - Constantii Numismata.* 165. 166
 - Constantini Magni Numismata.* 115. 116. 162
 - Constantinus M.* sæpe in Nummis suis Diis Gentium assimilatus. 115
 - *Circum exstruit.* 137. 161
 - Contorniata Numismata* unde ita dicta. 41. & seqq. 44. & seqq. 117.
 - quando cusa 44. & seqq. 117.
 - præstantia illorum. 43
 - *Commentario* sese illa illustraturum promisit Patinus, sed fidem non implevit. 43. 157
 - Cornu*, Symbolum potentiaz & roboris. 14. 15. 16. 17. 19
 - quibusnam attributum. 14. 15. 16. 17
 - Cornua aurea*, in Pompa Ptolemai Philadelphi. 15. 16
 - arietina. 15. 16
 - Cornucopiae & Aquile geminæ* in Ptolemaiorum Nummis. 16
 - Ctesibius* Organa Hydraulicæ inventi. 73. 132
 - Cupido Comes Baccho* in Nummis. 103
 - Currum Regis* comitabantur accurrentes Heroës. 68
 - Cybeles Currus* in Nummis Contorniatis. 85
- D.
- Draco Danielis Babylonicus.* 77

E X.

- *Melite, Egyptius.* *ibid.*
 - Desiderii Numismata.* 147
 - Diomedis equi.* 145
 - Dionnus Philocomus.* 136
 - Domna Severi uxor.* 136
- E.
- Elephantis historia.* 162
 - Endymionis & Lunæ Fabula* in Nummis Contorniatis. 139
 - Equi Lybici.* 98. 99
 - Equum manu sæpe tenent Imperatores* in Nummis. 115. 134. 148
 - Equus Circensis.* 149. 152. 157
 - Equus Diomedis.* 145
 - Euthymius Hieronica insignis* in Nummis Contorniatis. 58. 98. 99. 100. 116. 117. 133
 - *vivus, ut Deus cultus.* 58. 59. 117. 118
- F.
- Famæ & Satyri* comites Bacchi. 104
 - Feliciter*, formula Acclamations. 36
- FELIX REPARATIO TEMPORUM. 159
- Filinus seu Philinus Athleta.* 142. 143
 - Fluminis Symbolum.* 20
 - Fluvii* in Nummis. 19
- G.
- Galea* in Nummis. 146. 160
 - Galeæ pelliceæ.* 28. 29. 30
 - Gemma admirabilis* Michaëlis Angeli. 104
 - Germania* in Nummis. 93.
 - Gordiani Numisma.* 147
- H.
- Hastæ Potentiaz & Divinitatis Symbolum.* 33
 - Hercules Geryonis taurum* tenet cornu in Nutamis Contorniatis. 107
 - Herculin* cum Acheloø lucta in
- Y 2
- Numm.

I N D E X

- Numm. Contorn. 107
 — in illis Græcorum. 107. 108
Hippodromus Theodosii. 160
Hieronicarum Quadrigæ Trium-
phales. 58. 80. 81. 83. 102.
 105. 116. 117. 119. 133. 135.
 136. 155
Homerus in Nummis Contornia-
 tis. 149
Honorii Numismata. 116. & seqq.
Horætius in Nummis Contornia-
 tis. 152
Hydraulicum Organum. 70. & seqq.
 95. 127. & seqq.
 I.
Ignis eius rei Emblema. 64;
Ignis Persarum Deus. 11.
Imperium retinetur iis artibus,
 quibus partum est. 32. 97.
Indagine feræ claudere. 141. 142.
INVICTA ROMA. FELIX
 SENATUS. 158
Inundare. 21. 22
Joviani Numisma. 160
Judea in Nummis. 53. 55
Jupiter Ammon in Nummu Contorniis. 96. 99
 K.
Klæps in Pompejo. 9.
Kouirai undedicti Parthi. 7
Kupætæ. 6
 L.
Larve in Nummis. 105. 144
Laureæ binae. 118.
Laurentum, Metropolis Latino-
 rum. 74
Lauretum Cæsarum. 74. 75. 79.
Laurolavinium idem cum Lavi-
 nio. 74
Laurus cur in Neronis Nummis.
 79
Letisternia Veterum. 65
Leō & aper Currus jundi. 94: cu-
 jus rei Symbolum. 94
 Ludorum Circenfum insania quan-
 ta inter Christianos fuerit.
 163. 164. 165
Luna & Sol Æternitatē Symbola. 97
Luna & Endymionis fabula in Num-
 mis Contorniatis. 139
Lupi raptore Italicæ Libertati Romant. 31
Lupina Galea. 31
Lupus cuius rei Symbolum. 31.
 M.
Maccommo. 147
Magnentii Numisma. 148
Magni, ut Alexandri nomen,
 respuit Alexander Severus. 112
Medalliones. 46
Medi & Persæ Parthique coma-
 ti. 7. 8.
Mete Circenfum. 85
Miles armatus. 153.
Milo Crotoniates, in Nummis
 Contorn. 135
Modius, Symbolum Übertatis.
 33
Montes in Numm. Circenfibus. 61
Monstra seu Animalia IV. Danie-
 lis & Ezechielis. 19
 — — quid in Nummo Contor-
 niato significant, 19. & seqq.
Morelli (Andrea) laus, 44
Moses Musicorum instrumento-
 rum inventor 73
Munera Reparatio sub Valente.
 157. 158
Muse Olympiades. 143. 144
 N.
Neptunus Circenfibus præst. 106
 — equorum domitor in Num-
 mis. 107
Nero in Nummis Herculem &
 Bacchum imitatur. 54. 69
 — aurigationi deditus. 57. 58
 — Hieronicarum Memorias &
 Statuas evertit, 58
 — Di-

I N D E X

- Divinitatem vivus affectavit,
59
- Sodem, seu Apollinem imi-
tatur, 59
- cur anguis in multis ejus Num-
mis, 64. 66.
- Neronis Musices studium*, 71. 73.
74
- Neronis Numismata Contorniata*,
49. & seqq. 56. & seqq. 133. &
seqq.
- *Victoria Britannica, Parthica*,
& *Judaica*, 84.
- NIKA*, Acclamatio solita, 119.
125. 147. 155
- Nudi Athletæ Victores*, 18. 135
- Numismata Contorniata unde ita*
dicta, 41. & seqq. 44. & seqq.
- quando cusa, 44. & seqq. 157.
& seqq.
- præstantia illorum, 43. 156.
157. & seqq. 165
- Commentario se se illa illustra-
turum promisit Clariss. Pati-
nus, sed fidem non implevit,
43. 156
- in quem usum cusa, 157. &
seqq.
- Nummi Maximi Moduli*, seu Me-
dalliones, 46.
- O.
- Olympiades Dex*, 143
- Olympias* in Nummis, 66. 100.
142.
- Olympis* decemjugem aurigavit
Nero, 81.
- Olympionice* Dii apud Ethnicos
habiti, 118
- Olympius Athleta*, 81. 115
- Nero & alii, 82. 115. 116.
- Ora biania*, cuius rei Symbolum,
11. 12.
- Organarius*, οὐρανος, 72
- Organum Hydraulicum* in Nummis
Contorniatis, & ejus descri-
ptio, 70. & seqq. 95. 127. &
seqg.
- *Pneumaticum*, 71. 131
- P.
- P. & E. conjunctæ invicem in
Nummis Contorniatis quidfi-
gnificant, 34. 35. 36. 48
- P. & X. conjunctæ in Nummis,
35
- Pacis Emblema*, 32
- Palma duplex*, 55. 113
- Palme ramus* in Nummis Con-
torniatis, 56. & passim.
- Paludamentum Imperii* insigne,
33.
- Pannonius Athleta*, 147
- Pantheon*, 40. 103.
- Pantheræ vel Tigrides Baccho fa-*
cræ, 67
- Parbi pileati*, 7
- capillati, 7
- Καπιτινοι dicti, 7
- Panthœfilea* & Achilles, 145.
- Perpetuo*, formula Acclamatio-
nis, 36
- Persæ*, Parthi & Mèdi comati,
7. 8
- Petronius*, Vir Consularis, 149.
150
- occiso Imperatore suo Tyr-
rannus factus, 151
- ejus neces, *ibid.*
- Philinus* seu *Filinus Athleta*, 142.
143
- Pileati Parthi*, 6. 7
- Pilei Conici*, 6
- a Medis ad alios transfiere, 6
- Pileus Phrygius* & *Barbaricus*, 5
- Πληγεις Πυργωσ, 6

I N D E X

- Placidie exilium*, 124. 125. 126.
Placidii Valentiniiani Numismata,
 120. & seqq. 133.
Poëte certabant in Ludis Sacris,
 148
Pompejus quomodo Alexandro
 Magno æquatus, 10
Porphyrius Athleta, 140. 162
Pugia id est Pugil, 118

R.

- Reparatio Muneris Feliciter*, 158
Rome in Nummis habitus, 33.
Romani Italicae libertatis raptio-
 res lupi, 31
Rose figura, 147. 152

S.

- Sabinarum Raptus*, in Nummis,
 36. 85.
Sallustius Crispus in Nummis Con-
 torniatis, 149.
Satyrus & Fauni Bacchi comites,
 104
Scylla in Nummis, 88. 102. 136
Securus confunditur cum Bipenni,
 26
Serpens cuius rei Symbolum, 63.
 64. 76. 77
 — *Divinum quid*, 77
 — *in Neronis Nummis*, 63. 66.
 76
 — *Trajanis*, 100
Severi Numismata, 136
 — *Circus*, 137.
Socrates in Nummis Contorniatis,
 149
Sol in Nummis, 39.
Sol & Luna Aeternitatis Symbola,
 97
Spanheimiani Operis de Usu & Prae-
 stantia Numismatum variae Edi-
 tiones quid differant, 13.

- Spectacula Parthica in honorem*
 Trajanijam mortui, 101
Spingens in Nummis, 19. 20
 — *Egyptia & Thebana*, quid dif-
 ferant, 19.
 — *in Homeri Nummis*, 20
Stella in Numismatibus Contor-
 niatis, 59
Stephanus Athleta, 39. 80. 155

T.

- Terentius in Nummis Contornia-*
 tis, 149
Theodosii Hippodromus, 160
 — *ab Irene dirutus*, 161
Thracum Cornua, 14
Tibicina binas in flans tibias, 67.
 103. 110
Tigrides vel Panthaea Sacrae Bac-
 cho, 66. 68
Tiridates Historia in Nummis, 51.
 & seqq. 68. 69
Torni descriptio, unde Contor-
 nati seu Contorniati dicti
 Nummi sunt, 83
 — non in omnibus Nummis ex-
 stat, 84
Torus vel Circulus aliquando non
 additus Contorniatis, 46. 47
Trajanis Numismata Contornia-
 ta, 54. 86. & seqq. 139
Trajanus Bacchi æquavit laudes,
 87
 — *cum Leone*, *ibid.*
 — *Neptuni habitu expeditus*, 90.
 91
 — *Victoriae in Nummis*, 93

V.

- Valentis Numisma*, 158.
Yðævλθ, Organarius, 72
Venerationes in Nummis Contornia-
 tis, 56. 60. 66. 83. 100. 141. 160
Vet.

I N D E X

- Veneris & Anchisë Concubitus in *Unicornu*, 147
 Nummis Contorniatis, 139 *Ursus, Athleta*, 115
Vespasiani Numisma Contortisatum, W.
 56
Villa Augusti ad Gallinas, unde ita *Wilde (Jacobi de) Laus & Gaza*,
 dicta, 75. 79. 17
VINCAS. Acclamatio solita, 119
Uilenbroekii Musæum, 81 Z.
Vologes Parthorum Rex, 53
Vorare & Comedere cur dicantur res
 inanimatæ, 11. 12
Voravit Romanorum Imperium il-
lud Græcorum, 12. 13 *Zedekias filii Cnaæne Cornua ferrea*,
 14
Zodiacus in Nummis Contornia-
 tis, 96. 97. 99
 — in aliis Græcorum, 97. 98

F I N I S.

Typorum errata paucula ita corrigenda:

- Pag. 2. Reg. 12. *Colonia*. leg. *Coloniis*.
 7. 16. *Kopînes* l. *Kopînes*.
 10. 16. *Dypterus*. l. *výpterus*.
 14. 23. *Cnæni*. l. *Cnaæna*.
 28. 5. *jusse*. l. *fuisse*.
 38. 7. *SOLITUDO*. l. *SOLLICITUDO*.
 61. 2. *Xypæ*. l. *þypæ*.
 70. 3. *fus*. l. *fab*.
 72. 15. *Porphyrinus*. l. *Porphyrius*.
 82. 18. *ipf*. l. *ipfæ*.
 104. 23. *Numisteria*. l. *Ministeria*.
 126. 16. *RESTITIVIT*. l. *RESTITVIT*.
 131. 2. *Vivos*. l. *viros*.
 235. 1. *quo*. l. *qua*.
 350. 8. *Supra Numismata bæz* ponend. NUM. V.

Berigt voor de Boek-Binders.

TAB. I. op Pag. I.

II.	34.
III.	49.
IV.	56.
V.	70.
VI.	80.
VII.	84.
VIII.	91.
IX.	95.
X.	100.
XL.	103.
XII.	107.
XIII.	115.
XIV.	116.
XV.	126.
XVI.	133.
XVII.	137.
XVIII.	142.
XIX.	148.
XX.	150.
XXI.	152.
XXII.	160.

I

II

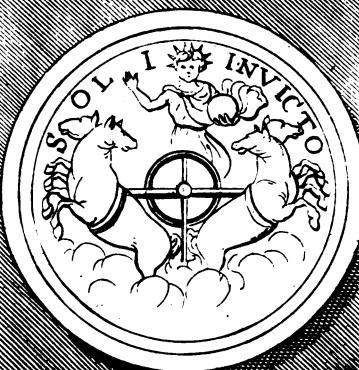
III

IV

VII

III

10

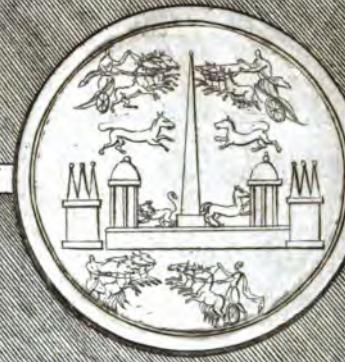

12

13

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

38

39

40

41

44

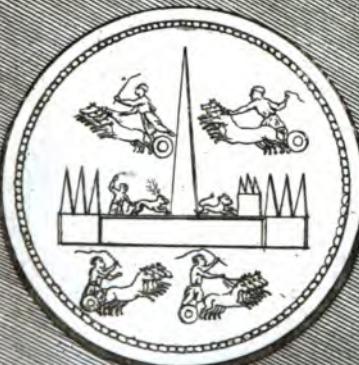
45

46

47

48

XI

44

45

46

47

48

49

XIII

Digitized by Google

ASPETRI

PLACE

56

NANVSSPEAVC
DNPALVALENTI

ADDENDA.

ADDENDA.

II

III

IV

XIX

XXI

VIII

XI

X

XI

VII

X

XXI

X

VII

XXI

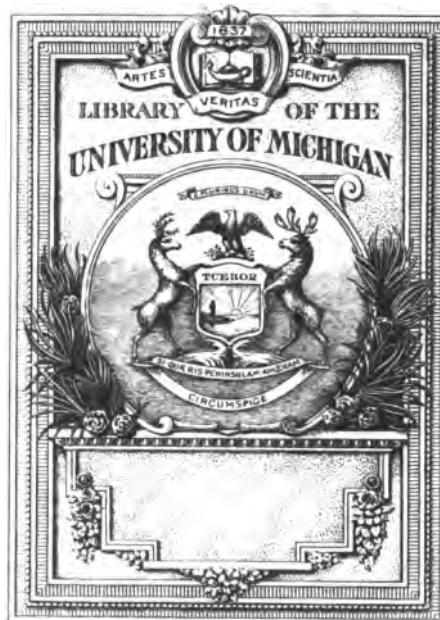

A 399364

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 05943 0390

Digitized by Google

